Variaţiuni pe o temă de Claude Lévi-Strauss
de Andrei Vartic

Cuprins

I. Preludiu la metoda
II. De la constructul lingvistic românesc spre logosul universal
III. Constructul de acţiune
IV. Natura constructului simbolic
V. Reacţia la construit
VI. Femeia sud-est europeană pe care n-a văzut-o G.V. Childe
VII. Leagănul „dedublării reprezentărilor” este Paleoliticul Superior din Europa de Sud-Est

DAVA INTERNAŢIONAL Publication, august 2001

I. Preludiu la metoda

Niciodată sufletul omenesc din modernitate nu s-a apropiat ştiinţific mai mult* de obârşia sa ca în 1944 – 1945 când Claude Lévi-Strauss a pus întrebarea cu privire la *„descoperirea unei origini unice a dedublării reprezentărilor*” [I, p. 312]. Celebrul antropolog a studiat fenomenul pe vaste arii spaţiale (Noua Zeelandă, China, coasta de west a Americii) şi temporale (de la bronzurile arhaice chineze până la tatuajele moderne din Noua Zeelandă), a urmărit în acele arii *„contactele culturale*, *fenomenele de difuziune* şi *împrumuturi*”, a dat interpretările altora şi, în final, şi-a spus şi el părerea (care se bifurca pe loc, dihotomic):

dedublarea reprezentărilor

„A apărut independent în puncte diferite ale lumii”.

„Poseda undeva un leagăn comun”.

Claude Lévi-Strauss nu avea în 1944 datele arheologice necesare pentru a scoate *„leagănul comun*” al dedublării reprezentărilor din domeniul dedublării ipotezei de lucru şi îşi încheie cercetarea cu un ultimatum: *„noi cerem investigaţiei ştiinţifice să ne facă cunoscute cauzele*” (adică cauzele dedublării

reprezentărilor şi locul unde ele au apărut). Ultimatumul, cum au arătat evenimentele, nu a tulburat luarea deciziilor care au dus la construirea actualei civilizaţii globalizate – fiindcă *investigaţia ştiinţifică* ceruta de C. L-Strauss nu a fost finanţată, iar globalizarea s-a manifestat fără să pună pe prima pagină a fiinţării omeneşti dedublarea reprezentărilor nici de pe bronzurile arhaice chineze (care, după părerea noastră, reiau motive încă şi mai vechi de pe jadurile chinezeşti), nici în tatuajele şefilor maori din Noua Zeelandă. Tehnologiile continua sa defileze triumfal mult înaintea antropologiei

(autorul nu îndrăzneşte, încă, să polarizeze discuţia cu dihotomia *tehnologie-spiritualitate*, *cunoscuta şi de Rig-Veda*, *şi de Lao Tzu sau cu* ποησις-τεχνο[1], *a grecilor antici*), cererea de la natura, de fapt un consum iresponsabil al libertăţii şi al resurselor personale de fiinţare.

(în vederea deservirii actualelor construcţii omeneşti se construiesc alte construcţii care cer încă şi mai mult de la natura, susţinea la timpul realizării cercetării lui C. L-Strauss şi Martin Heidegger ŞIIT sofistica căruia a fost trecută de actuala civilizaţie a tehnologiilor pragmatice tot pe linie moartă)

este tot mai dura şi măreşte tot mai primejdios distanta dintre ţările bogate şi cele sărace, dintre natural şi artificial, dintre vital şi virtual, dintre vital şi bital (sic!!!), dintre acumulările de informaţie şi luarea deciziilor (în vederea fiinţării fiinţei pe Pământ), iar fenomenul natural al simetriilor, polarizărilor şi dedublărilor rămâne în continuare pentru lumea euro-atlantica un moft al cercetătorilor vechilor filosofii asiatice, în special al *Bhagavad-Gitei*, dintr-o parte, sau o necesitate apriorica a cercetării ştiinţifice fundamentale în domenii ca fizica, matematica, chimia, biologia etc, din altă parte

---

1 ποησις-τεχνο

(adică este exclus din viaţa socială, politica, religioasă a omului, acolo de unde vin cele mai tulburătoare mesaje de intrare în impas a actualei civilizaţii globalizate prin tehnologiile ce se polarizează, însă, atât de spectaculos, de viaţa spirituala)

Dar să trecem de la moft la soft (adică la metoda): pentru a căuta posibilul leagăn comun al dedublării reprezentărilor vom încerca să găsim mai întâi leagănul comun al primelor reprezentări realizate de om. Apoi vom urmări pe timelane-ul reprezentărilor locul şi timpul când aceste reprezentări au început să se dedubleze după linii (logice) de simetrie. Vom îndrăzni chiar să lărgim aria cercetării şi să propunem pentru timpurile de obârşie ale omului primordial (Primordial Homo Sapiens) identitatea termenului *reprezentare* cu termenul *construcţie*. Iar aria de acţiune a *construcţiei* o vom extinde până la constructurile logico-simbolice ale limbajului articulat şi, de acolo, din leagănul firesc al trăirii omeneşti, spre limitele de fiinţare ale fiinţei omeneşti.

Istoria lui Homo Sapiens ne sugerează ca şi construcţiile verbale (articulate) logico-simbolice au apărut înaintea construcţiilor manuale

(din categoria cărora, pe lângă bâte şi suliţi din lemn, silexuri prelucrate, străpungătoare din oase ascuţite etc fac parte şi frumoasele reprezentări naturaliste ale Cro-Magnonilor din Europa de West, şi inciziile geometrice ale sapienşilor din Europa de Sud-Est, adică desenul şi pictura logica care-şi fac apariţia pe la 36.000 – 30.000 BC).

Nu exista, însă, nicio dovadă ca anume aşa a fost. Nimeni nu poate pune mina în foc pentru existenţa vorbirii (comunicării prin constructuri verbale) ca limbaj articulat la pictorii naturalişti din peşterile franţuzeşti şi spaniole. Rostul fundamental al gurii la toate vieţuitoarele este să hrănească vietatea. Iar logosul construcţiilor onomatopeice, formidabile enciclopedii ale

omului primordial, a fost repede umanizat de cercetarea moderna ca o posibilă „limba a păsărilor” [III] şi rămâne în continuare unul din instrumentele de căutare ale partenerilor sexuali (împreună cu „umflarea în pene”, dansurile şi luptele erotice, sărutul etc).

Pasul metodei noastre ţinteşte, acum, existenta dedublării construcţiilor lingvistice după acelaşi model ca şi constructurile logico-simbolice şi reprezentative, inclusiv a celor muzicale, care se obţin prin atingerea unei *strune* încordate. Întrebarea vina n-are, spun ţăranii români. Deci, să întrebăm pentru a întrezări cărăruşa (folosim special acest termen în sens *Kehre*, ca la Heidegger) care ne-ar putea apropia (folosim special acest termen în sens Borges, vezi *„Apropierea de* al-*Mutassim*”) de *„leagănul comun*” intuit de C. L-Strauss: ce a fost mai întâi: dedublarea constructurilor lingvistice sau a celor reprezentative?

Acestea s-au dedublat la rândul lor în constructuri tehnice (la greci □□□□□□) şi spirituale (la greci □□□-□)

(adică compunerea prin revelaţie vedica a unui cântec cu text organizat în structuri poetice cu metrica şi ritm

dar şi heideggeriana, fiindcă pădurea sau capătul cărării din pădure, poate să ne transmită sau să ne sugereze prin revelaţie o fermecătoare structura spirituala, în special poezia şi cântecul, dar şi formula lui Heisenberg/

poate provoca de la sine schiţele tehnologice ale unui construct sacru – un *beth*, apoi un templu, construct primordial care va sta şi la baza construcţiei casei, şi la baza altor provocări spirituale „dedublate” din ingineria casei şi a constructului sacru primordial, inclusiv a celor verbale şi muzicale;

fiindcă ştiinţă de *a trăi* se leagă algebric, de pildă, la români şi de *strai*, adică de *haina*, care este un construit primordial al omului, şi de *struna*, alt construct primordial şi absolut fenomenal al omului, şi de *a turui*,

care e o forma foarte veche a verbului *a grai*, *a vorbi*, chiar şi *a lelai*, care s-a păstrat la români şi în cântarea onomatopeica de tip *la-la-la*, dar şi la greci în termenii □□□□□□, *ciripit*, □□□□□, *vorbire*, *grai*, *voce*, *glas* şi □□□□, *a vorbi*;

dar şi de *construit*, adică un fel de *a trăi împreună cu paradoxala producere spirituala*, un fel de a se manifesta altfel decât lasa Calea Naturala, care nu trăieşte, ci este;

şi de *a intra* sau *a fi intru ceva*, cum arata C. Noica, de fermecătorul construct primordial te a se mai vedea încă următorul şir de termeni: *trainic*, *trăitor*, *a trăncăni*, *trăsătura*, *treaba*, *trei* şi, mai ales, *trecere*, care degenerează spectaculos în *troienire* şi *trecut*; aşa cum la alte etnii indo-europene trăirea şi construirea se leagă *do to be being building* sau, cum arata M. Heidegger pentru limba germană în combinaţiile *baun bauen Ich bin* = a locui/ a trăi/ a sălăşlui a construi eu sunt – vezi „*Construire*, *locuire*, *gândire*” în [II, p. 177 – mai vezi la p. 179 „*Noi nu locuim pentru că am construit*, *ci construim şi am construit* în *măsura în care locuim*, *adică în măsura în care posedam* calitatea de locuitori (*die Wohnenden*”]);

astfel verbul *a fi* cuprinde, la români, tot spectacolul cosmosului, inclusiv cel infinit, pe când *a trăi* pune în limite de fiinţare mai ales viaţa trecătoare a omului: omul trăieşte, locuieşte, adică construieşte locul fiinţării sale, adică vremuieşte, adică este muritor pe Pământ, sub Cer, primeşte prin zei semne ale divinităţii supreme şi salvează Pământul tocmai pentru acest destin – op. cit., Heidegger, p. 180 – 181;

tocmai aceasta delimitare *a trăi a* fine permite să susţinem ca *a trăi* este mai vechi decât *a fi*, lucru care, cumva o fi avut legătura şi cu vechea seminţie sud-est europeană a *tracilor*, care erau *trăitori* în Balcani, în spaţiul carpato-dunărean şi nord-pontic; *a trăi* este primordial, *a fi* este o consecinţă a trăirii spirituale, a

lărgirii spectaculoase a ariei de trăire spirituala, chiar se poate spune ca *a fi* este o consecinţă a căderii omului, a diminuării vieţii lui spirituale primordiale

vom reveni de multe ori în aceasta cercetare la ingineria casei şi la provocările ei spirituale, fiindcă, cum demonstrează cercetarea arheologica, anume în spaţiul balcanic, carpato-dunărean şi nordpontic a apărut casa şi templul cu fundament – vezi satul de la Molodova – din musterian, apoi cel de la Mezin, 18.000 BC, sau Cosauti, 16.000 BC/).

Poate nu exista nicio legătură între constructul tehnologic din prima revoluţie industriala din republicile italiene şi constructul artistic din renaşterea italiana, dar ce a provocat *aurul şi roşul* lui Giotto sau călătoria în infern a lui Dante tocmai atunci când republicile italiene cucereau lumea? Ce a provocat apariţia lui Shakespeare în Anglia? A doua revoluţie industriala? Ce a provocat excepţională muzica a compozitorilor nemţi din sec. XVIII-XIX? Exista vreo legătură între acea fenomenala muzica nemţească şi muzica ruseasca de la finele secolului XIX, începutul secolului XX? Putem pune pe cântarul acelei unicale spiritualităţi ruseşti şi nemţeşti şi dezastrele politice mondiale provocate de Germania şi Rusia în secolul XX?

Metoda noastră, însă, se va poticni de imposibilitatea construirii unui discurs ştiinţific convingător fără idealizarea condiţiilor (lucru de care s-a folosit şi Platon, şi Galilei, şi părinţii bombei atomice). Or, limita condiţiilor ideale devine în globalizare, cum am arătat în altă parte SIVT, arma de distrugere în masă. Virtualul (adică idealizarea condiţiilor ca o sumă a probabilităţilor de fiinţare) se transforma în Bital şi Bitalul, care măsoară Virtualul, poate întrece la cântar Bitalul care măsoară Vitalul. Civilizaţiile antice care ne-au transmis informaţia despre necesitatea curmării fără mila a iluziilor

(în modernitatea euro-atlantica din secolul XX ideea

a fost propagata cu seriozitate de Nicolai Rerich)

reintra activ în conştiinţa celor care trebuie să facă fata problemelor omului în globalizare. Metoda ştiinţifică

(care urmăreşte tot eliberarea de suferinţe, fie ca ele sunt la limita dorinţa apriga de a cunoaşte, de a domina politic, cultural sau economic, de a obţine noi şi noi plăceri trupeşti, ca la breugleenile „*Love Parade*” din Berlin pe care toată lumea le numeşte „*Fuck Parade*” etc.)

este obligată sa se înarmeze şi cu cea etica

(vedica, taoista, budista, iudaica, creştină, musulmana etc.) – acţiunile oamenilor de ştiinţă trebuie să fie altruiste fiindcă înmulţirea iluzorie a fenomenului inerent înclina balanţa fiinţării umane spre cataclisme neimaginabile

(unul din ele poate fi ideea creării nelimitate a unor termeni noi de comunicare, după principii inerente, fără cunoaşterea limitei lor de întrebuinţare, limita care ne salvează de pericol, cum vom arăta mai jos, şi depozitarea lor în stocuri uriaşe pe noile spaţii de depozitare a informaţiei create de actualele tehnologii).

Ştiinţa arheologica moderna demonstrează astăzi cu probe irefutabile ca în jurul anilor ’36.000 – 30.000 BC s-a întâmplat ceva deosebit, paradoxal cu humanoidul care popula la acea vreme destul de convingător Pământul. Vânătorul şi culegătorul de Neanderthal, care folosea deja instrumente create special pentru a se hrăni şi domina, a dispărut destul de repede, probabil brusc, şi locul lui a fost luat de o fiinţă omeneasca identica genetic cu omul actual, fiinţă care pe lângă producerea logica de instrumente de vânătoare şi case pentru locuire

(vom mai reveni la senzaţională legătura dintre locuire şi fiinţare, cercetata pentru domeniul limbii germane de Heidegger)

a început „din faşă” sa picteze naturalist

(în unele peşteri din Europa de Sud-West)

şi geometric

(în zonele din spaţiul balcanic, carpato-dunărean şi nordpontic).

Se pare, însă, ca *Homo Geometricus* din Sud-Est (mai scund, dar mai priceput decât Cro-Magnonul din Europa de Apus) s-a impus către începuturile neoliticului în toată Europa şi, mai apoi, a cucerit întregul Pământ

(noi am demonstrat lucrul acesta cercetând felul cum simbolurile geometrice, iradiate din zona Europei de Sud-Est, au cucerit Pământul – vezi [IV]).

De-a dreptul excepţională la acest om nu era doar gândirea logica şi reprezentarea ei prin semne geometrice

(ce reprezentau domenii noi, nenaturale, de probabilitate pentru viitoarele evenimente reale – magia reprezentând în acest sens tot un domeniu de probabilitate dorit ca realitate)

(unghiul, ca însemn al acţiunii, fiind primul şi cel mai important – chiar şi în modernitate – semn al acestor reprezentări), ci gândirea logica dihotomica, reprezentarea acestei gândiri prin încrustări geometrice dedublate, simetrice, oglindite.

Se pare ca fundamentala cunoaştere a polarităţii Universului, a echilibrului Yang-Yin

(termenii arhaici chinezi reprezintă cel mai bine dihotomia universală a Universului, iar noi credem că şI preistoria europeană a cunoscut doie termeni cu acelaşi înţeles care se chemau *Rost* şi *Istr* [IV]), a oglindirii oricărei acţiuni într-o reacţiune pe măsură a fost cunoscută de om

(poate i-a fost data aceasta cunoaştere prin revelaţie, poate prin inginerie genetică, poate prin careva dedublare de la sine a fiinţării universale a Spiritului), poate prin neasemuita libertate de Creaţie a Personalităţii Divine Supreme care, iată, nu poate fi exclusa din discursul ştiinţific al „dedublărilor reprezentărilor”.

Uluitorul principiu universal, scris matematiceşte de

Heisenberg, îşi trage rădăcinile logistice (dar necasuistice!!!) din timpurile primordiale ale omului, măsoară puterea universală a principiului dihotomic Yang-Yin sau Rost-Istr şi doar armonizarea continua cu aceasta orânduire cosmica paradoxala (intuita şi de Shakespeare în sonetul 108, vezi *„… thou mine, I thine…”*), care nu poate fi influenţată de om, ne va da şanse reale de supravieţuire într-un viitor pe care zonele de imposibilitate

(zonele ciclurilor cosmice de aici provocate de neciclurile de dincolo, din infinitul temporal şi spaţial, dar, poate, şi de imensitatea spaţiului în care locuim, imensitate ce s-ar putea să provoace şi domeniul spiritual al acestui spaţiu, şi dominarea acestui domeniu spiritual de către cel temporal)

Il consuma cu nesaţ.

Dedublarea reprezentărilor măsoară de fapt echilibrul cosmic al nedeterminărilor şi al provocărilor lor de fiinţare şi noi suntem obligaţi azi (mai mult ca oricând) să cerem investigaţiei ştiinţifice să ne dea cât mai multe date despre timpurile primordiale ale omului actual pentru a păstra/a salva acum spiritul şi natura vie pe aceasta oaza excepţională care oglindeşte sau echilibrează starea de acum a Creaţiei.

Am arătat în altă parte [VII] ce primejdie colosala pentru pământeni, adevărata arma de distrugere în masa, devine umbra imenselor Magistrale de informaţie care nasc şi depozitează fără nicio responsabilitate uriaşe cantităţi de iluzii

(de fapt domenii de probabilitate pentru real, domenii care, în majoritatea lor sunt impasuri catastrofale pentru fiinţarea fiinţei în Univers).

Bitalul (şic!!!) devine astfel arma de distrugere în masa şi rămâne doar să ne închinăm cu pietate în faţa oamenilor din timpurile primordiale care ne-au transmis prin vede

(înţelepciunea lor, cum se ştie, a fost păstrată şi de

civilizaţia chineza prin geniala scriere a lui Lao Tzu, vezi *Tao Te Thing*, 15)

poate cea mai fundamentala ştiinţa a omului: necesitatea deletarii necruţătoare, brutale chiar, a iluziilor şi a constructurilor care îmbâcsesc locuirea! Omul este obligat chiar de raţiunile de fiinţare ale Cosmosului să pună în faţa magistralelor de informaţie automatul universal al uitării, adică magistralele decizionale automate. Omul trebuie să uite, să deleteze, să ardă acum pentru a avea şanse de fiinţare în clipa următoare

(aceasta logica paradoxala a uitării necesare a constructurilor omeneşti şi a cinstirii strămoşilor şi a începuturilor, cât n-ar fi de straniu, da' mai multe şanse de fiinţare civilizaţiilor nealfabetizate).

Leagănul „dedublării reprezentărilor" apare azi (la peste jumătate de secol după publicarea lucrării lui Claude Lévi-Strauss) sigur, ca ţinta reala, în vizorul cercetătorului. Tehnologiile

(în special cele de punere în timp real a stratificărilor arheologice)

ne orientează cert spre realitatea primordială a lui Homo Sapiens, realitate peste care nu mai putem trece nici cu discursul bital, ştiinţific, nici cu cel vital, de Fiinţare tehnologica a Fiinţei. Apariţia paradoxală a lui Homo Sapiens Geometricus, dotat din start cu o inepuizabila producere spirituala care a stat la baza tuturor constructurilor viitoare, pune cu seriozitate problema sensului apariţiei acestui om pentru înţelegerea mai corectă a domeniului de fiinţare acum, în globalizare, când constructul omenesc, acumulat în cantităţi uriaşe, dezechilibrează catastrofal leagănul fiinţării. Or, fără cercetarea arheologica multidisciplinara lucrul acesta este imposibil. Da, omul a creat Web-ul, acest păienjeniş global, dar omul nu cunoaşte nici catastrofele pe care le poate naşte umbra acestui imens construct, nici păianjenul care se poate naşte în el la fel

de paradoxal ca şi Homo Sapiens Geometricus pentru a prinde acolo o prada care poate fi chiar Fiinţarea Omului.

O superba amuleta paleolitica (26.000 ani BC) (pentru citirea încrustărilor logico-geometrice de pe aceasta amuleta vezi studiul nostru „*Istoria s-a început la Mitoc*”), descoperita de arheologul român Vasile Chirica la Mitoc – Dealul Galben, lângă Botoşani, în nord-estul României [XI], încrustata cu cea mai veche tabla matematica şi geometrica a omului (descoperita până acum) arata locul acestui leagăn, dar şi paradoxul apariţiei lui. O alta pictura magnifica, cea de la Cuina Turcului, de pe Dunăre, de la Porţile de Fier, din mileniul 11 BC, descoperita de arheologul român Al. Păunescu, dovedeşte continuitatea spiritualităţii geometrice a carpato-dunărenilor din aurignacian şi până la finele gravettianului [XII]. Intuiţia ştiinţifică a lui Claude Lévi-Strauss devine, brusc, anume prin aceste descoperiri epocale, nu doar o prioritate a metodei noastre de cercetare, ci şi o prioritate de fiinţare a omului pe Pământ în leagănul actual, de iluzii catastrofale, al globalizării.

Da, curgerea este fenomenala, imprevizibila şi nemaipomenit de frumoasă. Pentru omul actual, însă, cercetarea izvorului curgerii este mai importantă decât curgerea. Dacă seaca izvorul, curgerea moare. Iar izvorul fiinţării actualului Homo Sapiens clipoceşte încă dihotomic la Mitoc, pe malul râului primordial Prut.

— Relaţia matematică dintre coordonata electronului şi energia lui, scrisa de Heisenberg parca după modelele de fiinţare chinezeşti şi indiene, pune cu seriozitate şi întrebarea cu privire la pierderea care echilibrează acumularea în enigmaticul concert cosmic pentru care omul nu are capacităţi de cunoaştere…

REFERINŢE:

I. Claude Lévi-Strauss, *Dedublarea reprezentării în artele Asiei şi Americii*. Renaissance, L’École libre des

hautes études, New York, vol. 2 – 3, 1944 – 1945, p.168 – 186. Noi orientam cititorul din România spre cartea lui Claude Lévi-Strauss „*Antropologie structurala*”, Editura politica, Bucureşti, 1978, p. 291

II. Martin Heidegger, *Originea operei de arta*, Humanitas, Bucureşti, 1995

III. Andrei Pleşu, *Limba păsărilor*, Humanitas, Bucureşti, 1998

IV. Andrei Vartic, *O istorie geometrica a lui Homo Sapiens*, Basarabia, Chişinău, 2000

V. Andrei Vartic, *Weg und* WWW.*A Portret of the World with Heidegger*, Basarabia, Chişinău, 1999

VI. A. Vartic, *The History Began în Mitoc*, Dava International, N1, october, 2000

VII. Andrei Vartic, *Letters to Bill Gates*, Basarabia, Chişinău, 1995

VIII. Marija Gimbutas, *The Language of the Goddeses*, Harper, San Francisco, 1991

IX. Marija Gimbutas, *The Goddesses and Gods of Old Europe*, University of California Press, Los Angeles, 1996

X. Marija Gimbutas, *The Living Goddesses*, University of California Press, Los Angeles, London, 1999

XI. Vasile Chirica, *Amuleta-pendativ de la Mitoc*, jud. Botoşani, SCIVA, 33, 1982, 2

XII. Al. Păunescu, *Arta paleolitica de la Cuina Turcului*, Revista Muzeelor, 4, 1969, p.346

II. *De la constructul lingvistic românesc spre logosul universal*

Limba română a construit în ultimele veacuri doar cinci termeni care încep cu morfema *fru*. Ne-am ocupat de acest pseudoradical şi prefix de compunere într-o lucrare mai veche [I, p. 53 – 58]. Aici vom puncta doar rezultatele acelei cercetări pentru a nu ne îndepărta prea tare de chestiunea „*dedublării reprezentărilor*”, cercetata cu pasiune de Claude Lévi-Strauss încă în 1944

şi reluată de noi în acest studiu ca tema de variaţiuni multidisciplinare [II, p. 291 – 327]

Despre constructul morfemic românească *fru* se poate spune că nu este un element de compunere întrebuinţat des la formarea termenilor limbii române. Ca element prefixial de compunere are chiar o densitate mica de tot. În DEX-ul de 1048 pagini [III, p. 354 – 355] tremenii care încep cu *fru* sunt 49 (o pagina de DEX). Dacă omitem variantele şi împrumuturile recente din aceşti 49 de termeni rămân doar 5 care pot fi luaţi la socoteala în cadrul unor cercetări de etimologie, arheologie sau antropologie lingvistica românească. Aceşti 5 termeni sunt: *fruct*, *frumos*, *frunte*, *frunza*, *frupt*. Un şir semantic care, după părerea noastră, reprezintă o rânduială de excepţie a limbii româneşti.

Deci, din câmpul fonemic al acestei limbi sud-est europene (vorbite de peste 30 milioane de oameni) fonemele *f*, *r* şi *u* aduna morfema *fru* doar pentru 5 termeni cu au în faţă, atunci când posibilităţile de compunere sunt foarte multe. Cu ce a rezonat câmpul fonemelor ca *fr*u să participe la construirea acestor termeni lingvistici (pentru a nu speria pe nimeni cu ideea „construirii” de la sine a limbii româneşti, amintim ca una din cele mai vechi şi mai importante limbi ale oamenilor, limba sanscrita, este declarata încă din antichitate nescriselor vede drept limba „*construită*” SIV, p. 4 lt)? Cu ce a rezonat (sau cu ce s-a armonizat, cu ce a „cântat” în ton) câmpiul morfemelor ca să se întâmple în limba română doar aceşti 5 termeni care alcătuiesc şi un şir logico-semantic deosebit de important? De ce *fru* se uneşte firesc cu un număr atât de limitat de construcţii sufixiale – el, *moş* (acest *moş* reprezintă, poate, morfemic radicalul străvechi *moş*, care înseamnă la români întemeietor de comunitate sociala), *nte*, *nza*, *pt*?

Lăsăm lingvisticii fundamentale căutarea răspunsului la aceste întrebări (amintind motivul îndrumător al lui C. Lévi-Strauss: „*În mitologie*, *ca şi în*

lingvistica, *analiza formala pune imediat o problemă*: *problema* sensului SII. p. 290 t) şi ne îndreptăm acum atenţia spre ordinea alfabetica modernă (se poate oare pune întrebarea cu privirea la ordinea termenilor unei limbi dinaintea alfabetelor moderne?) a termenilor din şirul *fru*. Alfabetul latin da ordinea anunţată. Cel grecesc (şi fenician) pune termenul *frunza* înaintea termenului *frunte*. Obţinem, astfel, pentru şirul latin *fruct*, *frumos*, *frunte*, *frunza*, *frupt*, iar pentru cel grecesc *fruct*, *frumos*, *frunza*, *frunte*, *frupt*.

Deşi prindu-o procedura mai dura de limitare semantica am putea omologa (pe linia transformărilor aproape unanim acceptat*ect>pt*) termenul *fruct* cu *frupt*, nu o vom face dintr-o raţiune surprinzătoare a limbii române care se va vedea imediat. Ambele şiruri construiesc o structura semantica deosebit de importanta pentru vorbitorii limbii române. În prima – *fructul* sta înaintea termenului *frumos*, care *frumos* este urmat de *frunte*, *fruntea* de *frunza* şi *frunza* ne darueste cu *frupt*. În a doua – *frumosul* este urmat de *frunza*, *frunza* de *frunte* şi *fruntea* ne călăuzeşte frumos la *frupt*. Am discutat la locul cuvenit despre aceste citiri diferite [I, p. 54 – 55]. Aici este important să înţelegem ca termenii *fruct*, *frumos*, *frunte*, *frunza* şi *frupt* simbolizează sigur un pol bun (grecii vechi spuneau acestui fel de bunătate agaton) al limbii române.

Fructul da seminta prin care viul îşi transmite în viitor dreptul la fiinţare. *Frumosul* este nu numai categoria fundamentală a esteticii, ci şi categoria fundamentală a fiinţării bune, armonioase, plăcute a omului. *Fruntea* este nu numai partea superioară a fetii, ci şi fata luminoasa a creştetului, a cugetării pozitive omeneşti şi tot ce e mai bun, mai ales, mai de seama, mai superior, mai spiritual (nu e vorba numai de calităţi umane – poate fi vorba de fruntea unui copac, de fruntea vinului, de fruntea unui caz). *Frunza* defineşte temporal şi denumeşte spaţial colosala structura organică care

produce (în perfecta cooperare cu Soarele, apa şi substanţele minerale) baza vieţii pe pământ: oxigenul şi materia organică prima. românii au pus sintagma *frunza verde* în capul majorităţii cântecelor lor populare (aşa cum creştinii au pus sintagma *tatăl nostru* în fruntea cunoscutei rugăciuni) aşa de parcă ar măsura cu ea trecerea ireversibila a Timpului Universal. *Fruptul* este produsul co-lateral al naturii vii, laptele (a se vedea surprinzătoarea apariţie a grupului consonantic *pt* şi în termenul *lapte*, şi în termenul *frupt*), casul, mierea, soma activităţii naturale (dar şi spirituale). El da posibilitate fiinţei omeneşti să-şi realizeze menirea sa pe pământ fără intrereruperea brutala a fiinţării altor subiecţi vii (ba chiar face posibil şi tipul de perfecţionare spirituala care urmăreşte de-solidarizarea omului de cosmosul material, ca în Yoga brahmanica sau în tehnicile budiste de eliberare de suferinţă).

Limba română începe, cum bine se vede, seria de termeni care au în faţa morfema prefixiala *fru* cu *fruct* şi îl termina cu *frupt*, realizând o construcţie logico-simbolica excepţională, cu valoare clara de univers enciclopedic şi existenţial pozitiv. Şi dacă vorbitorii acestei limbi se uita (încă!!!) sceptic la aceeaşi colier enciclopedic, este de presupus ca pentru alte civilizaţii sau, la limită, pentru careva civilizaţii extraterestre, mesajul seriei ar fi unul de mare frumuseţe, profunzime şi umanitate. Dacă e de trimis Cosmosului ceva aparţinând limbii româneşti (nu intram aici în polemica cu mesajul asemănător al lui C. Noica) ca să reprezinte cu delicateţe întreaga specie umană, acesta ar fi şirul compus de la sine de formidabila morfema prefixiala *fru*: *fruct*, *frumos*, *frunte*, *frunza*, *frupt*.

Într-o superba cercetare din sec. XIX vestitul lingvist român din Transilvania, latinistul Timotei Cipariu [V. p. 15], demonstrează cu veritabile probe academice ca termenul românesc *frunza* este mai vechi decât termenul omolog din clasicitatea latina *frondia*. El, se pare, este

primul învăţat român care ne îndeamnă să comparam termenii limbii româneşti cu termenii vechi ai limbii latine, nu cu cei noi, clasici. Latinii cei mai noi au trecut de la vorbirea cu *u* la cea cu *o* din frica de a nu fi socotiţi rustici, adică conservatori, învechiţi, demodaţi, ţărănoi, trăitori la tara. Latinii cei vechi, arata T. Ciupariu, pronunţau şi scriau *frundia*. Cei noi – *frondia*.

Or, limba română a păstrat vie (în termenul *frunza*) o morfema mai veche pentru denumirea latina a bazei naturii vii (de pe vremea lui Traian şi Hadrian). Aceeaşi morfem rustic ataca acum curajos ideea că ar fi avut loc un transplant brutal, masiv, dominator de limba latina peste graiurile geto-dacice, „dispărute după ocuparea Daciei de către legiunile lui Traian (transplant care ar fi dus, cică, la moartea graiurilor geto-dace şi naşterea latina a limbii româneşti). Susţinătorii acestei teze (intrate, cu părere de rău şi în manuale) nu iau în discuţie faptul ca romanii nu au distrus bărbaţii geţi şi limba getica în Muntenia, Oltenia, Banat şi Dobrogea (unde convetuiau destul de pasnic cu geţii mult înaintea războaielor dacice ale lui Traian, fapt conservat şi de poemele pontice ale lui Ovidiu), nici cel al ocupaţiei parţiale a teritoriilor locuite de geto-daci de către forţa cotropitoare a Romei în 106 AD (Moldova, Bucovina, Crisana, Maramureşul fiind teritorii geto-dacice neocupate).

Or, la vremea lui Traian şi Hadrian termenul *frundia* nu avea cum şi importat în Dacia fiindcă nu era în uzul latinei oficiale. Plus la asta dacii montani erau la vremea ceia un popor rustic industrializat puternic (metalurgii daci topeau lupe de fier plastic de 40 kg, atunci când cealaltă Europa a descoperit secretul abia după sec. XIII; zidarii daci foloseau mortare performante cu proprietăţi bactericide în zonele umede ale munţilor Suryanul, tăiau colosale cantităţi de calcar şi andezit şi construiau cu ele munţii; topografii daci terasau şi organizau cosmogonic aceste zidiri; femeile şi bărbaţii daci se îmbrăcau şi se

coafau elegant, poate mai elegant ca la Roma) care nu trăia în bordee, ci în case în două şi chiar trei nivele dotate cu reţele de aducere a apei, reţele fabricate industrial din lut ars.

Romanii, dimpotrivă, erau urbanizaţi, le plăcea mult confortul urbei şi au făcut eforturi mari ca să urbanizeze şi Dacia (Ulpia Traiana Sarmizegetusa, Porolissum etc). După părăsirea Daciei tot efortul urbanistic al romanilor s-a prăbuşit peste noapte şi întrebarea cu privire la dezurbanizarea asta pripita a coloniştilor romani poate fi înţeleasă doar în sensul ca ei erau foarte puţini şi ca s-au retras împreună cu legiunile romane. Centrele urbanistice româneşti au apărut târziu în istorie, mult în urma celor din Bizanţ şi întreaga Europa latinizata (chiar până după cel de al II-lea război mondial în Moldova ele nu erau locuite majoritar de români).

Cum a putut morfema *fr*u să ajungă un construct prefixial de baza al limbii şi artei româneşti (termenul *frunza* este fundatorul supraconstrucţiilor frumoase, poetice, spirituale, metafizice ale limbii române) dacă nu a fost adus de la Roma? Din respect pentru latinii cei vechi, spune T. Cipariu, acceptam ca originile limbii române trebuie căutate în substratul care a alimentat şi limba latina a celor mai vechi latini, adică e vorba (cel puţin) de timpul primelor regate şi republici latine (şi chiar, poate, de timpurile Troiei, lucru sugerat de apariţia pe mai multe zidiri dacice a literelor feniciene). Şi tot din respect pentru realităţile rustice ale istoriei vechi şi moderne ale spaţiului carpato-danubian-pontic trebuie să îndrăznim să-l punem (în cercetarea ştiinţifică) pe *ru* faţă-n faţă cu un Spaţiul rustic care a creat cele mai importante simboluri geometrice ale omenirii încă în preistorie, la originea omului modern, merita onoarea asta. *„Originea unui simbol preţuieşte cât descoperirea unei dinastii de faraoni*”, spunea la timpul lui Mircea Eliade [IV, p. 47], într-un moment când interesul pentru istoria scrisa mai domina încă interesul pentru

simbolurile din preistoria care a creat unghiul şi liniile paralele, triunghiul şi rombul, zigzagul şi spirala, meandrul şi elipsoidul.

Din respect pentru acele timpuri de glorie ale neamului omenesc ar trebui să vedem dacă nu cumva termenul românesc *carne* este mai vechi decât noul termen latin *care*, care a degenerat din vechiul termen latin *cârniş*; tot pe acelaşi registru de cercetare sta şi termenul românesc *minte*, care este mai apropiat de cel vechi latin *mentis*, decât de cel nou – *mens*. Tot aici trebuie să propunem pentru cercetare fundamentala vechimea relaţiei româno-latine *munte-mons*, data fiind importanta muntelui ca loc sacru la români şi, mai ales, la daci („*quaeque suum Dacis donat clementia montem*”, spune un istoric latin). Un loc deosebit în cercetările lingvistice trebuie să-l ocupe şi fenomenul lingvistic românesc *casa-curte* (*casa-curtis* la latinii cei vechi şi *domus-aula* la cei noi), păstrat în forme lexicale deosebit de bogate la români până în zilele noastre şi cu sensul de curte domneasca, palate boiereşti, construcţii mănăstireşti sau ţărăneşti (cum o dovedesc cu prisosinţă vechile colinde sau descântece). Părerea noastră este că a venit timpul ca cercetarea fundamentală a limbii române să se lepede de aducerea din vechiul substrat indo-european doar a termenilor marginali şi regionali şi să vadă dacă nu cumva termenii cei mai importanţi ai spiritualităţii şi fiinţării (cum ar fi *viaţa*, *suflet*, *gând*, *soare*, *moarte*, *timp*, *naştere*, *cunoaştere*) vin direct tot de acolo, de pe fundamente străvechi de acţiune spirituală.

O bună parte din oficialitatea lingvistica românească susţine ca denumirea laptelui la români a venit din latina prin transformarea de ordin general et>pt – *lacte*>*lapte*. Dar romanii cei noi ziceau laptelui *lac*. Cei vechi ziceau *lacte*. Iar sanscrita dovedeşte ca termenii cu *pt* sunt deosebit de vechi: *sapta-şapte*. Dacă pentru *fapt* avem la latinii cei noi *factum* (dar el nu are splendorile *faptului*

şi, mai ales, ale *făpturii*, cum demonstrează magistral C. Noica [VII, p. 271 – 278]), atunci pentru *pt* din *şoaptă* etimologiile latine sunt înlocuite nefiresc cu cele noi, bulgăreşti – rom., *a şopti* din bg., *septja* [III. p. 928]. Ba şi denumirea apei (*apa*, la români; *acua* la romani; *ap>apas*, la vechii indieni şi persani) vorbeşte despre o vechime a consoanei *p* în limba daco-romana deosebita de cea latino-romana din epoca lui Domitian, Traian, Hadrian şi Aurelian (când populaţia geto-daca s-ar fi latinizat peste noapte cu forţa şi cu măritarea forţată a femeilor dace neurbanizate cu veteranii urbanizaţi din legiunile romane, veterani care nici măcar nu erau în majoritatea lor vorbitori de limba latina). Noi am demonstrat în „*Drumul spre Kogaionon*” (Basarabia, Chişinău, 1998, p. 256 – 268) că nu mai putem trece cu vederea în cercetarea originilor limbii române legătura clară a unor radicali care unesc formele lichide primordiale *apa* şi *lapte*, *spălatul* şi *păstoritul* etc cu vechiul substrat indo-european, nu cu cel latin din epoca clasică traiana şi aureliana.

Mai propunem aici (cu titlu de ipoteza) ca punerea articolului la finele cuvântului (ca în româna, albaneza şi bulgara) (la români punerea articolului la finele numelor de familie este un vechi fapt lingvistic pe care abia timpurile moderne l-au europenizat – vezi, de pildă, la Ureche: „*Mihul hatmanul şi Trotusanul logofătul*, *dimpreună cu alţii carii era*...”) să fie cercetat ca un procedeu lingvistic primordial, de origine, rustic, preistoric şi, se pare, noile limbi europene, istorice, demonstrează cu destula eleganta posibilitatea unei asemenea ipoteze. Mai mult decât atât: vorbitorii acestor noi limbi europene au acceptat cu uşurinţă şi scrisul, şi urbea, lucru care nu se poate afirma despre vorbitorii limbilor cu articolul pus la finele cuvântului.

Urbea şi scrisul au mers mână în mână în Răsăritul Apropiat, Egypt, Grecia şi Roma, au fost jinduite şi folosite de către locuitorii acelor civilizaţii, care au

prelungit în scris şi activitatea religioasă, şi pe cea economică, şi pe cea de cunoaştere, şi pe cea de continuitate gentilica şi etnica, dar mai ales pe cea de dominaţie politica şi civilizatoare. Dispariţia unor popoare, cetăţi, civilizaţii a însemnat acolo şi dispariţia urbei, şi dispariţia scrisului. Omul care a locuit în spaţiul carpato-dunărean încă de la obârşia sa nu a iubit urbea, ci acea primordiala şi rustica „*civilizaţia casnica*”, cum o defineşte Alecu Russo încă la 1855 [IX].

Acelaşi lucru se poate spune şi despre urmele civilizaţiei Romei în spaţiul balcanic şi dunărean. După plecarea romanilor din Dacia principalele produse ale acestei civilizaţii, scrisul şi urbea, au fost abandonate imediat de către populaţia rămasă în regiune. E de presupus ca oamenii care au abandonat şi urbea, şi scrisul în spaţiul de geneza al limbii române nu erau romanii obişnuiţi şi cu aceste agregate ale Romei, dar şi cu desfătările urbei: circul, taverna, băile publice, caldarâmul, notarea evenimentelor istorice sau economice, „înveşnicirea” cu ajutorul epitafelor de pe lespezile mormintelor sau a statuelor, prestarea serviciilor publice, iclusiv cele de „fuck-house” sau „fuck-parade” etc. Or, majoritatea istoricilor români continua să caute cu înfrigurare dovezile scrise ale istoriei dacilor şi protoromânilor, cauta cu înverşunare scrisul la geto-dacii care l-au desconsiderat (din motive neelucidate încă) ca procedura de desăvârşire morala şi spirituala, aşa cum au desconsiderat şi urbea, şi produsele ei amorale.

Or, noi suntem convinşi ca dovezile corecte ale spiritualităţii geto-dacilor în spaţiul carpato-danubian pot fi scoase la iveala acum doar prin cercetarea arheologica multidisciplinara (care are deja dovezi ca dacii au fost, poate, cea mai tehnologizata civilizaţie rustica a omenirii – pilda demnă de urmat pentru viitorul fiinţării omeneşti, care se întrezăreşte sumbru în perspectiva dezvoltării megapolisului şi a depozitarii iresponsabile de informaţie

pe wobservere).

Evul Mediu românesc, creştin ortodox, urban, dotat cu scrisul slavon (nu cu cel grecesc), apoi latin, a poposit în principatele româneşti târziu şi nicidecum ca un fenomen de masa, ci ca unul de uz negustoresc şi mănăstiresc, de import. Lipsa urbei şi a scrisului, cum dovedeşte mulţimea excepţională (mai ales) a monumentelor arhitecturale şi picturale româneşti, bogăţia miturilor, a poeziei populare de dragoste, a incantaţiilor pagine, a descântecelor, a colindelor din care lipseşte calul, a obiceiurilor ritualice de naştere, nunta şi moarte, de venire a Anului Nou sau a sărbătorilor solstiţiale şi, mai ales, splendoarea fenomenala, intelectuala şi enciclopedica a folcolurului copiilor, demonstrează o continuitate rustica a civilizaţiei carpato-danubiene care este mult mai veche decât venirea romanilor. Dacii au făcut parte din acest spaţiu de limba şi spiritualitate şi revenirea totala la normalitatea rustica după părăsirea Daciei de către romani surprinde tocmai aceasta calitate primordiala „casnica” a poporului carpato-danubian, calitate care, cum observa cu geniu Alecu Russo, nu e *„nici civilizaţia Romei, nici vărvăria hunilor*”.

Or, refuzul vieţii urbane şi a scrisului, refuzul aşa-zisei intrări în istorie prin aceste invenţii ale omului, nu a însemnat ca oamenii din aceste spaţii nu au cunoscut o bogată viaţa spirituala sau metode bune de depozitare şi transmitere a informaţiei vitale. Viaţa spirituala în spaţiul balcano-carpato-pontic, mai ales ca o de-solidarizare de cosmosul material în sens vedic (de mgunele ignorantei), a fost pentru Europa antica focarul de unde au roit importante simboluri ale modernităţii actuale. Orfismul, cultul lui Dionisos sau Sabasios, o mulţime de alte zeităţi trace, preluate de civilizaţia elena, aici şi-au avut patria. Dar mai înainte, mult mai înainte, în spaţiul carpato-danubian şi balcanic a apărut casa şi căsnicia (vezi „imensul” sat paleolitic de la

Molodova, de pe Nistru, unde s-au descoperit 5 nivele de locuire din musterian cu mostre de arta din acea vreme primordiala: *„gravura în ocru, incizii în forma de linii, curbe, zigzaguri”*, cum scrie Ilie Borziac), îmblânzirea animalelor şi agricultura, metalurgia nativa şi ceramica, obiectele de uz casnic şi sculpturile din lut modelat şi ars, templul (şi arhitectura), ca loc de întâlnire spirituala a Cerului şi Pământului cu Omul. Principalele simboluri geomtrice (unghiul, triunghiul, rombul, cercul şi elipsa, meandrul, spirala şi vârtejul, zigzagul, incizate mai întâi în lemn, os şi piatra) tot aici, în bazinul fluviului sacru Dunăre (bogat în sare şi metale, în lemn şi poame, în păsări, peşti, insecte şi animale, în munţi şi câmpii, în ape şi păşuni, în ierni dure şi veri ne-aride) îşi re-descopera originea. Aici, în spaţiul cartografiat de Gordon V. Childe (autorul termenului *„revoluţie neolitica”*) încă în 1929 (în a doua lucrare a sa, rămasă destul de necunoscuta şi „incomoda”, *The Danube în Prehistory*) s-au întâmplat minuni simbolice spirituale aflate încă în arhivele secrete ale istoriei omului.

Arhitectura casei şi a porţilor, ca fenomen de masa, utilizarea perfecta a arcului de cerc şi a celui eliptic în combinaţie armonica cu stâlpul şi zidul, pictura şi sculptura obiectelor de uz casnic, broderia, covorul (toate dotate chiar şi astăzi din ambundenta cu cele mai străvechi simboluri geometrice) au fost la un nivel ridicat de utilizare spirituala în spaţiul carpato-danubian mult înainte şi mult după plecarea romanilor din Dacia. Aşa se lămureşte faptul ca naşterea unui „nou” stil arhitectural în construcţia de biserici ortodoxe nu a întârziat să apară la începutul secolului XV în Moldova lui Alexandru cel Bun şi Ştefan cel Mare. Triconcul mănăstirilor moldoveneşti o fi el de import, dar „căsnicia” lui e locala, multimilenara, şi se trage de la unghiul incizat la Mitoc. Pictorii români din Evul Mediu au atins în scurt timp o înaltă măiestrie artistică în pictarea icoanelor, lucru care a dus la o alta excepţională invenţie strict românească:

pictarea exterioară, murala a bisericilor ortodoxe româneşti din Bucovina. Meşterii zidari şi arhitecţii români au construit într-un timp record o mulţime de edificii religioase folosind cu pricepere legile stâlpului vertical şI ale unghiului, ale arcului de cerc şi ale celui eliptic, ale perspectivei gotice şi ale interferentei pătrat-cerc, interferenta pe care au trecut-o cu uşurinţă de invidiat în planul dreptunghiului, al cercului şi al elipsei, în desfăşurarea turnurilor triconcice, în orientarea cosmica a edificiilor de cult şi a caselor, cât şi în armonizarea lor cu fenomenele cosmice şi naturale. Măreţia Putnei sau a Moldoviţei, a Neamţului sau a Voroneţului, nu a trecut, însă, paradoxal, şi în construcţia urbana din acele timpuri. Târgurile medievale româneşti rimin încă mult timp nişte aglomerări de case urâte în care românul nu voia cu îndărătnice să locuiască.

Or, toate aceste invenţii, apărute parca de la sine, folosite cu pricepere în arhitectura creştină monumentala din Evul Mediu românesc, existau către acel moment în arhitectura miniaturala, rustica din spaţiul balcano-dunărean. Construitul frumos al caselor şi locurilor sacre, incizarea elementelor constructive ale casei şi templelor cu desăvârşite figuri geometrice (rombul, elementul principal ale acestor construiri simbolice, este numit de taranul român *„ţâţâna lumii*”, vezi Silvia Păun, *Ideintităţi europene*, Editura Tehnica, Bucureşti, 1995), inlantiute în adevărate şiruri simfonice geometrice, ridicarea casei şi a templului în locurile sacre ale strămoşilor (cum demonstrează „Meşterul Manole” unul din cele mai celebre mituri de construcţie sacra a omenirii), dotarea fiecărei case cu un mic altar sau spaţiu sacru (de regula în partea ei nordica sau răsăriteana, lucru care se regăseşte şi la populaţiile geto-dacice, şi la cele dinaintea lor) nu a fost întrerupt în aceste locuri de la începuturile vetii sedentare a omului.

Nu numai bisericile (cazul bisericii Mănăstirii Putna din Bucovina, proiectata şi construită în doar câteva luni

ale anului 1467), ci şi podurile, cetăţile, casele seniorale, drumurile se construiau rapid (fapt care demonstrează înalta organizare a procesului muncii), frumos (sub aspect arhitectural şi plastic) şi trainic (sub aspect ingineresc) (dar toate aste numai în mediul rural – existând o mare diferenţă de stil între arhitectura săracă a târgurilor şi arhitectura bogata a spaţiului rural românesc). Ca toate acestea nu erau de împrumut o dovedeşte clar mitologia românească unde miturile şi riturile de construcţie au atins desăvârşiri poetice şi filosofice de negăsit în alte părţi. Toate aceste construcţii se mai făceau pe un făgaş lingvistic de excepţie în care creaţia poetica anonima, rustica atinsese culmi excepţionale şi unde morfema *fru* era fundatoare şi la ea acasă.

Să ne oprim, însă, aici cu cercetarea arheolingvistica (adică arheologica, arhitecturala şi de *origine-început*, vezi gr., □□□□, început, principiu de baza, putere) fiindcă provocarea noastră ţinteşte, cum am anunţat din capul lucrării, alt subiect – dedublarea reprezentărilor umane şi căutarea (prin investigaţie ştiinţifică) a leagănului lor comun. Vom pune, totuşi, înainte de a purcede mai în voie spre ţinta declarata de capo, o întrebare mai puţin galanta pentru obişnuita cercetare lingvistica: cum a fost posibil ca limba română, singura, de la sine, fără efort uman să construiască (în sens sanscritic) morfema *fru* şi s-o folosească doar pentru cei 5 termeni, uniţi (tot de la sine), într-un spectaculos mesaj simbolic şi enciclopedic ce defineşte şi baza vieţii naturale şi a celei spirituale de pe pământ?

Răspunsul la această întrebare nu este simplu şi va putea fi apropiat de limitele cercetării academice doar după serioase (fiind vorba de spaţiul balcano-danubian trebuie să lămurim numaidecât acest termen cu nuanţele *corect* şi *altruist*) *„investigaţii ştiinţifice*” de la care cerem şi noi, ca şi Claude Lévi-Strauss, *„să ne facă cunoscute cauzele*”. Dar o orientare a cercetării (o

cercetare a metodei cercetării) se poate, desigur, face chiar acum. Trebuie, iată, să ne obişnuim mai întâi cu gândul ca dincolo de câmpul vorbitorilor activi ai limbii române exista o structura misterioasa a acestei limbi (ca şi a celorlalte limbi naturale), neconcepută şi neconstruită de om, un câmp verbal (fonemic, morfemic, semantic, bital), un logos-acum sau vac-acum care organizează şi construieşte de la sine, sanscritic, anumite morfeme în anumite cuvinte (adică constructuri logico-simbolice) spre binele şi folosul acestor vorbitori (fără, însă, ai consulta în vreun fel). Adică, se vede, trebuie să tragem atent cu urechea la ce spunea odinioară (veacul 5 BC) înţeleptul chinez Lao Tzu: „*Când s-a făcut ordine, au apărut denumirile. Fiindcă au apărut denumirile, trebuie să ştim limita lor de întrebuinţare. Cunoaşterea limitei ajuta să ne salvam de pericol*”. [VIII, 32]

Trebuie să mai accentuam ca întrebarea privitoare la morfema prefixiala *fru* pune în structura metodei noastre şi obligaţia tandra de a-i da o vechime demnă de frumuseţea ei (care n-o îmbătrâneşte în vreun fel – fiindcă termenii fundaţi pe ea sunt deosebit de preţioşi şi nu revendica niciun fel de schimbări de la om, dar nici nu le permit). Aceasta vechime sta acum (atâta permite limita actuala a investigaţiei ştiinţifice) în acelaşi loc pe timeline-ul lui Homo Sapiens ca şi termenul latin *frundia*, folosit de latinii cei vechi. Ţinând cont şi de faptul ca românii au pus sintagma *frunza verde* în capul majorităţii cântecelor lor vechi (bătrâneşti) trebuie să mai postulam ca termenul este deosebit de important şi sub aspectul organizării de la sine a construcţiilor poetice ale românilor, adică a limitelor de rima, metrica şi (în virtutea dependentei structurilor rima-metrica de cântec, melodie, ritm, armonie) muzica. Toată vechea şi noua poezia şi muzica a românilor este dominată de constructul semantic, metric şi silabic *frunza verde*, care, la rândul lui, este dominat de morfema primordiala (hai

să-i spunem aşa din respect pentru extraordinara cercetare a bătrânului T. Cipariu) *fru*, care a apărut de la sine în câmpul nevăzut ce da limbii româneşti cuvinte şi limite de întrebuinţare a cuvintelor *„pentru a ne salva de pericol”*. Bătrânul Lao Tzu ştia de la cei mai vechi oameni: când au apărut denumirile au apărut şi limitele lor de întrebuinţare pentru a nu se îndepărtă prea tare omul de locul sau paradoxal în marele concert spiritual şi material al cosmosului. Or, prin adverbizarea sa cu toate stadiile trecătoare ale curgerii anului solar carpato-danubian şi ale lunii crescatoare-descrescatoasre pe cerul de taina al nopţii, şi ale precesiunii polului Nord ceresc în imediata apropiere a Caii Laptelui, termenul *frunza* devine un construct fundator şi de înţelepciune, şi de artă.

Ce are aceasta polemica prefixiala cu *„dedublarea reprezantarilor”* şi cererea drastica adresata de Claude Lévi-Strauss *„investigaţiei ştiinţifice”* de a găsi leagănul lor comun? Fără să ne orientam cercetarea spre vreun proiect fulminant de lege universală îndrăznim să punem acum o mică oglinda în faţa morfemei româneşti *fru* şi să vedem ce se întâmplă dincolo, în oglindirile indice ale limbii româneşti (oglindiri care l-au pasionat atâta pe Eminescu), termenii pe care îi formează morfema prefixiala de oglindire *fur*... Încă în lucrarea despre şirul *fruct*, *frumos*, *frunte*, *frunza*, *frupt* noi am promis că vom realiza cândva cercetarea şi oglindirea asta. Atunci, însă, nu ne preocupa atât de tare problema dedublărilor (deşi călăream tot calul fălos, termen convergent spre *fala* de la *falus*, al lui Claude Lévi-Strauss).

Şi lista termenilor care au în faţa morfema *fur* este mica de tot în limba română. Am curăţit inventarul de variante şi împrumuturi recente şi am ajuns la o listă de 8 termeni. Iată-i: *fur*, *furca*, *furie*, *furiş*, *furnica*, *furtuna*, *furuncul*. Pentru vorbitorul limbii române este vizibil (şic!!!) ca oglindirea lui *fru* a dus şi la oglindirea-polarizarea sensului termenilor pe care îi formează

morfema oglindita *fur*. Toţi termenii citaţi mai sus definesc o stare negativă, dureroasa, primejdioasa, stare care trece dincolo de limitele normalităţii convetuirii sociale a omului. *Furul* este un hoţ, *furca* – străpunge (chiar şi cea de tors), e un fel de suliţa, *furia* crează mult rău, cel care se strecoară pe *furiş* aduce binele doar la limita inversiunilor, *furnica* – pişcă, *furtuna* – distruge, *furunculul* este o buba (ultimul termen poate fi deletat dacă se dovedeşte importul lui sigur din limba franceza).

Şi, iar, trebuie să recunoaştem ca acest proces de inversare a sensului termenilor lingvistici în urma schimbării algebrice a locurilor fonemelor *u* şi *r* din morfema *fru* nu depinde de vorbitorii limbii române. Câmpul formator al limbii române a transportat automat noii termeni la polul opus al primilor (cum să nu pomeneşti aici de bine automatul cosmic de care vorbeşte de atâta timp academicianul Mihai Drăgănescu!!!). Aducerea în prim plan a altor câţiva termeni din preajma acestei serii – ca *uragan*, *urât*, *ursuz*, *urgie*, *ursitoare*, *urs* etc ne da putere să mergem cu destula comoditate mai departe în investigaţia noastră (chiar dacă termeni ca *urma* sau *urmaş* nu vor să intre în structura celor citaţi mai sus) (poate din aceleaşi motive din care termenul *mama* nu se lăsă de consoana dulce în majoritatea limbilor indo-europene).

Or, limba română „ştie” de la sine ca termenii cu au în faţa definesc lucruri pozitive, bune, iar cei cu *fur* – negative, rele. Loteria sau decizia inerenta a factorului uman la acest nivel de formare a denumirilor şi a limitelor de întrebuinţare a lor este exclusa. *Fru* formează în limba română termeni opuşi ca sens lui *fur*. Oglindirea (parţială) a unei morfeme a polarizat (dedublat) un întreg câmp de termeni articulaţi ai limbii române, iar o mică lista de termeni indo-europeni apropiaţi (*şturm*, *storm*, *burea*) arata ca dedublarea lingvistica cercetata de noi poate fi urmărită cu succes şi în alte limbi şi civilizaţii (de pilda: termenii *Ur* şi *Uruc*

care au denumit primele oraşe ale lui Homo Sapiens în Mesopotamia).

O limbă naturala îşi alege (sau îşi ţese) cuvintele (constructurile logico-simbolice articulate) cu o logică bitala de fier, în baza unor armonii şi metrici informaţionale care nu pot fi cunoscute (încă! – dar *cerem de la Cer un cerc* /şic!!! / pentru investigaţia ştiinţifică ca să afle). Fiindcă, cum s-a demonstrat, limba română mizează doar pe *frumos*, nu şi pe *frubos*, *frudos*, *frugos*, *fruhos*, *frufos*, *firulos*, *frukos*, *frumos*, *frupos*, *frusos*, *frutos*, *fruzos*, *fruvos* etc

Într-o comunicare prezentata acum câţiva ani la o importantă reuniune ştiinţifică NATO ARW, care discuta problemele civilizaţiei urbane, autorul actualei cercetări arata [VI, p. 303] ca încă la începutul Neoliticului se poate constata o polarizare clară a civilizaţiei lui Homo Sapiens; o parte a mers pe drumul nou al urbei, al oraşului (în special Sumerul cu primele sale oraşe Ur, Uruc, Eridu), iar alta, în special Old Europa (termen pus în uzul ştiinţific de Marija Gimbutas) danubiana şi nordpontica, pe drumul vechi, primordial, al dezvoltării rustice, agrare, săteşti (termenul românesc pentru aşezarea rurala *sat* coincide exact fonemic cu termenul sanscritic care denumeşte existenta). Cercetarea noastră lua atunci în discuţie evenimente lingvistice, nu arheologice. Noi urmăream evoluţia în timp şi spaţiu a morfemelor *ar* şi *un* şi a polarizărilor lor. Ce a adus *urbea* omenirii? Ce a născut valoros civilizaţia comunităţilor *rustice*, păstoreşti şi agrare dinaintea *urbei*? Ce lecţie trebuie să înveţe megapolisul, urbea construită fără limite (lecţie care să salveze de pericol), de la comunităţile agrare, care locuiesc ţinând cont de limitele lor de natura, adică de frunza verde? Exista vreo legătura între termenul neolitic *ar* (de baza prin *a ara* în majoritatea limbilor şi civilizaţiilor indo-europene) şi cel predinastic Ra? Exista vreo legătura între termenii româneşti pentru apariţia soarelui dimineaţa – *rasare* – şi

pentru soarele care apune – *răpune* (Ra sare, Ra apune?).

Întrebările acelei cercetări se regăsesc şi aici din simplul motiv ca buletinul de ştiri anunţa şi în toamna anului 2000 furtuni naturale (în Anglia, Franţa, Italia) şi tehnologice (la benzinării, pe autostrăzile blocate de şoferi, în violenta de pe Internet, dar şi în tunelul ucigaş din Austria) care au lovit tragic arhiurbanizata Europa de Apus. Ordinea excesiva, ca şi haosul excesiv, nu ne salvează de pericol. Dacă structura oraş-sat (urban-rustic) nu va fi armonizata şi balantata viitorul fiinţării omeneşti pe pământ va obţine de la aşa-zisa loterie cosmica tot mai puţine şanse. Fiindcă din zona care se afla dincolo de posibilităţile de influenta a vorbitorilor limbii române structura fonemica *fru* se opune cu străşnicie structurii fonemice *fur* şi, prin acest conflict, care nu are natura umană, pune limite de întrebuinţare a denumirilor şi ne salvează de pericol.

Iar baza inerenta de acţiune a omului în acest domeniu este atât de potrivnica fiinţării omeneşti, încât provoca convulsii dureroase structurii ne-inerente care a creat termenii fundatori ai limbilor omeneşti. Şi ea îi deletează mereu fără milă. Limbile, ca şi omul, se afla sub vremi şi sub trecerea vremii, şi, deşi este deosebit de miloasa (ne dăruieşte viaţa spirituala, acest frupt nespus de dulce), nu iartă nimic, nu iartă pe nimeni.

Ajunşi aici, în inima vechii Europe, să facem încă un salt în timp. Să mergem înapoi, în paleoliticul european din mileniul 32 BC. Atunci au apărut în unele peşteri din Franţa şi Spania primele reprezentări naturale realizate de oameni. Mamuţii, bizonii, renii, caii pictaţi în acele peşteri au pus capăt comparaţiilor ştiinţifice dintre acţiunea omului de a construi (o suliţa, un topor de piatra, o bâtă, un împungător) şi „ideea” ciorii de a ridica o nuca în aer şi a-i da drumul peste pietre pentru a se zdrobi (ca să iasă la iveala miezul gustos). Dar, întrucât acele prime reprezentări nu au fost realizate nici cu

ochiul, nici cu fruntea, nici cu buzele sau gâtlejul (formatorul vorbirii articulate) ci cu acelaşi „instrument” care crease deja bâta, suliţa, toporul, cuţitul de piatra, străpungătorul etc întrebarea pe care o punem în continuare devine extrem de provocatoare: nu cumva creaţia tehnică a mâinilor omeneşti a fost dedublata, polarizata în constructuri artistice şi simbolice de acelaşi câmp spiritual care polarizează de la sine construcţiile lingvistice *fru* şi *fur*?

Se ştie că îndepărtarea gândirii budiste de inerent a dus la scoaterea Sinelui Universal, Cosmic (Purusha) din unitatea şi trinitatea brahmanica (corp fizic, corp mental, sine). Dar pentru a lămuri unele fenomene ale fiinţării ne-inerente budiştii au trebuit să aducă în uz câţiva termeni care ocupa cumva locul Sinelui. Este vorba de lumina pura, de inima şi formele ei de fiinţare spirituala, de mentalul obişnuit şi cel fundamental, de ceea ce acumulează cârma actualei fiinţări şi o transmite pentru alte reîncarnări – tot termeni fundatori ai gândirii budiste. Credinţa profundă a lui Buddha în ne-inerenta Cosmosului a scos din structura constructurilor logice acceptate de metoda lui un termen care era ne-inerent de la sine. Lanţul reîncarnărilor arata deja pe atunci (600 – 500BC) ca Sinele era dedublat de la sine, polarizat şi chiar echilibrat de părţile lui opuse, care sunt cumva influenţate de trecutele fiinţări odată ce el poate acumula noi entităţi spirituale prin gnoza sau asceza. Sinele, ca şi tot ce are existenta, are Sus şi Jos, Dreapta şi Stânga, Fata şi Spate. La rândul lor, fiecare din aceste părţi se afla în legături de relativitate, polaritate şi simetrie cu părţile sale constructive (care, la rândul lor, sunt modificate profund atât de structurile exterioare, cât şi de cele interne). Aducerea acestei discuţii în parlamentul metodei noastre nu urmăreşte nici să-i împace pe brahmani cu budiştii, nici să atragă pe cineva în aceste două religii fundamentale ale omului, producătoare active de profunda şi extrem de benefica

(pentru fiinţarea omului) spiritualitate. Ţinta acestei cotituri (în sensul *Kehre* al lui Heidegger) este să ocolească acum atent atât întrebarea cu privire la prezenta Creatorului în actele omeneşti, cât şi la utilizarea libertăţii de creaţie pe care omul a primit-o de la Creator.

Ţinta noastră nu scoate din structura gândurilor omeneşti nici dorinţa pătimaşă (deci iresponsabila) a lui Darwin de a şti cum crează Dumnezeu, nici părăsirea prin altruism a lumii suferinde pentru a scăpa de suferinţele proprii, cale convergenta tot spre egoism şi inerenta. Alegerea realităţii de fiinţare fără suferinţă dintre posibilităţile de fiinţare o face cu putere nu numai foamea de aer, de hrana, de sex sau de echilibrul frig-cald, uscat-umed, lumină-întuneric, proprie tuturor vieţuitoarelor organice. Din clipa când a întins mâna şi a construit altceva decât exista în structurile obişnuite ale posibilităţilor naturale, fiinţă omeneasca prăbuşise deja un copac uriaş pentru a uni secantic malurile diferite, paralele ale aceluias râu (pentru a nu se ajunge şi a se ajunge la celebra fraza a lui Pascal: *„oamenii se ucid doar fiindcă trăiesc pe malurile diferite ale aceluiaşi râu*”). Acţiunea acelui om primordial parca voia să spună ca structurile obişnuite ale realităţii nu-şi mai pot susţine existenta şi au nevoie de acţiunile omeneşti, spirituale, virtuale, pentru a o proteja. Oamenii, aceste fiinţe conştiene de trecerea timpului, adică de moartea lor în timpul care vine, deveneau şi instrumentul principal cu ajutorul căruia poate fi salvata (sau ocrotita) însuşi structura vieţii pe pământ. Propoziţia din tetrada lui Heidegger ajunge în topul necesităţilor umane (în contextul dependentei serioase a existenteii viului pe Pământ de decizia egoista a oamenilor de a nu reduce la nivel global activităţile producătoare din cauza revoltelor sociale – vezi, de pildă, celebra lucrare a lui Martin Heidegger *„Întrebarea cu privire la tehnica*”). În mâinile construitului omenesc sta acum chiar posibilitatea de

fiinţare a omului în timpul cel mai apropiat. Viitorul poate fi întrerupt de înfulecarea lacoma şi iresponsabila şi a unei plăcinte româneşti, şi a unui clapon american.

Deşi ploaia rece de toamna, încă, nu pătrunde în casa, adică în cel mai minunat construct omenesc, şuvoaiele ei măresc cu putere şovăirea omului. Din clipa când mina s-a întins şi a desenat cu o creta bizonul şi până la întinderea mânii pentru a apăsa butonul care porneşte televizorul, ce a mai apărut dramatic între realitatea de fiinţare şi posibilităţile de fiinţare ale omului? A apărut simbolul, constructul logico-simbolic, simetria şi polaritatea acestui simbol, acţiunea orientată, spaţiul de acţiune (cum spune Heinz Verner), unghiul şi rombul, triunghiul şi meandrul, spirala şi tri-line-ul, liniile paralele şi zigzagul ca o prelungire fireasca a informaţiei despre lucrurile şi fenomenele necesare fiinţării omeneşti. Prin optica matematica a acestor simboluri efectul vedic care îşi naşte cauza nu mai pare atât de paradoxal şi zeiţele indice nasc fără remuşcări gnostice tatii care le vor naşte pe ele.

Aşa ajungem să unim efortul de cercetare a unui modest construct al limbii româneşti cu structura simbolismului natural şi paradoxal al omului şi să re-amintim ca aceste constructuri fenomenale (şi fenomenologice) logico-simbolice, care reflecta, vorba Simonei Weil, însuşi esenţa geometrica a Cosmosului, aceste proiecte de acţiune umană organizata logic într-o perspectivă de trecere ireversibila, necruţătoare a timpului, au apărut în Sud-Estul Europei, în spaţiul carpato-danubian-pontic. Ele au polarizat prin veritabile simetrii (la timpul lor – 30.000 – 11.000 BC) constructurile imagistice, naturaliste şi articulate ale omului din Sud-Westul Europei şi au provocat întregul salt civilizator următor. Omul actual s-a născut în leagănul care a dat lumii constructurile logico-simbolice, acolo unde unghiul-acţiune s-a polarizat simetric în romb, cruce sau zigzag. Omul actual nu s-a născut în

Sumer, ci la Mitoc – Dealul Galben, Botoşani, Nord-Estul Românei, acolo unde prin anii 26.000 BC cineva a incizat pe o bucăţică de os primele unghiuri polarizate, primele dedublări, prima tăbliţă a înmulţirii, împărţirii, adunării şi scăderii în baza numărului 3 şi a multiplilor lui 6 şi 9. Nu în baza celor 10 degete ale mâinii şi mult, mult mai devreme decât cred destui oameni din cercetarea moderna ca omul a început să numere… Şi cam pe atunci când sintagma *„civilizaţie casnica*”, introdusa în uzul ştiinţific de românul Alecu Russo [IX] pe la 1855 (de la 13 februarie 1855 seria de articole cu titlul *„Cugetări*” a început să apară în revista *„România literară*”), a îngrădit dihotomic limitele omului carpato-dunărean care s-a întâmplat să fie strămoşul spiritual al tuturor sapienţilor moderni.

REFERINŢE

I. A. Vartic, *Magistralele tehnologice ale civilizaţiei dacice*, p. 53 – 58, Chişinău, Basarabia, 1997 (vezi în Internet www.angelfire.com/journal/dacians)

II. C. Lévi-Strauss, *Dedublarea reprezentării în artele Asiei* şi *Americii*. Renaissance, L'École libre des hautes études, New York, vol.2 – 3, 1944 – 1945, p.168 – 186. Noi îndreptăm cititorul din România spre cartea lui Claude Lévi-Strauss *„Antropologie structurala*”, Editura politica, Bucureşti, 1978, p. 291

III. *Dicţionarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei române, 1975

IV. Mircea Eliade, *Fragmentarium*, Humanitas, Bucureşti, 1994, p. 41

V. Timotei Cipariu, *Introducere în lingvistica*, V I, p. 15, Editura Academiei, Bucureşti, 1987

VI. A. Vartic, *Urban Problemss Across Two Millenia*, NATO ASI Series *„Scientific and Tecnological Achievments Related to the Development of European Cities*”, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht/ Boston/ London, 1996

VII. C. Noica *„Cuvânt împreună despre rostirea*

românească”, Editura Eminescu, 1987, p. 271 – 278

VIII. Lao Tzu, *Tao Te Thing*, DOVER PUBLICATIONS, INC. Mineola, New York, p. 29 sau *„Drevnekitaiskaia filosofia*”, T. I-II, t. I, str. 125, Misli, Moskva, 1972.

IX. Alecu Russo, *Cugetări*, II, XIV, p. 119, în Alecu Russo, *Opere*, Literatura artistica, Chişinău, 1989. Citatul din Alecu Russo este următorul: *„… Părăsirea Daciei de romani dădu noul popor prada varvarii*; *de la a treilea până la a unsprezecelea veac*, *în carele se mai liniştesc năvălirile popoarelor*, *şi răsăritul Evropii îşi ia o aşezare mai statornica*, *neamul român se mistuie sau de-abia se zăreşte în istorie când şi când*. *Însă în loc de a peri*, *nenorocirile politice slujasc a întări neamul*. *Ele dizvoltesc în urmaşii coloniilor o civilizaţie casnica* (*italicul ne aparţine*, *a.v.*) *ce nu-i nici civilizaţia Romei*, *nici vărvăria hunilor*, *şi nasc limba*, *năravurile*, *duhul şi naţionalit*atea nouă *româna*, *pe risipurile agricole şi religioase a societăţii vechi…*”

III. CONSTRUCTUL DE ACŢIUNE

III, *1* (*Cant şi constructul primordial*)

— Într-o lucrare comentata cu pasiune de erudiţi (*Critica puterii de judecata*, cap. 76, 77) însinguratul de la Königsberg indica alta cale (decât prisosul cumulativ european bazat şi pe enciclopedismul francez) a cunoaşterii omeneşti – dedublarea ei în realitatea de fiinţare a lucrurilor şi posibilitatea de fiinţare a lucrurilor. Surprinzător, dar aceasta polarizare de tip *realitate-posibilitate* a cunoaşterii (şi a fiinţării) poate fi întâlnită în modernitatea europeană şi la Cardinalul din Cuse (vezi *„De Posse*”), şi la Beotius (vezi *„De consolatione philosophae*”), şi la Platon (vezi *„Alkiona*”, apoi şi în vede, şi la înţelepţii chinezi, şi în miturile româneşti (*„… de-o fi să mor…*”, zice versul din *„Mioriţa*”). Nu este locul să re-descoasem acum scenele care au loc în vestita peştera platoniana sau să re-povestim discursul excepţional despre *realitate şi posibilitate* din *Alkiona*. Dacă am face-o ar trebui să ne

cufundam adânc şi în poemul despre Ghilgameş (vezi eseul nostru „*De la Făt-Frumos la Ghigames*”), dar şi în subtilităţile vestitului dialog dintre Einstein şi Rabindranate Tagore (dialog în care pledoaria lui Einstein se dovedeşte a fi incorecta). Problema sta în vechimea punerii acestei întrebări şi în reprezentarea simbolica ce sta între *realitate* şi *posibilitate* (tocmai acea reprezentare simbolica care are natura primordiala, deci şi paradoxala).

Analizând frumos fenomenul cantian Ernst Cassirer [I, p. 85] ajunge la concluzia că „*intelectul uman este un intelect care… are nevoie de simboluri*” pentru a realiza cunoaşterea. „*Cunoaşterea umană*, mai spune Cassirer, *este prin însăşi natura ei cunoaştere* simbolică. *Aceasta trăsătură este cea care caracterizează atât forţă, cât şi limitele ei…*” — întrerupem citatul pentru a reveni la polemica lui Cassirer cu (nimeni altul!!!) Cant. Gânditorul de la Königsberg spunea ca intelectul „*are nevoie de imagini*” pentru a cunoaşte (noi nu putem gândi fără imagini, susţine Cant, şi nu putem intui fără concepte – „*Conceptele fără intuiţii sunt goale, intuiţiile fără concepte sunt oarbe*”). Cassirer spune ca intelectul are nevoie de simboluri pentru a deosebi realitatea de posibilitate.

Natura umană a vrut, însă, să le experimenteze chiar la originile sale pe ambele. Simbolul şi imaginea au apărut în paleoliticul superior cam în acelaşi timp. Drept ca patria imaginii naturaliste este Europa de Apus, iar cea a simbolului – Sud-Estul European, Dunărea, curgerea Dunării, cea mai măreaţă Magistrala a Curgerii Informaţiei în Paleoliticul superior şi Neolicul timpuriu.

În condiţiile unor comunităţi umane extrem de mici, când problema supravieţuirii întregii specii (şic!!!) se punea drastic în fiecare zi, reprezentarea naturalista era un moft, o distracţie (chiar dacă lua formele magiei vânătoreşti, care tot realiza o încercare de scoatere a realităţii din probabilitate). Cea simbolica, bitala,

dimpotrivă era vitala. A biruit, cum arata istoria, reprezentarea simbolica (deşi şi cea naturalista revine de multe ori spectaculos pe fişierele de fiinţare, cum este cazul artei antice greceşti pe care Europa de Apus încă o savurează cu plăcere).

Chiar la începuturile sale omul a înţeles, a ştiut (i s-a revelat?!) ca între *a fi* (de fapt, cum am arătat, e vorba de *a trăi*) şi *posibilitatea de a fi* este o mare distanta şi ca *posibilitatea de a fi* poate deveni mai uşor realitate dacă între ea şi fiinţarea dura omeneasca (ian stai o zi întreagă într-o lunga ploaie de toamna, ciobăneasca, cum zice românul) omul construieşte non-violent (şic!!!) un simbol pentru a calcula mai lesne realitatea, pentru a o deosebi de virtualitatea amăgitoare şi, de multe ori, mortala.

Aceste simboluri, de multe ori revelate, intuite, meditate ajuta şi azi la fel de serios ca şi în paleolitic. Problema sta în faptul ca în acele vremi primordiale nu existau concepţiile care, în viziunea lui Cant, ar face posibile intuiţiile. Simbolul care scotea realitatea (constructul mental sau fizic) din posibilitate, cum arata toate „documentele” trecutelor epoci, a fost revelat/ meditat/ intuit de la sine şi s-a dedublat spontan, s-a polarizat, a luat forma constructurilor onomatopeice verbale organizate poetic şi muzical, pe de o parte, şi a imaginilor sau reprezentărilor naturaliste, dar şi geometrice, logice, matematice, pe de altă parte. Constructul de acţiune ne-naturală, umană, spirituala devenea astfel realitate…

Nu intram acum în discuţii etimologice (vom realiza acest lucru mai jos) privitor la denumirea acţiunii omeneşti de a construi şi legătura dintre construit şi fiinţare (ca la Heidegger). Construcţia omeneasca este o structură ne-naturală, ne-inerenta adusă de acţiunea omeneasca (spirituala) din posibilitate în realitate fără ajutorul intuiţiei sau a conceptelor. A construi la ieşirea din izvorul primordial – a scoate unica realitate din

posibilităţi, a decide scoaterea ei din posibilităţi, din virtualul primordial. A ieşi din izvor şi a intra imediat în curgere fără nicio „referinţă anterioara” (de care, spune Al. Zub, fiecare epoca are nevoie pentru a se defini). Întrebarea care se isca din acest curcubeu de fiinţare este dacă omul poate influenta apariţia probabilităţilor de fiinţare, probabilităţi dintre care el este obligat să aleagă doar una…

Un construit omenesc transforma o structura virtuala, o posibilitate care intra deja în calcul

(*calca*, *galyca* – pietricele de râu care au fost primele HDD-uri ale omului – vezi pietricica rombica cu structura verticala şi cu cercuri concentrice de la Pruncul, de lângă Chişinău, Basarabia în studiul nostru despre cei mai vechi oameni în pagina web www.ournet.md/-ancient, dar şi roticelele de socotit de la Cosauti, Basarabia, pe Nistru, descoperite de arheologul Ilie Borziac [ÎI])

În structura reala, bună pentru supravieţuire. Desigur, de la proiect şi până la casa şi căsnicie distanta e mare. Dar toate etapele acestui proces sunt paşi de construct omenesc, adică de adunare împreună (*con*) a unor *struct*-uri reale şi virtuale, posibile (de pilda – primele case ale omului din musterian – 45.000 – 50.000 BC, descoperite la Molodova (5 straturi de locuire din musterian, 3 din paleoliticul superior şi unul din mezolitic) pe Nistru, în Basarabia erau constructuri conice (cercul – o posibilitate) din mari oase de mamut [III, IV].

(întrebarea cu privire la aceste locuinţe, dar şi la faptul locuirii casnice îndelungate din musterian până în mezolitic, nu a fost încă pusă în domeniul fundamental al cercetării ştiinţifice, deşi problema obârşiei este deosebit de importanta vizavi de supravieţuirea noastră în globalizare. Omul primordial a iubit zonele reci, nu tropicile şi subtropicile. Hiperborienii, din acest unghi de vedere, nu sunt o poveste, ci o realitate. Noi consideram

ca ei, primordialii, se ţineau de Marii Gheţari europeni de lângă Munţii Carpaţi din două motive:

resurse inepuizabile de hrana de origine animala – turmele de reni sau de mamuţi (renii, cum arata cercetările domnului I. Borziac în staţiunea paleolitica de la Cosauti, pe Nistru, au fost domesticiţi pe la 16.000 BC, în special ca animale de tracţiune a săniilor);

resurse mari de sănătate – în mediul rece (susţinut şi avut în apropiere datorită Carpaţilor şi platourilor sale /nu prea!!! / înalte din Ceahlău, Bucegi, Cindrel, Suryanu) straşnicile maladii virale şi bacteriologice pătrund mai greu.

În acest sens prezintă un interes ştiinţific deosebit staţiunile paleolitice gravettianiene de pe masivul Ceahlău al Carpaţilor, din România. Ele demonstrează ca cel puţin încă în câteva locuri de mare înălţime din Carpaţi – marile podişuri de înălţime din Bucegi, Cindrel, Călimani sau Suryanu, de pilda – locuirea paleolitica a fost intensă. Or, dacă actuala încărcătura genetica a omului este eliberata de necesitatea dobândirii chinuitoare a hranei şi de o mare parte din boli, dedublarea, ca reacţie spirituala la atacul urâtului care istoveşte fiinţarea, se iveşte imediat: omul ridica capul spre cer şi vede cum se mişca Soarele, Crescentele Lunii, mişcarea cerului înstelat în jurul Polului Nord Ceresc, precesiunea acelui pol care schimba mereu poziţia Soarelui la echinocţiu, se întreabă de noapte şi zi, de furtuna şi cutremure, de frig şi cald, de inundaţii şi seceta, de bărbat şi de femeie, de naştere şi moarte. Omul, de fapt, se întreabă imediat de nemurire. Omul, de fapt, pune întrebarea cea mai fundamentala a fiinţării sale, întrebarea privitoare la obţinerea nemuririi (tocmai de aceea, cum am arătat în altă parte, Platon vorbeşte în „Harmides, prin gura lui Socrate de la 432 BC, de „*medicii lui Zalmoxis*”, care „*cunosc arta de a deveni nemuritor*”, arta cunoscuta pe atunci şi de brahmani, şi de călugării budişti şi taoişti).

Or, modernul Homo Sapiens, apărut paradoxal după musterian, nici nu poate fi închipuit fără partea de activitate spirituala care, la rândul ei, s-a polarizat spontan în activitate/constructuri de minte şi inima.

Ca natura oferă omului diverse realităţi de fiinţare se vede simplu din pilda cu şezutul în jurului focului (sau a rugului modern de tabără), pe care noi obişnuim s-o examinam în conferinţele noastre. Arareori oamenii stau roata în jurul focului ca în desenele naive ale pictorilor antropologi. Focul, chiar dacă este întreţinut de om, este susţinut şi dirijat de vântul care aduce oxigen. Tocmai de aceea locul din jurul rugului, deşi este egal sub aspect logic (depărtare egala de centru), este foarte diferit sub aspect real. Fumul usturător, para dogoritoare diferenţiază calitativ comunitatea omenească. Unii sunt afumaţi şi dogoriţi, altora le bate vântul rece în spate. Unii vad Luna, alţii n-o văd, sau trebuie să întoarcă capul pentru a o vedea. Ploaia te bate din fata sau din spate. Soarele te orbeşte dacă eşti nevoit să mergi în direcţia lui. *Polul Nord Ceresc* sta pe loc doar la prima vedere. *Dragonul* îl vezi ba cu capul în sus, ba cu capul în jos, adică rotindu-se în jurul Polului Nord ceresc, lucru care poate fi folosit cu succes şi ca ceas zilnic (rotaţia zilnica), şi ca măsurare unghiulara a anilor (este vorba de poziţia polului Nord Ceresc fata de linia care uneşte coada şi picioarele Dragonului) – vezi [VI]. Calea Laptelui se roteşte spectaculos cu toate miliardele ei de stele şi galactici stând tot timpul în stânga Dragonului (lucru pe care dacii l-au înveşnicit geometric în constructurile lor gigantice, vezi studiul nostru „*De la topografia cosmogonica la Kogaionon*”).

Construcţia omeneasca este o creaţie logico-simbolica care împuţinează dependenta de factorii naturali (un chipiu te poate apăra de lumina orbitoare a Soarelui, un cojoc îţi protejează spatele bătut de vânt, râurile, munţii, copacii se prind de direcţia Polului Nord Ceresc actual şi astfel te poţi orienta sigur şi atunci când

cerul nu este senin). Construcţia (mentala) se adaptează la structurile naturale, le aduna împreună, le modelează mental, le cântăreşte cu inima şi, apoi, le schimba; prin ea omul încearcă să scape de efectele dureroase, incomode, stânjenitoare, primejdioase sau chiar catastrofale ale structurilor naturale (vânt, ploaie, pojar, seceta, boli, cutremure de pamit, erupţii de vulcan, invazie de fiare, insecte, viruşi, microbi etc).

Acţiunea vântului asupra focului poate fi stăvilită cu o construcţie care înconjoară focul din toate părţile. Dacă pui peste acest construct un acoperiş conic sau unghiular (în două, trei sau patru ape, cum zice românul) poţi proteja focul de ploaie. Dacă construieşti în jurul focului o casă mica de tot (un cuptor) şi o dotezi cu un tunel special de evacuare în sus (din piatra şi lut) a fumului (horn – hogeac) poţi obţine un construct extraordinar de încălzire prin care şi acţiunea directa a flacării, şi fumul usturător sunt îndepărtate de la om (dar şi misterul combustiei spontane, dispariţiei lemnului în gura de nicăieri a focului). Dacă pereţii casei îi ungi cu lut fin, amestecat cu var, mai obţii şi o apărare antivirotica şi bactericida de excepţie… Dacă trăieşti activ într-un mediu foarte rece, chiar polar, probabilitatea îmbolnăvirii în masa de boli virotice sau bacteriologice scade şi ea foarte tare. Mai mult efort pentru a fiinţă, dar şansele de fiinţare sunt cu atât mai mari.

Până acum am descris reacţia spirituală a omului la fiinţarea spirituala prin constructul de acţiune. De fapt punem astfel şi întrebarea privitoare la reacţia omului la umbra acestui construct, care îl incomodează în globalizare tot mai dur (chiar tragic). Problema limitelor de construcţie, inclusiv a construcţiilor mentale, problema deletarii informaţiei acumulate în cantităţi uriaşe pe web (atât de uriaşe ca ea devine arma de distrugere în masa) nu mai poate fi trecută cu vederea în globalizare. Tocmai de aceea cercetarea straturilor

primordiale ale fiinţării omului, adică a leagănului „dedublării reprezentărilor”, este atât de importanta pentru el.

III, 2 (*coliva*)

Vom purcede mai departe în navigarea noastră revenind la cunoscutul procedeu heideggerian şi noician de chemare în ajutor a limbii

(în cazul dat fiind vorba de limba română, limba care s-a întâmplat să aibă în modernitate un destin tragic din clipa când termenii ei au fost cercetaţi în afara câmpului firesc al acestei limbi, aşa de parca ea ar fi construită numai din împrumuturi care se şi lămuresc de dincolo de legile naturale ale limbii române; astfel, în dicţionarele explicative moderne ale limbii române nu apar termeni proveniţi din substratul acestei limbi, ci doar din împrumuturi; iar atunci când împrumutul nu poate fi demonstrat cu radicali convingători se purcede la crearea unor termeni fictivi în câmpurile lingvistice de graniţa, vii încă, sau de relict – latin, grecesc, sanscrit, slavon, german, rusesc, ucrainesc, lituanian, bulgăresc, albanez, sârbesc, maghiar, cuman, turcesc etc; sau se declara ca etimologia termenului este necunoscuta; faptul ca majoritatea absolută a acestor câmpuri lingvistice sunt mai noi decât câmpul lingvistic românesc nici nu se discuta; o pilda „clasica” de asemenea demers este „uitarea” cercetărilor lingvistice ale lui T. Cipariu sau Alecu Russo)

(„*… limba… retrage, ascunzând-o, semnificaţia propriu-zisă a cuvântului… Limba* îl *lipseşte pe om de vorbirea ei simpla şi înaltă. Dar, prin aceasta, chemarea ei iniţială nu amuţeşte, ci doar se scufunda în tăcere. Iar omul omite, desigur, să acorde acestei tăceri atenţia cuvenita*” [VI, p. 178]. Deşi Heidegger nu a cuprins cu cercetările sale şi metoda paninica de investigaţie lingvistica, este clar aici ca „tăcerea’ lui Heidegger o putem omologa cu acele 3/4 din *vac-logosul* fundamental, despre care ştiinţa vedica antica spune că stau în

tăcere).

Provocarea din acest loc al cercetării noastre a indicat-o mai mulţi ani în urma chiar M. Eliade SVIIT. Vom discuta în continuare, urmându-l, despre termenul *coliva*

(*coliva* este grâu fiert amestecat cu dulciuri şi nuci, care ia în final forma unei construcţii comestibile conice, tăiate la vârf, ornata cu zahăr pudra, prune uscate, miez de nuca, bomboane – de multe ori aşezate în forma de cruce – care se da de pomana la înmormântări sau parastase, adică la pomenirea morţilor).

Pentru cercetarea uzului religios sau ritualic al acestui product alimentar şi construct logico-simbolic (intermediar între lumea asta şi lumea morţilor) autorul îşi îndreaptă cititorii spre cărţile lui Mircea Eliade

(acelaşi lucru îl spunem şi despre citirea sau răsfoirea altor autori care au furnizat piste bune pentru aceasta cercetare, cum ar fi Gordon V. Childe: *The Danube in the Prehistory*, Marija Gimbutas: *The language of the Goddesses*, Ernst Cassirer: *Eseu despre om*, Angelo Moretta: *Mituri antice şi mitul progresului*, Emile Durkheim: *Formele elementare ale vieţii religioase*, O. Neugebauer: *The exact science în antiquity*, Dalai Lama: *Kindness*, *Clarity*, *and Insight* etc etc).

Interesul nostru ţinteşte acum termenii limbii române care au aceeaşi baza prefixiala *coli* ca şi termenul *coliva*, care, cum am arătat, denumeşte o foarte veche mâncare ritualica făcută din grâu (ce a devenit o „pasiune” ritualica, zicem noi, a poporului sedentar carpato-danubian după ce a ieşit de sub influenta Marelui Gheţar). Aceşti termeni s-au dovedit a fi foarte vechi şi foarte puţini. Ei sunt – *coliba* (o casă mica, sărăcăcioasa, un adăpost provizoriu, în majoritatea cazurilor în două ape, de multe ori „circulare” /dar tocmai aceasta este valoarea lui cea mai mare/ pentru oameni şi animale făcut din bârne, ramuri, bete şi

acoperit cu paie, stuf, frunze), *colier* (şirag, salba, colan de mărgele, de pietre scumpe care se poartă în jurul gâtului), *colina* (forma de relief mai mică decât dealul, colnic, deluşor), *colind* (cântec tradiţional cântat de copii, de flăcăi sau de adulţi cu prilejul sărbătorilor de Crăciun, dar şi *a colinda*, acţiune de cutreierare a împrejurimilor prin mers ritualic, cu scop magico-religios), *coliva* şi *colivie* (cuşca mica făcută din vergele de metal sau lemn în care sunt ţinute păsările cântătoare sau decorative – dar şi construcţia de metal care serveşte la transportarea muncitorilor şi a materialelor în adâncul unei mine – atragem atenţia aici ca mineritul este deosebit de vechi pe teritoriul românesc, poate cel mai vechi din lume dacă ţinem cont de metalurgia nativa din Neoliticul timpuriu şi chiar din Paleolitic, care, se vede, s-a manifestat în zona carpato-dunăreana mai înainte ca în Sumer).

Toţi aceşti termeni, cum vom arăta imediat, au o bază structurala şi funcţională comuna. *Coliba*, *coliva*, *colina* şi *colivia* denumesc construcţii conice sau piramidale, orientate în sus, iar termenii aflaţi încă în uz au o vechime care poate fi dusă înapoi până la timpurile primordiale din paleolitic. Termenul *colina* denumeşte un obiect natural. Dar şi un tell/tumul artificial este numit de taranul român (ca şi de cel arab, turkmen, pakistanez, mexican, peruan) tot *colina*. Adică termenul *colina* reprezintă un fel de trecere de la termenii care definesc un obiect natural şi ceilalţi, care denumesc constructuri artificiale. Analiza termenilor *coliva* şi *colivie* arata ca semnificaţiile termenilor nu sunt date de radicalul *liv*, ci de construcţiile sufixiale de la sfârşit. Schimbarea semnificaţiei „se face” cu ajutorul sufixelor *ba*, va *na*, *via*, dar misterul rămâne tot după construcţia prefixiala *co* care are aceeaşi putere semnificatva ca şi *con*, ce însemna, cum se ştie, *împreună cu*.

Deci, împreună cu silaba îi elementul de compunere *co* aduna în limba română doar câţiva termeni,

majoritatea dintre ei asemănători ca aspect fonemic – *coliba*, *coliva*, *colina* şi *colivia* sunt construcţii naturale sau artificiale de o anumită forma, având la baza, precumpănitor, o forma rotunda, adică un *ocol*, adică o construcţie spaţială care nu urmează calea cea mai dreapta, ci un perimetru în forma de cerc, adică tocmai baza constructurilor pe care le desemnează termenii cercetaţi de noi. Cum s-a întâmplat ca tocmai acţiunea de *a ocoli* a dat denumirea, prin adaosul algebric al câtorva compuşi sufixiali la morfema *coli*, a termenilor atât de diferiţi *coliba*, *coliva*, *colina*, *colivie*?

Răspunsul, se pare, poate fi găsit în termenul *colind*, pe care l-am *ocolit* cu buna ştiinţă până acum. Acţiunea de *a colinda*, nu reprezintă, cum am accentuat, doar cântecul ritualic despre care am vorbit, ci şi acţiunea de *a umbla din loc în loc*, de *a străbate*, de *a cutreiera*, *de a bate un drum* (care în timpurile străvechi, primordiale însemna înconjurarea ocoalelor satelor paleolitice şi neolitice cu scop magico-ritualic, cum mai fac şi astăzi preoţii ortodocşi ai românilor). Ba şi *colierul*, cu toată baza lui etimologica moderna, franţuzească, este până la urma reprezentarea simbolica tot a unui *ocol*, a unui cerc, a unui mers ocolit (dat fiind ca acelaşi *colier* poate lua forme diferite după scoaterea lui de la gât, dar poate să reprezinte chiar prin valoarea componentelor sale praguri diferite de pretiure sau înţelegere – un colier poate fi construit din mărgele de aur, din pietre scumpe, din cupru sau lut ars, din scoici marine sau dinţi de fiare. Unele din aceste mici obiecte pot fi încrustate cu mesaje importante – ca la daci sau egipteni – altele cu ornament simplu).

Observam astfel, ca puterea de denumire a morfemei *coli*, ca şi în cazul morfemei *fru*, nu este întâmplătoare. Deşi denumeşte termeni foarte diferiţi ca semnificaţie ea îi aduna cu o funcţie comuna – *ocolul* sau *ocolirea* (adică o limitare logica a nesăbuinţelor omeneşti, limitare care salvează de pericol). O etimologie

serioasa a limbii române ar putea acum să cerceteze cum s-a întâmplat ca morfema *coli* + prefixul *ba* a dat termenul *coliba*, care este un fel de casa primordiala, un fel de a lega – *li* – mai multe bete – *ba* – împreună – *co* – (cercetarea noastră, cum tot accentuam, aluneca mereu spre baza lingvistica a fiinţării şi a construitului, cum a arătat M. Heidegger pentru limba germană, dar şi spre stâlpul sacru primordial, spre *beth-ul* despre care vorbeşte M. Eliade).

Noi sugeram aici încă o direcţie de cercetare intuita tot de M. Eliade – legătura dintre *Ba* şi *Beth-il*, stâlpul sacru care indica la popoarele semitice (dar oare numai la ele?) casa Domnului, şi termenul semitic de *beth-casa* care o fi ajuns cumva tocmai în denumirea materialului de construcţie cel mai popular în secolul XX – *betonul*

(s-ar putea ca şi vechiul termen românesc *bat* şi *a bat*e să fie o pistă arheolingvistica de buna calitate pentru o posibilă cercetare a denumirii stâlpilor sacri primordiali ai carpato-dunărenilor; iar jocurile de copii ale românilor au păstrat un termen neelucidat *bar*, care înseamnă „*loc de odihna şi refugiu dinainte stabilit*”, vezi BAR în DEX).

La fel s-ar putea estima puterea sufixului *va* din *coli-vă* (a lega împreună, prin fiertura, griul care susţine viaţa) – de a desemna forţa regenerativa a griului care se transmite ritualic omului prin comunicarea sau provocarea pe care o realizează *coliva* cu lumea de dincolo; omul foloseşte griul modelat special în constructul *coliva* pentru a face legătura cu strămoşii care păzesc (sau echilibrează) rosturile bune ale fiinţării. *Coliva* însemna, poate, un semn al *trăitorilor* ca viaţa dăinuie şi ca cel care e pornit spre lumea de dincolo merita să fie primit acolo tocmai pentru acest merit. Prezenta lui va fi în *pova-ra* sau *pova-ta* nu ar fi atunci deloc intimlatoare. *Coli-vă* transmite strămoşilor *pova-ra* vieţii şi aşteaptă de la ei *povaţa* pentru a face viaţa mai uşoară

(actele ritualice ale omului primordial, ca orientare a probabilităţilor de fiinţare spre realitatea de fiinţare, mai ales în contextul apariţiei germenului viitorului om doar în burta femeii, delimitează sigur, mai ales prin cerc, zona de incertitudine din care apar probabilităţile de fiinţare, zona care nu poate fi influenţată de om).

Dacă, cumva, cel care ne urmăreşte metoda aşteaptă acum de la noi o dedublare a semnificaţiilor construcţiei lingvistice cercetate, ca şi în cazul oglindirii morfemei *fru* cu *fur*, este bine. Noi, însă, lăsăm tocmai pentru muşchii Domnului această lucrare (cu o precizare – termenii oglindiţi cu *li* şi *e*, *licăr* şi *licoare*, deja formează dihotomii de structura cu şirul cercetat). Fiindcă în acest loc devine mult mai interesanta cercetarea acestui şir semnificativ de termeni ai limbii române sub aspectul ideologiei lor constructive. Cine a construit un şir de termeni nenaturali destul de diferiţi ca funcţie pe aceeaşi baza morfemica şi pe o structura ascunsa geometrica? Cine a adus în realitate dintr-un număr imens de posibilităţi anume aceşti termeni pentru a desemna constructuri umane atât de diferite ca funcţie vitala şi atât de apropiate ca arhitectura lingvistica şi geometrica? Cine a pus *coliva* în acelaşi fişier de semnificaţii ocolitoare ca şi *coliba*, *colina* sau *colivia*?

Ar fi putut atotputernicul joc al întâmplării să realizeze de la sine, boltzmannian, aceasta culegere de termeni ocolitori ai limbii române din câmpul universal al fiinţării omeneşti? Sau, poate, tocmai entropia ca „săgeata a timpului” (tot o sintagma boltzmanniana) organizează de la sine acest şirag năucitor de semnificaţii rotunde, ocolitoare, păzitoare? Poate, tocmai entropia dedublează constructurile spirituale aşa cum dedublează celula din raţiuni pe care, iar şi iar poate, nici nu trebuie să le cunoaştem

III, *3* (*construct şi probabilitate*)

Omul primordial care a trăit în Europa pe la 30.000 BC a ales, a ridicat, a bătut, a plămădit, a cioplit, a

sfredelit, a tăiat, a şlefuit, a unit, a înălţat, a limitat, a muls, a tuns, a străpuns, a ascuns etc pentru a scoate din probabilitate (posibilitate) anumite constructuri care l-au ajutat să supravieţuiască. Cine, însă, a pus în probabilitate acele constructuri? Nu ştim. Nu putem şti. Ştim, însă, ca omul primordial a descoperit o metodă minunată de a transforma probabilitatea în realitate prin utilizarea constructului simbolic. Aceasta logica prealabila a viitoarei creaţii a permis omului să adune elementele naturale necesare noului construct şi să le modeleze pentru a le uni în noua coabitare, constructura, construcţie. Scoaterea lui formala din probabilitate / posibilitate cu ajutorul constructului simbolic este tocmai acţiunea de a construi, de a crea un construct, o forma ne-inerenta, un fel de a trăi împreună în armonie a mai multor elemente diferite, pregătite special de constructul simbolic pentru acest coabitat.

S-ar putea, atunci, spune, urmând logica metodei, ca un construct articulat este înaintea unui construct simbolic sau a unuia devenit realitate prin zidit, cioplit, plămădit, împletit, tăiat, ridicat, găurit etc? Probabil – nu. Fiindcă apariţia constructului în probabilitate este un act tulburător, misterios, chiar paradoxal, cu baza neînţeleasă încă de om (cine aduna sau şiruieşte termenii *coliba*, *colier*, *colina*, *colind*, *coliva*, *colivie* în baza noţiunii abstracte de cerc – *ocol*?). El poate exista acolo, cum zic vedele, ca imagine ştearsă, ceţoasă, fără a avea o bază verbala care să-l denumească. El poate fi scos din probabilitate prin construire şi adus în realitate iarăşi fără prioritatea denumirii lui. Logosul sau Vac-ul primordial ni-l pot revela înainte ca mintea să-i dea un nume. Şi, totuşi, cercetările noastre arata ca şi acest proces, de denumire a lucrurilor construite de om (*coliba*, *colierul*, *colindul*, *coliva*, *colivia*) nu sunt sub puterea omului. Deşi este creatorul, păstrătorul şi purtătorul limbii române, vorbitorul limbii române nu poate orienta logic procesul formării cuvintelor şi

prinderea lor de constructurile omeneşti. Ceva dinafara logicii (mai corect ar fi să spunem: *dinaintea logicii*) realizează acest lucru, şi, cum se vede, nu întotdeauna denumirile sunt trase la sorţi, ci urmează legi dure, legi pe care, se susţine, omul primordial, care a construit *coliba* şi *coliva*, dar şi *Băţul Sacru* nu putea să le ştie.

Am arătat deja ca din timpurile cele mai vechi omul a înţeles rostul benefic al construcţiei simbolice non-violente pentru scoaterea constructului vital din probabilitate. Folosirea mâinii pentru construirea acestor proiecte simbolice a urmat un drum bine cunoscut de om. Formele probabile ale viitoarelor construcţii erau desenate cu mina de cel căruia îi fusese revelate pentru a fi văzute şi de ceilalţi membri ai comunităţii. *A vedea* proiectul sau constructul simbolic, probabilitatea, era mai important decât a auzi, a gusta, a mirosi, a pipăi şi, chiar, a vorbi. Viitorul construct era scos din probabilitate după revelarea lui prin desenarea sau încrustarea mai multor variante. Aşa putem face. Sau aşa. Ceilalţi vad, se uita, meditează, comunica între ei tot cu ajutorul simbolurilor, şi decid – aşa! arătând cu degetul arătător, tocmai cu acela care a şi construit planul simbolic pe nisip sau l-a desenat pe o piatră cu un cărbune sau cu o creta.

Noua creaţie (ieşirea univoca a Constructului din probabilitate) începe de la a *cresta* cu o *creta*. Ce? Proiectul animalului care trebuie vânat? Proiectul casei care trebuie construită? Ultimul este mult mai important pentru devenirea omului (devenirea nu înseamnă evoluţie!!!) decât primul. Desenului grafic i se adauga culoare. Unei linii verticale i se adauga una paralela sau orizontala, adică perpendiculara. Linia paralela, linia perpendiculara… Crucea, care are o vechime primordiala… Ce cucerire neîntrecută încă, a spiritului omenesc.

Pentru a arăta sau transmite o acţiune orientată (în vederea vinarii animalului sau construirii unei *colibe*)

omul a unit (la Mitoc, 26.000 BC) două linii într-un unghi şi le-a aplicat unui punct pe o a treia linie

Ba chiar şi acest unghi, sub aspect matematic, este format dintr-o linie orientată într-un punct şi dublura ei simetrica. Unghiul, acţiunea, constructul logico-simbolic care o reprezenta, era deja o „dedublare a reprezentării”, o cunoaştere şi a secantei, şi a liniilor paralele, şi a haşurilor de unghiuri sau linii paralele, aşa cum apar şi pe artefactele de la Mezin sau Cosauti:

Cunoaşterea deosebirii radicale dintre liniile paralele

Îl şi unghi >

a faptului că unghiul poate fi orientat în toate părţile pentru a însemna o acţiune, continua să rămână cea mai importantă cucerire a spiritului omenesc. Omul a înţeles, astfel, chiar la naşterea sa că exista Sus şi Jos, Dreapta şi Stânga, Fata şi Spate, ca orice acţiune naşte spontan o reacţiune pe măsură: legea a treia a lui Newton, cum arata însemnele simbolice ale omului primordial, a fost cunoscuta din paleolitic.

Reacţiunea negativa, anihilatoare a acţiunii a fost crestata de omul primordial astfel:

Reacţiunea benefica, născătoare şi renăscătoare, reacţiunea la acţiunea-unghi de anihilare, a fost crestata astfel:

O

Apariţia acestui formidabil însemn la Mezin (18.000 BC) dovedeşte excepţională forţă spirituala a omului din paleoliticul Sud şi Est European. Ştia oare acel om să provoace acţiuni şi reacţiuni anihilatoare de tip >< şi benefice, de tip rombic o? Cum să polarizam rombic acţiunea cu reacţiunea ca să provocăm regenerarea benefica, nu încrâncenarea şi anihilarea, fără de care tot nu se poate (nu zadarnic Shiva echilibrează prin

anihilare efortul de regenerare al lui Brahma, iar naşterea lui Prajapati duce spontan la apariţia urieşeasca, polarizata, a lui Agni, care casca imediat imensa sa gura pentru a-l devora). Pentru omul de Mitoc, Mezin şi Cosauti, care cunoştea alfabetul de mai sus, nu mai era o problemă sa reprezinte Susul şi Josul, adică Cerul şi Pământul, Dreapta şi Stânga, adică Mintea şi Inima, aflate în necontenita şi chiar tragica „gâlceavă” (vorba lui D. Cantemir). Cunoaşterea acţiunii şi a reacţiunii, a polarizării lor bune sau rele, asta este puterea excepţională a rombului de la Cuina Turcului (Porţile de Fier, Dunăre, România de West, 11.000 BC), părţile componente ale căruia, bazate pe „dedublarea reprezentărilor” se regăsesc în constructurile logico-simbolice mai vechi de la Cosauti, Mezin şi Mitoc. Rombul aduna prin polarizare (adică dedublare) forţele a doua acţiuni contrare (cum ar fi, de pildă, inima şi mintea). Minunea romboidala de la Cuina Turcului este susţinută logistic, ca şi la Mitoc, de limita aceloraşi 9 linii paralele, linii care, iara şi iara, orientează atenţia cercetării moderne spre simbolul divin care aduce modelul unui construct vital în probabilitate, iar apoi, cu ajutorul zeiţei transformate în albina (cum arata basmele multor popoare), practic un construct simbolic, îl transforma în construct real, vital… De fapt liniile paralele, haşura, cum spun arheologii, fac parte din acelaşi colier primordial de simboluri. A deosebi două linii care se unesc într-un punct de altele două care nu se unesc nicăieri înseamnă că ai ajuns la limita cunoaşterii omeneşti, la diferenţierea clară a finitului de infinit, a morţii de viaţă, dar şi a imposibilităţii de a le cunoaşte.

Dar nu toate constructurile reale ale omului sunt vitale, veţi spune? Corecta întrebare şi foarte trebuitoare mai ales acum, în globalizare, când instrumentele de scoatere din probabilitate nu mai sunt gestionate de zei, ci de computer.

Dar să continuăm descrierea principalelor semne ale

alfabetului AA, angle-alphabetul, cum a numit I. Vartic alfabetul primordial al sapienşilor moderni (vezi pentru detalii cartea noastră *„O istorie geometrica a lui Homo Sapiens*” – varianta pe web la www.ournet.md/-geometrical). Pentru a construi *o colibă* ea trebuia mai întâi crestata măcar mental astfel:

Un acoperiş unghiular (în două ape) care te protejează de ploaie şi vânt, de căldură şi frig, o acţiune de împotrivire la acţiunile devastatoare ale Naturii (adică ale Cerului), este chiar o provocare a cerului de către om: Cerule, vezi, eu, omul, îndrăznesc să mă apar de ploaia ta nemiloasa, de vântul tău crâncen, de gerul tău usturător, de arşiţa ta sâcâitoare! Dar cum ar fi putut fi însemnată reacţiunea Cerului la acţiunea Omului? Modelul excepţional, nevalorificat încă, de la Mezin, Ucraina SVIIIT, demonstrează cunoaşterea perfecta a acestui procedeu de provocare, îmbunare, sau chemare în ajutor a zeilor:

V

Bogăţia, varietatea constructurilor simbolice din Sud-Estul european a fost net superioara sub aspect vital constructurilor naturaliste din vest. Prin constructurile sale simbolice omul din Est a dat imbold dezvoltării civilizaţiei actuale (omul din Sud-Est la un anumit moment s-a polarizat în polul rustic cu cel din Anatolia şi Răsăritul Apropiat, care a mers pe calea urbanizării fiinţării sale).

Deşi au coexistat mult timp, este sigur ca omul care aducea din probabilitate în realitate noi obiecte, lucruri şi chiar fenomene (îmblânzirea focului, construirea casei, înăcrirea laptelui, râşnirea griului) prin utilizarea constructurulor simbolice şi geometrice din Sud-Est a avut mai multe şanse pentru a supravieţui decât cel care desena naturalist în Apus

(acest om naturalist a revenit în vârful topului cu ajutorul grecilor, apoi a romanilor, a fost iar înghesuit în

Evul Mediu, mai ales în Bizanţ prin acele acte tulburătoare de nimicire a icoanei, apoi a revenit în Renaştere ca să fie pur şi simplu torpilat de vechea reprezentare plastica simbolica şi geometrica prin artele plastice moderne – impresionismul, postimpresionismul, cubismul, fovismul, abstracţionismul, constructivismul etc).

Omul primordial din Sud-Est primea (prin revelaţie, meditaţie) din probabilitate mai multe construcţii logico-simbolice mentale care deveneau mai apoi desen (alegere, soarta), cuvânt, bat, coliba, coliva, colind

(descântec – des cântec, mantra – se pare ca omul primordial controla cu des-cintarea veridicitatea unor scoateri din probabilitate… des-cintatul rezona sau nu rezona cu câmpul informaţional de profunzime care determina vitalitatea noului construct, cântecul organiza ieşirea din probabilitate, cântecul putea fi un operator/orator al viitorului construct, cântecul, construcţie onomatopeica, muzica, nu are nevoie numaidecât de cuvinte pentru a influenţa acel câmp – tobe, ţipete, chiuituri unite prin legile naturale ale muzicii aduceau îmbunarea zeilor sau a strămoşilor).

Da, omul parca (tocmai acesta este termenul, mai corect, instrumentul care defineşte aceasta cercetare – *parca*) pune de multe ori sortii să decidă soarta constructurilor care i-au fost revelate fiindcă el crede ca sortii sunt dirijaţi tot de cel care i-a revelat constructul (care putea fi Rg-Veda, de pilda). Baza de fundare a termenilor cu morfema *fru* şi *fur* din limba română (studiem acest caz al limbii acestea la fel cum C. L-Strauss studiază mituri din America sau Noua Zeelandă) arata ca implicarea întâmplătoare a sortii practic este exclusa din câmpul formator al unei limbi. Termenii limbilor vorbite de pământeni se armonizează de la sine ţinând cont şi de realităţile obiective ale vorbitorilor acestei limbi, şi de cele subiective, de implanturile străine, dar şi de bifurcările care iau în serios

desfiinţarea nu doar a etniei date, ci a întregii comunităţi omeneşti. Formarea în limba română a termenilor reali, de uz curent, cu morfema au în prefix, termeni care reprezintă în fond calităţi naturale, bune nu este întâmplătoare. Cum nu este întâmplătoare formarea termenilor negativi cu *fur*. Câmpul limbii române alege anumite constructuri articulate de om, pentru uzul omului, fără a-l întreba pe acesta (nu-i solicita măcar actul de aruncare a zarurilor), după legi pe care nu le cunoaştem şi pe care nici nu trebuie (încă?) să le cunoaştem. – între devenire şi întâmplare exista, totuşi, o legătură de creaţie; devenirea ar fi plicticoasa fără întâmplare, dacă devenirea ar merge „pe cai bătute adesea”, cum zice Eminescu, ea s-ar scârbi de la sine, universul s-ar îmbolnăvi şi ar muri…

Aruncarea zarurilor (în procesul de formare a termenilor limbii române) nu se face, deci, acolo unde îşi închipuie omul, ci acolo unde Devenirea este purata de libertatea universala care, în limitele care pot fi cunoscute de om, se manifesta prin întâmplare. Construirea unui pod-punte, a unei case, a unei opinci, a unui colier, a unui bat/stâlp ritualic

(el era încă în paleolitic centrul lumii – *axis mundi*, locul unde omul se simţea în siguranţă, dar de unde realiza, reieşind tocmai din realitatea echilibrului, şi acţiuni de provocare a Pământului – prin înfigerea băţului sacru în Pământ, şi a Cerului, prin orientarea lui verticala în sus)

nu mai este pura întâmplare. Construirea de către omul paleolitic a străpungătoarelor, a răzuitoarelor, a măciucilor, a fuselor nu mai poate fi concepută ca simplu act al întâmplării de acţiune a omului. Construirea acestor instrumente primordiale reprezintă de fapt manifestarea univoca a legilor universale ale acţiunii şi reacţiunii. Străpungătorul, răzuitorul, măciucă, fusul nu au fost doar instrumentele omului primordial, ele sunt şi instrumentele Devenirii Universale. *Coliba*, *colier*, *colina*,

colind, *coliva*, *colivie* ca şi *fruct*, *frumos*, *frunza*, *frunte*, *frupt* (un şir frumos din structuri naturale, deci încă şi mai vechi decât constructurile ne-naturale rânduite mai înainte) sunt instrumente ale fiinţării omeneşti, dar şi ale Devenirii universale Deşi sta, parca, dincolo de om, Devenirea Universala este chiar omul. Ea l-a creat pe om, de la sine, pentru a realiza ceva care nu ne este dat să cunoaştem. Şi slava Domnului că este aşa!

Constructul articulat, ca şi cel zidit, are aceeaşi origine ne-umană, ne-inerenta (niciun membru al unei comunităţi omeneşti nu poate crea limba comunităţii). Tocmai de aceea constructul atribuit doar unui singur om nu e potrivit cu realitatea de fiinţare a omului; – altruismul sta la baza acţiunilor bune omeneşti, tot ce creează omul trebuie dăruit zeilor care au provocat zidirea asta; constructul nu-i aparţine omului fiindcă i-a fost revelat omului

(Rg-Veda, cum se ştie, a fost revelata, lucru pe care îl poate susţine şi creatorul *Divinei comedii*, şi cel al lui *Hamlet* sau al *Livezii cu vişini*).

Or, observând termenii româneşti care încep cu acest excepţional prefix CON – adică, repetam, *împreună cu*, observam ca marea lor majoritate, practic toţi minus câteva împrumuturi de tipul *condor*, *conifer*, denumesc constructuri ne-naturale, scoase în realitate prin (din) probabilitate. Acţiunea de a uni eforturile pentru a realiza un proiect a creat mult mai mulţi termeni artificiali decât aceea de a arăta sau numi obiectele naturale (statistica este necesara, dar o vor realiza instituţiile specializate în protecţia fiinţării fiinţei pe Pământ) – mamuţii, munţii, râurile, bizonii, caii, renii, cucul, vulturul.

Arheologia demonstrează ca pictarea naturalista în Vestul (Sud-Vestul) Europei (vezi şi pagina web www.ournet.md/-ancient) s-a manifestat între 32.000 – 12.000 BC, şi cum erau reprezentările, din acelaşi timp, ale omului din Sud-Est? Aceste reprezentări erau

constructuri simbolice, iar desenul matematic (operaţii algebrice de la 1 la 9) şi geometric (linii paralele, unghiuri, aranjamente simetrice) de pe amuleta de la Mitoc – 26.000 BC, marile „localităţi” de case construite special din Nord-Estul Moldovei (la Cosauti, pe Nistru) răstoarnă multe iluzii ale omului modern despre originea sa dintr-un strămoş primitiv. Acel om de obârşie, apărut de neunde, paradoxal, nu a fost un om primitiv, ci primordial.

Pentru a vedea mai precis calităţile spirituale ale acelui strămoş enigmatic trebuie să-l citim mai serios pe Lao Tzu, mai ales descrierea lui strălucitoare a celor mai vechi oameni [*Tao Te Thing*, 15]. Omul de Mitoc ştia (şi nota) a număra până la 9 fără a utiliza cele 10 degete de la mina (cum s-a speculat mult timp), ştia adunarea şi scăderea, înmulţirea şi împărţirea mentală, aşa cum o cunoaştem noi azi. Paradoxala, excepţională, fulminanta chiar, rămâne însă continuitatea stranie a acestui algoritm al cifrei 9 în spaţiul paleolitic al carpato-dunărenilor. Fiindcă şi la Mitoc, şi la Cosauti, şi la Cuina Turcului, adică timp de 14 – 15 milenii, omul şi-a încrustat cu tărie limitele sale de 9 la fel cum face încă şi azi poporul românesc în nenumăratele sale mituri şi legende cu 9 meşteri mari, 9 mănăstiri, peste 9 mari şi tari (element regăsit, cum se ştie, şi în mitologia multor popoare, dar apărut logic, matematic, geometric şi păstrat până în zilele noastre – ca suita de 9 linii paralele – doar în spaţiul carpato-dunărean).

Cifra 9, reprezentata la Mitoc şi Cuina Turcului prin 9 linii paralele, se manifesta, astfel, atunci, ca o limita de cunoaştere a omului, o limita care îl salva pe omul primordial de pericol. Care pericol, însă, era cel mai devastator pentru acel om? Poate pericolul morţii premature, adică nereuşită (şic!!!) unei incubaţii de 9 luni în burta femeii, poate legătura dintre aceste 9 luni prenatale şi cele 9 orificii ale omului, poate faptul că se năşteau mult mai puţine femei decât masculi (lucru care

o fi stimulat atâtea mituri antice despre furtul femeilor, lucru care, în timpurile neolitice, o fi creat şi triburile războinice de alungaţi din spaţiul matca, preponderent triburi de bărbaţi războinici, nesedentari, viitorii indo-europeni care au devastat spaţiile de origine pe la 3200 – 3.000 BC). Dar, poate, cel mai straşnic pericol pentru fiinţare îl prezentau creaturile virtuale care nu se compuneau în structura lor de profunzime din multiplii lui 9?

De ce 9 (şi nu 10) a fost scos din probabilitate şi a luat forma de construct simbolic din 9 linii paralele? Ce realitate (construcţie reala) trebuia să fie construită (poate a şi fost construită) în baza acestei construcţii simbolice din 9 linii paralele scoase şi ele tot din probabilitate? Şi care e pericolul de la care ne salvează cunoaşterea acestei limite de 9 linii paralele, încrustate şi la Mitoc, şi la Cuina Turcului? Cerem, deci, şi aici (ca şi Claude Lévi-Strauss) de la investigaţia ştiinţifică, ca să ne dea un răspuns… pentru a naviga mai uşor prin năucitoarea lume de iluzii şi probabilităţi a globalizării

(Vă mai amintiţi basmul cu zeiţa care, transformată în musca sau albina, se aşeză pe Ileana Consinzeana cea reala? Dacă Făt-Frumos alegea greşit, el era sortit să moară – şi cu el, posibil, tot neamul lui de oameni. Să aleagă corect fără ajutorul zeiţei albina, musca sau ţânţar tot nu era posibil. Pentru a ne salva de pericolul desfiinţării trebuie, deci, să-i ajutăm dezinteresat pe zei – aşa cum făt-Frumos ajuta zeităţile musca, albina sau ţânţar – ca ei să ne poată ajuta pe noi. Vă mai amintiţi năucitoarea şi tragica poveste de dragoste din „Nevski prospekt”? Este prima şi, poate, cea mai fundamentala cercetare a încâlcirii tragice a omului în meandrele „comunicaţiei universale” – „*vseobsciaia comunicaţia*” – construită de om cu propriile mâini, adică despre iluzoriile magistrale de comunicare ale omului modern, realizata de genialul, arhaicul malorus N.V. Gogol în Sanct-Petersburg, în una din cele mai construite

metropole ale omenirii de la 1830.).

Răspunsul la întrebările noastre, puse investigaţiei ştiinţifice, nu va fi uşor de obţinut. Chiar dacă pictura matematico-geometrica de la Mitoc (urmata de cea de la Mezin, Cosauti, Cuina Turcului) are vechimea necesara credibilităţii omului de ştiinţă modern, lui tot îi este greu să înţeleagă rostul fundamental al ştiinţei marelui chinez – cunoaşterea limitelor de întrebuinţare ale denumirilor ne salvează de pericol [*Tao Te Thing*, 32]. Cele 9 linii paralele de la Mitoc reprezintă, desigur, o limita. Dar o limita a căror facultăţi? Totul indica că e vorba de o limita a constructurilor de acţiune ale omului. O armonizare a acestor constructuri cu constructul de fond al cosmosului. O limitare a acestor constructuri, fiindcă adunate prea multe ele îmbâcsesc fiinţarea.

Pictura geometrica de la Mitoc [IX], de fapt, ne spune că exista o limita a acţiunilor şi, deci, a constructurilor omeneşti dincolo de care începe pericolul, ca acţiunea trebuie echilibrata numaidecât cu non-acţiunea, ca acţiunea de construcţie mentala se sprijină pe cea de construcţie sufletească, ca inima şi spiritul, luate împreună, se ţin doar pe leagănul de limita al naturii vii…

Desigur, investigaţia ştiinţifică actuala va accepta cu greu faptul delegării de către o putere nepământeană (zeiţa care se transforma în albina) (prin termenul *frumos*) a limitelor pentru denumirea acţiunilor armonioase ale omului (mai ales în domeniul constructurilor logico-simbolice, nenaturale) dintr-un şir imens de posibilităţi (frubos, frudos, fruhos, frufos etc). Dar demonul care ne paşte iluziile solicita tot mai multe şi mai multe probabilităţi pentru a pune la încercare puterea omului de a-şi zidi constructurile de acţiune în limitele posibilului şi ale realităţilor vitale. Şi omul, pentru a nu cădea în prăpastia desfiinţării, trebuie să aleagă volens-nonlens din curcubeul acesta de probabilităţi doar soluţiile reale. Iluziile trebuie deletate

fără milă. Constructurile de ieri trebuie deletate fără mila (Misteriosul Shakespeare mai zice în sonetul 108: „… *Counting no old thing old*…”). Necruţătoarea Lethe nu poate fi alungata din inima şi mintea omului.

La capătul iluziilor, cu siguranţă, nicio albina nu aduna miere. La capătul iluziilor niciun tunel nu are luminiţă. La capătul iluziilor niciun om nu mai are şanse vitale. Iar maşinile moderne de fabricat probabilităţi arhivează cantităţi uriaşe de nedeterminări, atât de uriaşe ca bunul neamţ Heisenberg nici nu-şi da seama că formula lui a trecut demult din domeniul mecanicii cuantice în cel al mecanicii existenţiale. Şi bunul neamţ Cant îşi plimba, poate, zadarnic şi hamletian, necesitatea apariţiei imaginii gintelor prusace pe la Königsberg pentru a da şanse gândirii ca să deosebească posibilitatea de realitate cu ajutorul concepţiilor clădite pe intuiţii şi a intuiţiilor clădite pe concepţii… Pe la Königsberg, însă, nimeni nu mai vorbeşte azi nemţeşte… Realităţile de la 2001 nu se mai potrivesc cu cele de la 1801 (care nu mai încap nici în domeniul posibilităţilor). Un simplu „enter”, apăsat pe computerul care se găseşte aproape pe toate mesele din lumea euro-atlantica, poate scoate din fiinţare omul modern aşa cum tot o nedeterminare determinata incorect la scos din fiinţare şi pe dinozaur, şi pe omul de Neanderthal, şi pe prusacii de la Königsberg.

REFERINŢE:

Ernst Cassirer, *Eseu despre om*, Humanitas, Bucureşti, 1995

Ilie Borziac*, începuturile istoriei Moldovei*, Ştiinţă, Chişinău, 1996

A. P. Cernis, *Paleolit i mezolit Podnestrovia*. Cărţi i catalog mestonahojdenii, M., 1973.

O. P. Cernis, *Starodavne naselenia Podnistrov ia v dobu mezolitu*, Kiiv, 1975

Andrei Vartic, *De la topografia cosmogonica la Kogaionon*, Dava International, 2001, www.ournet.md/-

anothersite
Martin Heidegger, *Originea operei de arta*, Humanitas, Busureşti, 1995
M. Eliade, *Tratat de istorie a religiilor*, Humanitas, Bucureşti, 1995
I. G. Sovcoplias, *Mezinscaia stoianca*, Academia Nauk Ukrainskoi SSR, „Naukova Dumka”, Kiev, 1965
Vasile Chirica, *The Gravettian in the East of the Romanian Carpathians*, Iassy, 1989
Vasile Boroneant, *Noi date despre cele mai vechi manifestări de arta plastica pe teritoriul României*, SCIA, t.19, 1, 1972
Victor Spinei, *Realităţi etnice şi politice în Moldova Meridionala în sec. X-XIII*, Junimea, Iaşi, 1985
Alexandru Gonta, *Satul în Moldova medievala*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1986

IV. Natura constructului simbolic

O bună parte din cecrcetatori susţin ca anume „cunoaşterea simbolica” (E. Cassirer) este cea care l-a ajutat cel mai mult pe om să supravieţuiască în timpurile lui primordiale. Pentru a deconspira mai comod metoda noastră de cercetare prezentam aici un fragment semnificativ din cartea lui Ernst Cassirer (op. cit., p. 85): *„... pentru gândirea simbolica este indispensabila distincţia riguroasa între real şi posibil, între lucruri reale şi ideale. Un simbol nu are nicio existenta reala ca o parte a lumii fizice* (dar „reprezintă” o anumită cantitate de informaţie, calitate pe care o au şi lucrurile reale – n.n.); *el are o „semnificaţie”. – n gândirea primitiva este încă foarte dificila diferenţierea celor două sfere – a existentei şi a semnificaţiei. Ele sunt confundate în mod conştient: un simbol este privit ca şi cum ar fi dotat cu puteri magice sau fizice* (fiindcă informaţia care o poartă rezonează cu informaţia lucrului râvnit şi fructul acestuia, astfel, cade – n.n.). *Dar în progresul ulterior al culturii umane, diferenţa dintre lucruri şi simboluri devine simţită cu claritate, ceea ce*

înseamnă ca distincţia dintre realitate şi posibilitate devine, de asemenea, tot mai pronunţată”.

Textul acesta are putere, dar are şi limite. Puterea sta în faptul ca „pune” în realitatea omului primitiv simbolul deşi *„în gândirea primitiva este încă foarte dificila diferenţierea celor două sfere – a existentei şi a semnificaţiei*”. Limita sta în contrariul tezei cu privire la simbol: *„… în progresul ulterior al culturii umane, diferenţa dintre lucruri şi simboluri devine simţită cu claritate, ceea ce înseamnă ca distincţia dintre realitate şi posibilitate devine, de asemenea, tot mai pronunţată*”.

Noi vom încerca să demonstrăm ca diferenţierea dintre sfera semnificaţiei realităţii şi cea a semnificaţiei simbolului posibilităţii era foarte pronunţată la oamenii din preistorie şi tocmai în etapa istorica moderna aceasta diferenţiere s-a pierdut; omul modern trece cu îndărătnicie şi de multe ori cu violenta feroce peste limite simbolice ale fiinţării sale şi aduce cu bucurie nătângă în realitate (cu ajutorul simbolurilor – steaua roşie, zvastica, formule matematice sau scheme geometrice, bombele atomice şi megapolisul, clonarea biologică şi arhivarea iluziilor etc) posibilităţi tragice de fiinţare pe care nu le poate tine în frâu (eliminarea rasială, bomba atomică sau cea ecologica, manipularea maselor imense de oameni prin mediile informaţionale, inclusiv manipularea istoriei, ca în Palestina sau Cosovo, intoleranta religioasă sau etnica, şi, prin acumularea iresponsabila de iluzii, bomba informaţională!!!).

Dar, cum scopul acestei lucrări este căutarea ştiinţifică a *„leagănului comun al dedublărilor*” sa cercetam cea mai fundamentala noţiune geometrica care a ţinut loc în preistorie de leagăn al cunoaşterii simbolice. E vorba de unghi, de acţiunea orientată spiritual, bital, spre o ţinta reală cu ajutorul simbolurilor create de om. Am arătat în altă parte (*O istorie geometrica a lui Homo Sapiens*) ca o acţiune poate fi reprezentata cel mai simplu, mai comod, mai convingător

şi mai aproape de realitate printr-un unghi geometric. Dar unghiul geometric nu este doar un instrument de lucru al omului, ci al întregului cosmos şi se aplică unui punct ţintit. Acţiunea Devenirii se manifesta, cel puţin în aria cuprinsă de mintea omului, unghiular. Cele mai importante şi mai îndestulătoare semne pentru a transmite şi depozita informaţia (despre relaţiile omului cu probabilitatea, adică cu desăvârşirile sale spirituale care pot fi atinse doar prin acţiuni secante de trecere dintr-o lume în alata) cu acest AA (angle alphabet, cum l-a denumit I. Vartic) sunt un simplu unghi geometric orientat în moduri diferite: spre dreapta „spre stânga e se polarizează conflictual >< sau benefic, rombic o (rombul este „ţâţâna lumii”, spune românul, adică constructul pe care se ţine întregul cosmos), în Jos – V, sau în sus – ▯.

Ce este unghiul? Definiţia moderna este următoare: figura geometrica formată din două semidrepte care pleacă din acelaşi punct. Definiţia preistorica era, se pare, alta: figura geometrica formată din două semidrepte care ţintesc acelaşi punct. Nu este de mirare, deci, ca un cercetător atât de bun ca Ernst Cassirer greşeşte atunci când susţine ca omul primitiv nu diferenţia sfera existentei de cea a semnificaţiilor.

Mai mult decât atât, încrustarea-algoritm cu unghiul primordial de la Mitoc (amintim aici ca încrustările pe os sunt şi acum o lucrare foarte greu de realizat [V, VI], iar perfeccţiunea tăieturilor paleolitice de la Mitoc, Mezin sau Cuina Turcului mai vorbeşte şi de faptul ca cei meşterii tăietori cunoşteau perfect arta „ornamentării”)

ne arata ca punctul de aplicare a acţiunii unghiului se afla pe un segment de linie dreaptă înţeles ca principiu dihotomic de relativitate ce împarte unghiul în două părţi egale (lucru vizibil nu doar pe amuleta de la Mitoc, ci şi în verticalitatea apriorica a desenului geometric de la Mezin, Cosauti sau Cuina Turcului).

Unghiul era, astfel, dedublarea unei linii orientate spre o ţinta, oblic fata de planul de simetrie, relativ al acţiunii. Acest plan este în general o linie dreaptă care uneşte locul în care se afla cel care va realiza acţiunea şi ţinta ce trebuie cucerita. Or, pentru a reprezenta o acţiune omul are nevoie de un plan preliminar care orientează viitoarea acţiune dihotomic, de o linie de acţiune cu doi poli (de pilda – arcaşul şi ţinta). Dacă vrem să cerem ceva de la Cer este deosebit de important să ne lămurim în problema liniei verticale cu capete polarizate care face posibila comunicarea pământeanului cu Forţele Cerului şi ale Pământului (aşa cum este ea trasa *pe calea* de la Pruncul), despre care am mai vorbit. Acţiunile omului, rugi, ofrande se vor orienta pe aceasta linie verticala pe care va veni (vine) şi reacţiunea Cerului.

Or, crearea unui acţiuni-unghi, ruga-ofranda, sacrificiu sau ritual, adresata Cerului prin orientarea pe o verticala cu doi poli siguri Sus şi Jos, necesita cunoaşterea fundamentala, fie şi prin revelaţie, a dedublărilor (deci şi posibilităţile sufletului de a-şi orienta fiinţarea spre unul din polii dedublării cosmice). Ce este, atunci, un unghi? Este unirea a doua linii neparalele într-un punct (real sau imaginar, probabil sau sigur). Constructiv, unghiul se realizează prin desenarea unei linii care se termina în acel punct şi apoi desenarea altei linii, care se termina în acelaşi punct, dar nu coincide cu prima. Oricând unghiul poate fi împărţit în două „părţi egale” şi astfel a doua linie a unghiului reprezintă o dublura simetrica a primei.

Un unghi, astfel, este dedublarea simetrica a unei linii oblice orientate spre punctul din planul acţiunii omeneşti (exact ca pe înscrisul geometrico-matematic de la Mitoc). O linie, singura, nu reprezintă o acţiune. Pentru a deveni forţa ea trebuie încărcată cu toată puterea opoziţiei sale simetrice. Mai mult: pentru omul primordial şi un grup de linii paralele nu reprezintă o acsiune. Ce, atunci?

Acţiunea, pentru a deveni forţa, trebuie încărcată cu Sus şi Jos, cu Stânga şi Dreapta, cu Fata şi Spate, cu + şi –, cu Yang şi Yin, cu Rast şi Istr (vezi problema simbolurilor europene de tip Yang-Yin în cărţile noastre „*Drumul spre Kogaionon*” slt sau „*O istorie geometrica a lui Homo Sapiens*”). Mai mult, noi credem că puterea dedublărilor simetrice în unghi ca simbol al acţiunilor omeneşti este de aşa natura ca acţiunea reala are putere doar atunci când este echilibrata cu cea din posibilitate, din oglindire, din gol (şi, încă, nu desfăşuram aria acţiunii acestei nuanţe spirituale până la oglindirile descrise de Krishna în „*Bhagavad Gītā*”).

— N cartea sa Cassirer da pilda unor cercetări din domeniul patologiei vorbirii. Citindu-l pe un patolog vestit (Kurt Goldstein) Cassirer arata ca omul care are o paralizie la mâna dreaptă refuza cu îndârjire să spună „*Eu pot scrie cu mâna dreaptă*!” fiindcă el în realitate nu poate scrie cu mâna dreaptă. – n acelaşi timp el pronunţa uşor „*Eu pot scrie cu mina stângă*!” fiindcă în realitate poate scrie cu mina stângă. Omul refuza cu îndârjire să se implice în posibilităţi nereale. Experimentul, ni se pare, are o prelungire existenţială nemaipomenit de importanta. Gândirea sau cunoaşterea simbolica, odată acceptata de om prin cunoaştere proprie sau revelaţie, face parte din realitatea umană şi de aceea el o practica cu atâta pasiune, îndârjire şi uşurinţă.

Unghiul este o dedublare a unei linii de acţiune aplicate oblic pe o linie din planul fiinţării omeneşti. Punerea cap în cap a doua unghiuri reprezintă simbolic anihilarea fiinţării (şi chiar a fiinţărilor). Rombul, la capătul opus al posibilităţilor de orientare a doua unghiuri, este o dedublare-polarizare spectaculoasa a unghiului care face posibila la nivel cosmic regenerarea materiei spirituale, renaşterea fiinţelor omeneşti. Rombul apare în reprezentările oamenilor mult înaintea pătratului şi a dreptunghiului şi aceste reprezentări trebuie studiate cu toată seriozitatea de oamenii moderni

de ştiinţă (pentru a nu cobori viaţa spiritului pe pământ în forme ne-umane). Zigzagul este o întreagă cavalcada de dedublări ale unui unghi. Triunghiul este cazul limita de închidere, de terminare a dedublărilor unghiului pentru a se începe un nou ciclu de viaţă.

Cineva va spune: gânditorii primitivi nu puteau realiza cunoaşterea asta. Dovezile arheologice indica tocmai contrariul acestei teze: gânditorii primitivi erau oameni primordiali, nu primitivi şi puteau mult mai mult decât ne închipuim noi, inclusiv sub aspectul cunoaşterii simbolice a posibilităţilor omeneşti. Omul modern, europenizat prin pragmatismul tehnologic, egoist prin excelenta, vrea cu putere ca desăvârşirea spirituala a lui Homo Sapiens să urmeze logica evoluţiei tehnologice. Mai întâi casa, ceramica, metalurgia, agricultura, motoarele, bombele, internetul – şi mai apoi desăvârşirea spirituală. Realitatea este, însă, de factura vedica sau taoista, budista, hindusa, creştină sau musulmana: desăvârşirea spirituala, inclusiv tehnicile de desăvârşire spirituala, sunt primordiale (am îndrăzni să spunem – genetice), cu certitudine, au fost cunoscute de om (sau i-au fost revelate omului) mult (chiar foarte mult) înaintea revoluţiilor tehnologice (declanşate, probabil, prin revoluţia neolitica – ceramica, metalurgie, agricultura). Iar activitatea spirituală o privim, în primul rând, ca reacţie la urâtul fiinţării limitate de moarte şi dorinţa pătimaşă a omului de a se uni după moarte cu Personalitatea Divina Suprema.

Aici intervine sciziunea clara între felul cum pune problema Kant, Cassirer şi noi. Deosebirea realităţii de posibilităţile de a fi ale realităţii nu intra în domeniul de fiinţare al omului primordial. Realitatea includea forţele Cerului şi ale Pământului (Subpământului) pe care omul le putea consulta, provoca sau cuceri (unindu-se cu ele, uneori, în devălmăşie). A transforma o femeie în pasare nu era o problemă imposibila din punctul de vedere al lui Socrate (vezi Platon, *Alkiona*). Legendele şi miturile

tuturor popoarelor abunda de transformări şi metamorfoze azi devenite imposibile, de călătorii spre spaţiile de limita unde locuiesc zeii şi zeiţele, tehnici de trecere în lumi ce stau dincolo de puterea Timpului pământenilor (vezi basmul *românesc „Tinereţe* fără *bătrâneţe şi viaţa fără de moarte*” la Petre Ispirecu [ÎI]), treceri realizate de regula cu ajutorul oamenilor de limita (sihaştri, asceţi, unchiaşi etc).

Tehnicile Yoga sau cele taoiste susţin şi ele ca pentru omul primordial nu era o problemă sa zboare, să fie invizibil, să meargă pe ape, să aducă ploaia sau s-o oprească etc. Mai mult: prin asceza, gnoza şi meditaţie omul poate trece în planul de fiinţare al zeilor (sau demonilor). – nea şi mai mult – omul se putea contopi prin aceste tehnici de non-acţiune (dar şi acţiune, dacă nu era râvnit fructul acţiunii, cum susţine Krishna în Bhagavad Gītā) cu entitatea supremă, cu Brahman (care este şi Atman).

Care era (şi este) condiţia principiala a acestor tehnici? Trecerea în imposibilitate a râvnirii fructelor acţiunilor omeneşti (deşi tehnicile tantrice şi unele scoli taosite au alt punct de vedere, care nu exclude excesul de alcool, sex, hrana), lucru repetat de mai multe ori de Krishna în vestitul dialog cu Arjuna (dă-mi mie toate fructele acţiunilor tale). Miza pe tehnicile spirituale, pe asceza, nu pe tehnologii şi consum. Omul nu lua de la natura pentru a fi aici, ci se desăvârşea spiritual (sacrificând toate fructele acţiunilor sale) pentru a fi dincolo, împreună cu Personalitatea Divina Suprema. Omul dădea (inclusiv posibilităţile sale de fiinţare), nu lua (posibilităţile altora de fiinţare). Nu zadarnic Lao Tzu spune despre acele timpuri: era bun acel cârmuitor despre care oamenii nu ştiau că exista.

O cercetare ştiinţifică atenta şi binevoitoare arata ca şi în Europa primordiala (din paleoliticul superior şi neoliticul timpuriu rustic, deci mult înaintea civilizaţiilor urbane mediteraneene şi asiatice), mai ales în partea ei

de Sud-Est oamenii au cunoscut aceste tehnici de desăvârşire spirituala (Pytagoras, Heraclit la greci reprezintă vârful aisbergului spiritual sud-est european, rădăcinile căruia sunt în preistoria predinastica şi chiar în paleoliticul mijlociu, magdalenian din Balcani, Carpaţi şi bazinul Dunării, primul fluviu sacru al Omenirii). Scoaterea din posibilităţile omeneşti a desăvârşirilor spirituale ale oamenilor primordiali a mărit drastic cererea de la natura şi, mai ales, luarea de la natura (dar şi de la sine, de la om, cum accentuează Heidegger, lucru care a influenţat categoric pierderea calităţilor spirituale primordiale) cu ajutorul tehnologiilor tot mai puternice şi mai sofisticate (descoperirea şi controlul cărora nu necesita asceze şi meditaţii ascetice, desăvârşire morala şi spirituala, altruism, distanţarea clara de facerea răului prin acumulări materiale şi prin abuzul dominaţiei). Dar despre aceste nuanţe de fiinţare omeneasca vom mai vorbi.

Domeniul posibilităţilor sale – da. Domeniul posibilităţilor lui Dumnezeu – nu.

Omul modern trece egoist peste aceasta limita şi se îndârjeşte, ca şi Darwin, să cunoască cum creează Dumnezeu. Omul primordial nu îndrăznea nici măcar în vis (adică în posibilităţi) să treacă podul acesta de ignoranta fiindcă ştia sigur că este o imposibilitate, o zădărnicie, o deşertăciune – echilibrul pe care se ţine Cosmosul nu poate fi nici schimbat, dar, mai ales, menţinut de firavul om (tehnicile spirituale ale omului primordial nu exclud, însă, posibilitatea unirii sufletului omenesc cu spiritul divin prin desăvârşire spirituala, nu prin reacţii sinucigaşe termonucleare). Sunt lucruri pe care nu le putem cere *Cerului* (*a cere* de la *Cer* – interesanta etimologie) sau zeilor. Sunt întrebări care nu pot fi puse lui Dumnezeu. Omul primordial ştia, ca şi Heidegger, ca Dumnezeu nu poate fi pus în cauzalitate. Sunt limite peste care nu putem trece. Sunt limite peste care este periculos să trecem, chiar dacă Krishna ne

anunţă ca cei care îi vor urma calea se vor contopi cu el (Krishna este Personalitatea Divina Suprema care crează necontenit, acum, pentru a se menţine în echilibru întreaga Creaţie fiindcă *„Dacă eu nu m-aş afla tot timpul neobosit în acţiune, toţi oamenii, o, fiu al Prithiei, mi-ar urma calea. Aceste lumi ar pieri dacă eu nu mi-aş îndeplini fapta; aş fi cel care face haos, as duce la pieire fiinţele*” /*Bhagavad Gītā*, III, 23 – 24; trad. rom. Sergiu Al-George/) …

De când durează această activitate neogoita a lui Krishna care ţinteşte şi *„unirea sufletului omenesc cu cel divin*” să eliade, IIIT? „Misterul suprem”, spune Krishna, nu este o inovaţie de acum, din clipele când tu, o, Arjuna, duci războiul acesta necruţător cu verii tai. Eu l-am acomodat numai acestei realităţi istorice, necesităţilor de moment ale ordinii cosmice. Misterul a fost dezvăluit lui Vivasvan, zeul soarelui, care i l-a revelat apoi lui Manu, tatăl omenirii, iar Manu i l-a transmis lui Iksvaku (*Bhagavad Gītā*, IV, 1). *„Astfel aceasta ştiinţă supremă a fost primită prin lanţul succesiunii discipolilor, şi pe această cale au priceput-o aceasta tradiţie rsi-regii* (*în text* „rajarsayah” – *regii-sfinţi*); *dar datorită scurgerii timpului lanţul succesiunii a fost întrerupt, şi de aceea aceasta ştiinţă părea a fi pierduta*” (*Bhagavad Gītā*, IV, 2).

Aceasta fenomenala şi destul de cunoscuta pledoarie a lui Krishna pentru vechimea supremului mister de devenire a omului (care e clădit pe fundament de tehnici spirituale, fie că e vorba de gnoza, yoga sau acţiune fără jinduirea fructului) urmăreşte aici o cotitura (*das Kehre*, zice Heidegger) aproape egoista pentru omul european. Antichitatea ştiinţei lui Krishna are un izvor (nu e vorba de timpul când misterul a fost dezvăluit lui Vivasvan, zeul soarelui, cel care ne dăruieşte căldura şi lumina, ci de realităţile acestei ultime Kali-yuga din care, se spune, am parcurs deja peste 5.000 de ani din cei 432.000), şi acest izvor curge în patria arhaica a aryenilor, care nu

este India, ci careva spaţiu-matca din Europa de Est sau Sud-Est, spaţiu care a fost părăsit de aryeni tocmai în anii când s-a terminat neoliticul sud-est european şi a început epoca predinastica, adică a marilor construcţii orăşeneşti, în Sumer şi Egypt.

Or, cea mai importantă descoperire a omului preistoric, adică primordial, a fost tocmai cea a limitelor sale fizice şi spirituale. Producerea geometrica (noi o numim revoluţie geometrica), simbolul (unghiul acţiune în demersul nostru), ca producere primordială a omului spiritual, a întrecut astfel cu mult îmblânzirea animalelor şi construirea caselor, arderea oalelor de lut şi metalurgia nativa, motoarele cu apa sau vânt, motorul cu aburi, cu benzina sau cel de racheta. Fiindcă la baza constructului simbolic sta cunoaşterea fundamentala a naturii dihotomice a lucrurilor şi fenomenelor din tot Cosmosul (dezorganizarea ordinii pământeşti deranjează ordinea din ceruri şi Krishna coboară pe pământ pentru a reface ordinea). Partea noastră de acţiune aici, în realitatea pământească, este echilibrata momentan de partea noastră de non-acţiune dincolo, în gol, în realitatea măreaţă a Cerului şi a Cosmosului (cu cât mai mult rău facem noi aici, cu atât mai mult efort de bine trebuie să facă zeii acolo pentru a susţine ordinea cosmica, dar mersul omului pe calea relelor are o limita: mânia zeilor, care este necruţătoare).

Pomul existentei reale pământeşti este o oglindire a pomului existentei (acţiunilor) reale, de acum, a Cosmosului. Orice acţiune naşte spontan o reacţiune. Plinul este echilibrat de gol. Unghiul este echilibrat de liniile paralele. Fiinţarea cosmica este universal dihotomica.

Mai mult, spune Lao Tzu: tocmai golul dintre spiţele rotii crează puterea rotii (*Tao Te Thing*, 11). Tocmai golul dintre pereţii casei, crează puterea casei. Tocmai golul din curbura podului, crează puterea podului (lucru cercetat cu pasiune şi de Heidegger – vezi „*Construire*,

locuire, *gândire*”): dar toate acestea la nivel simplu de înţelegere, ignorant. Fenomenul este cosmic şi nu poate fi nici măcar discutat (cum ne sfătuieşte cu bunătate şi Bhagavad Gītā, şi Lao Tzu). Natura existentei, tocmai din acest motiv, este ne-inerenta. Efortul Cosmosului de a menţine în echilibru devenirea sa (prin consumul de sine, cum susţine şi Platon [IV]) nu intra în domeniul de acţiune al omului (deşi omul se amesteca cu acţiunile sale necugetate în bunul mers al ordinii cosmice şi atunci Krishna vine pe pământ sau trimite un mesager, ca să facă ordine).

Ruga omului, adresata Cerului, nu ţinteşte modificarea naturii Cerului sau a Pământului (adică scoaterea din posibilităţi a unor resurse de existenta dosite de Cer pentru zilele cu adevărat grele ale fiinţării spiritului universal), ci deschiderea tuturor posibilităţilor omeneşti de a fiinţă armonios pe pământ şi în Cosmos şi de a avea dreptul la *„unirea sufletului omenesc cu cel divin*” în măreaţa polaritate care menţine acest Cosmos în echilibru, adică în devenire. Natura constructului simbolic, ca proiect al acestei deveniri, nu trebuie căutată nici la limita posibilităţilor omeneşti (ghiftuirea omului cu prăjituri, salamuri, fripturi, ciorbe, îngheţate, cafele, ţigări, bere, vin, whisky, discoteci, restaurante, maşini, sex, mode etc etc – ele fac parte tot din provocarea limitelor de fiinţare, dar testarea lor nu ne încununa fiinţarea, ca şi surfingul eroilor pe măreţele limite naturale – uragane, turbulente, frig, căldură, pojar, erupţii vulcanice sau, mai recente, catastrofe tehnologice sau umanitare), nici în iureşul acţiunilor globalizatoare omeneşti (deşi noi suntem convinşi ca tehnologiile informaţionale devin unica noastră şansă de salvare a Pământului ca loc de fiinţare a fiinţei), ci în ochii omului actual îndreptaţi multe milenii în urma (dar nu mai multe de 30) spre Cerul înstelat, spre rotirea spectaculoasa şi împreună a miliardelor de stele din Calea Lactee, spre W-ul Casiopeei sau cupa (aproape dacica) a Dragonului.

Natura constructului simbolic, deci şi a *„dedublării reprezentărilor*” trebuie căutată în situaţia cu totul excepţională a fiinţării spirituale pe acest pământ mirific, fiinţare care, în pofida trecerii timpului şi a erodării grundului primordial, nu pierde şi nici nu vrea să piardă legătură cu spiritul universal care l-a plantat aici pentru un scop revelat deja omului (prin Vivasvan, susţine *Bhagavad Gītā*, IV, 1) chiar la primul pas al existentei noastre pământeşti.

REFERINŢE

Andrei Vartic, *Drumul spre Kogaionon*, Basarabia, Chişinău, 1998

Petre Ispirescu, *Legende sau basmele românilor*, Minerva, Bucureşti, 1989, p.27

Mircea Eliade, *Yoga, Nemurire şi Libertate*. Humanitas, Bucureşti, 1997, p. 138

Platon, *Timaios*, în „Socinenia Platona”, T. 6, Moskva, 1879, str. 390 – 405. *„El este făcut cu atâta iscusinţă* – susţine Timaios despre Cosmos – *ca propria lui distrugere îi este hrana*”.

A. K. Filipov, *Antropomorfniie statuatki iz Mezina*, în „Plastica în risunki drevnih kulitur”, Nauka, Novosibirsk, 1983, str. 34 – 38. Autorul scrie despre încrustările de pe pasărelele de la Mezin: *„Prima impresie este ca aceste încrustări nu au fost realizate cu instrumente din piatra, ci cu cuţite de oţel extrem de ascuţite*”.

A. C. Sitnic, *Gravirovannii risunoc na coşti's mustiersckoi stoianki pod Trenopolem*, în „Plastica i risunki drevnih kulitur”, Nauka, Novosibirsk, 1983, str. 39 – 46

V. Reacţia la construit

Distanta dintre constructul simbolic din aurignacianul târziu şi gravettianul timpuriu (unghiul, liniile paralele, meandrul, vârtejul, rombul, triunghiul, zigzagul, unda, M-ul şi W-ul etc.) şi constructul casnic neolitic (casa pe fundament solid, ceramica, metalurgie, agricultura) este imensa în timp – aproape 20 de milenii.

Iar toate aceste constructuri „casnice” neolitice vor fi pictate şi încrustate cu simbolurile geometrice paleolitice încă mult timp. De ce Homo Sapiens din paleolitic, acelaşi care a construit ceramica şi a inventat plugul, nu s-a grăbit atâta cu invenţiile astea?

Mai departe: deşi casa apare încă în paleoliticul european (vezi, de pildă, relatările, citate după A. Cernis, despre satul paleolitic de la Molodova, de pe Nistru, din musterian), adevărata furie a construcţiilor de case şi temple gigantice nu se dezlănţuie în Europa de Sud-Est, patria probabila a primelor case (necesitate dictata şi de convieţuirea cu Marele Gheţar care-i aducea omului cantităţile necesare de hrana, dar îl şi proteja de bolile virotice şi bacteriologice, şi chiar îi întărea imunitatea) ci în Răsăritul Apropiat, în Egypt şi pe valea Indului, la Mohenjo-Daro şi Harrappa. Or, dacă apariţia casei şi a satelor era justificată temeinic într-un spaţiu dominat şi de vânturi, şi de ploi reci, şi de troiene, şi de fiare puternice, şi de turme uriaşe de reni sau mamuţi, furia construcţiei care i-a prins pe constructorii sumerieni, egypteni sau induşi pe la 3200 BC e de-a dreptul nelămurită. De ce acolo, în Sud, s-a întâmplat să se nască şi să se dezvolte oraşul, şi nu în patria casei, unde frigul, ploaia şi vânturile o cereau din raţiuni temeinice de fiinţare?

Or, chiar şi după dezvoltarea excepţională a oraşelor sumeriene şi anatoliene, cele europene au întârziat încă cu câteva milenii. Rămânând profund casnica, Europa s-a urbanizat foarte greu. Atunci când aheii cucereau Troia, o mulţime impresionanta de oraşe sumeriene, babiloniene, egyptene, harappiene erau deja acoperite de nisipuri, praf şi uitare. Cele existente pe atunci, însă, deşi cunoşteau şi scrisul fenician, şi pe cel cuneiform, nu ne transmit nicio veste despre acest război sângeros care s-a întâmplat la mica depărtare de Fenicia (aşa de parca cineva ar cuceri în zilele noastre New York-ul timp de 10 ani şi pe nimeni în lume nu ar interesa treaba asta).

Dar, straniu lucru, cucerirea Troiei transmite ideea oraşului în spaţiul european al Greciei, apoi şi al Italiei. Oraşul cucereşte Europa dinspre spaţiul sau cald, nu dinspre cel rece, spaţiu care, cum demonstrează descoperirile arheologice, era locuit de o mulţime uluitoare de oameni, oameni care au refuzat cu îndârjire oraşul până în epoca modernă. Nici comoditatea încălzirii centralizate, nici băile de apartament, nici toaletele unite prin canalizare, nici bucătăriile comunale, băile publice impresionante, cuptoarele masive de copt pâine, nici bazarurile interminabile, nici manufacturile devenite fabrici, nici templele măreţe, nici terenurile de dans, nici paradele iubirii, nici teatrele, nici bibliotecile – nimic din toate astea nu i-a atras pe oamenii rustici europeni spre convieţuirea orăşenească din Orientul Apropiat, Egypt sau Valea Indului. Dimpotrivă – epoca modernă sta faţă-n faţă cu un fenomen pe cât de ciudat, pe atât de jinduit de milioane de oameni – traiul într-o casă pe pământ, undeva la periferia marilor oraşe, sau chiar la tara, departe de plăcerile, zgomotul şi luminile năucitoare ale megapolisurilor (descrise cu geniu de N. Gogol, încă în prima jumătate a secolul XIX, în „Nevski prospect”).

O adevărată reacţiune la construitul urban, trecut peste limitele de convieţuire cu naturalul, reacţiune care trăieşte cu putere în sufletul omenesc încă din paleolitic, iese la iveala din spaţiul european al locuirii omeneşti. Rămânând naturalmente „casnic” (repetam mereu uluitoarea definiţie a lui Alecu Russo), omul european a admis urbea în fiinţarea sa destul de târziu fata de lumea sumeriana, egipteană sau indiana. Un exemplu uluitor în acest sens este lumea getica care, trăind coasta în coasta şi cu cele 9 oraşe greceşti de pe malul Mării Negre, şi cu popoarele de care de dincolo de Nistru, a refuzat cu îndârjire urbea şi scrisul până după Evul Mediu, rămânând, totuşi, o civilizaţie a casei, a modelului casnic de fiinţare. Acel misterios *Jus Valachum*, care mai refuza

şi aurul, şi mărirea, şi construitul somptuos, nu a fost râvnit nici de civilizaţia Romei, de popoarele de care şi astfel spaţiul carpato-dunărean a adus până în modernitate mesajele uluitoare ale desăvârşirii omeneşti prin civilizaţie casnica rustica şi al mântuirii prin armonizarea construitului spiritual omenesc cu cel natural, cosmic.

Pentru a se mântui (pentru a se uni la trecerea în ne-fiinta cu sufletul suprem sau cu cel al strămoşilor) omul rustic nu are nevoie de temple uriaşe, gigantice piramide, ritualuri sau sacrificii imense, la desfăşurarea cărora participa, de multe ori ca simpli spectatori, mulţimi uriaşe de oameni. Este de ajuns experienţa spirituala simpla, dar deplină în sens casnic, a fiecărei fiinţe în parte. Ca şi în cazul brahmanilor, asceţilor hinduşi, aceasta desăvârşire este strict personala (deşi slujeşte interesul comunitar, iar fructul care reiese din acţiunile desăvârşirii sunt sacrificate zeilor); poate fi realizata în pădure, în mici peşteri săpate în sânul naturii (orientate, ca regula, spre nord, ca cele ale anahoreţilor daci), departe de zgomotele lumii (prin gnoza, asceza şi yoga). Ca semn al destinului omenesc pe pământ, identic cu destinul Cosmosului, ultima Kali-yuga, yuga vedica a decăderii omeneşti, a debutat cu trecerea de la viaţa simpla, (armonizata cu natura şi cu posibilitatea de a întrerupe ciclul reîncarnărilor pentru a face parte din spiritul suprem – prin gnoza, asceza şi yoga), la viaţa citadina şi la colosalele construcţii sacrale menite să-l transporte în lumea zeilor pe un singur muritor (regele sau marele preot) fără tehnologiile spirituale primordiale (de care, cum arătăm, ştia şi Lao Tzu). Experienţa spirituala, desăvârşirea spirituala a oamenilor predinastici nu mai era de ajuns pentru aceşti oameni polarizaţi piramidal fata de primordialii sferici [I]. Apariţia oraşelor şi a templelor, a mormintelor somptuoase, a complexelor arhitectonice mortuare colosale, a întregii iconografii deice, realizata în picturi

imense rupestre sau în statui uriaşe reprezintă de fapt decăderea spirituala a maselor de oameni şi a liderilor lor. Ea mai arata ca arhivarea fără noima a experienţei curgerii duce inevitabil la construiri urieşeşti care pot înfunda izvorul curgerii (lucru pentru care au fost anihilate). Polarizarea sudica a urbei fata de spaţiul rustic european demonstrează cu prisosinţă acest lucru. Nu este întâmplător ca arienii, chiar dacă nu ei au distrus din temelii civilizaţia urbana harappiana, nu au susţinut-o mai departe, iar construirea măreţelor temple din Industan este o opera recenta, medievala, moderna, o reacţie brahmana la invazia religiilor monoteiste din Vest prin construit monumental.

Or, civilizaţia urbei nu mai este o *„civilizaţie casnica*”. Populaţiile rustice ale Europei preistorice şi istorice, care au refuzat până în Evul Mediu, cu îndârjire, oraşul şi templele uriaşe, iconografia de lux şi ritualurile religioase la care participa mulţimi uriaşe de oameni, au trăit (şi mai trăiesc încă) în mai multă armonie şi cu lumea Pământului, şi cu cea a Cerului. Construitul arhitectonic imens, nearmonizat cu cel natural (casa nu poate întrece înălţimea pomilor) a fost refuzat de aceste populaţii tocmai datorită faptului că era puternica personalitatea spirituală a omului, personalitate care avea dreptul şi la desăvârşire spirituala în vederea mântuirii (de fapt acest drept era şi este cel mai mare fruct al fiinţării) şi la unirea cu Spiritul Suprem (cel puţin în ipostaza acestuia de Cer, Brahmaloka, Insula a Fericiţilor, loc unde stau zeii sau strămoşii).

Lăsăm pentru altă dată studiul faptelor omeneşti care au urmat după „cucerirea Troiei” (de fapt, cucerirea Europei de către ideea oraşului, asta fiind şi răzbunarea troienilor care, prin Enea, ar fi fondat Roma). Este deosebit de interesant faptul ca populaţiile sumeriene, egiptene sau preinduse care au mizat pe oraş şi au dezvoltat o civilizaţie urbana de mari proporţii, au fost cucerite până la urma de populaţii rustice, care posedau

un grad de spiritualitate mai superior (aryenii, arabii), dar care nu au mizat mult timp pe oraş (deşi au locuit în preajma zidurilor urieşeşti din vechime). Cunoaşterea limitelor construitului, sau, poate, reacţia naturală la construitul omenesc care domina natura, a păzit devenirea omului de catastrofele degradării spirituale şi fizice prin construitul fără hotare. Omul rustic al vedelor, al lui Lao Tzu, Buddha sau Zalmoxis, dar şi al *Mioriţei*, al treimii naturale din hokku sau a sonurilor care rimează din poezia scalzilor, a lăsat în urma sa mult mai puţin plâns şi ruina decât civilizaţiile urbane, mult mai multe şanse pentru o devenire decenta în acest cosmos imprevizibil, predestinat a se consuma pe sine însuşi, decât tot scrisul civilizaţiilor urbane.

Or, tocmai acum nu mai poate fi tăgăduit faptul, dovedit arheologic, ca patria constructului simbolic, în special a celui geometric, dedublat încă din preistorie, de fond pentru devenirea omului chiar la apariţia lui, este Europa Sud-Estică, spaţiul balcanic, dunărean, nord şi vest pontic, carpatic. Este greu să tăgăduim şi faptul ca acest construct a fost închipuit (sau revelat) ca o punte spirituala între om şi zei, ca o tehnică şi a zeilor, şi a oamenilor de a nu polariza până la conflictul desfiinţator Lumea Pământească şi Cosmosul, de a o orienta spre unirea rombica a contrariilor necesare, şi, prin asta, prin limitele de romb ale fiinţării (nu este greu să le calculam, asemeni redundantei, ştiindu-se ca rombul este un patrulater cu unghiurile opuse, polarizate, egale) spre realizarea unităţii primordiale care, paradoxal, este un construct dedublat, format la limita din două lumi paralele, *a fi* fiind echilibrat spontan de *a nu fi*.

Cunoaşterea temeliei duale de fiinţare şi dedublarea reprezentărilor, pe care o ţinteşte cu geniu Claude Lévi-Strauss, opera fenomenala a lui Homo Sapiens, scoasa din probabilitate timp de zeci de milenii (practic de prin mileniul 30 BC până la mileniul 4 BC, când se ridica primele dinastii sumeriene şi egiptene) a fost şi este o

condiţie sine qua non a fiinţării omeneşti. Tot ce este construit de om peste limitele acestui algoritm cosmic, este ruinat de vârtejurile Devenirii. Meandrele construitului fără noima dedublării şi a echilibrării constructului omenesc cu cel pământesc şi ceresc, sunt desfiinţate de vârtejul care poate fi ţinut în căpăstru doar cu înfrânarea patimii de a-l întrece pe Dumnezeu sau, aşa cum voia Darwin, de a cunoaşte cum creează Dumnezeu. Tornada devastatoare a urbei se naşte chiar la umbra construitului nesăbuit urban, fiindcă cu cât mai înalt sau mai întins este construitul omenesc, cu atât mai catastrofale sunt umbrele sau meandrele acestui construit, cu atât mai diabolici sunt Minotaurii care le populează.

Atunci când milioane de oameni se înghesuie până la sufocare pe magistralele sudice ale Franţei pentru a petrece 10 – 15 zile dincolo de limitele urbei, tocmai atunci *„demonul comunicaţiei universale”*, intuit cu geniu de N.V. Gogol încă în *„Nevsky prospect”*, nu numai că îşi arata colţii din devenirea sa virtuala, colţi care nu sunt mai mici decât zgârie-norii din Manhattan sau Tokyo, ci chiar înşfăcă cu ei şansele devenirii omeneşti. Se ştie că prima creatura a lui Prajapati a fost Agni, cel care, în clipa următoare de după naştere, şi-a rânjit colţii pentru a-l devora pe creatorul său. Pentru a se salva, Prajapati a născocit laptele cosmic, pe care l-a jertfit lui Agni. Ce lapte va trebui să creeze omul ca să se salveze de mrejele WWW-ului? – iată o întrebare pe care nici nu avem dreptul să n-o punem.

Toate acţiunile lui Homo Sapiens primordial erau îndreptate spre acea ţinta dedublata a fiinţării care urmarea sa echilibreze constructul spiritual omenesc cu cel natural, şi pe cel al fiinţării cu cel al nefiinţării. Posibilitatea, doar posibilitatea, reîntoarcerii în patria teica, construirea practicile spirituale care permiteau menţinerea în uz a acestei posibilităţi, erau de ajuns pentru a se realiza şi Devenirea, şi destinul paradoxal de

fiinţare, şi chiar, nemurirea („… *atunci el nu se mai naşte în timpul creaţiunii*, *iar distrugerea nu-l mai afectează*”, îi spune Krishna lui Arjuna; vezi *Bhagavad Gītā*, XIV, 2). Bogăţia, aurul, dominaţia fizică, spirituala sau tehnologica, parţi ale activităţii gunelor pasiunii şi ignorantei, erau dominate necruţător în timpurile preistorice de guna virtuţii.

Dar, cu trecerea timpului omul a căzut tocmai din cauză că a păstrat în preajma locuirii sale prea multe constructuri, inclusiv constructuri simbolice… Pasiunea pentru marile construcţii arhitectonice şi iconografice măsoară de fapt decăderea spirituala a oamenilor şi îndepărtarea lor de misiunea primită la ieşirea din izvor. Pentru a se apropia de Cer, pentru a-l provoca la acţiuni benefice, omul urban a trebuit să construiască edificii tot mai înalte şi mai întinse. Geometrismul acestor edificii măreţe, desigur, nu a picat tocmai atunci în mintea lui Imhotep sau Ghilgameş. – n anii când se construiau piramidele gândirea simbolica geometrica, metafizica, număra în Europa de Sud-Est peste 25 de milenii. Timp în care omul est-european tocmai dovedise să vadă ca Polul Nord Ceresc s-a mişcat pe un cerc uriaş şi a ajuns în locul de unde s-a pornit.

Reacţia la construitul fără noima, reacţia la construitul care trece peste limitele de fiinţare, polarizarea naturala a lumii urbane şi a lumii rustice, face parte din legea dura a construcţiei universale, care se polarizează de la sine, realizând de la sine un Cosmos „multicultural”, lege pe care şi oamenii şi zeii încearcă din răsputeri să o pună în folosul fiinţării lor.

Spaţiul balcano-carpato-danubian unde s-a descoperit sau unde a fost revelata aceasta lege încă în preistorie, nu a mizat până recent pe construitul arhitectonic fastuos, nu a transformat îmbâcsirea urbana în structura serioasa de fiinţare. Convieţuirea în comunităţi supraaglomerate în care căderea omului este foarte rapida, nu a găsit nici în preistorie, nici în epoca

istorica părtaşi în Europa. – n plina dezvoltare a oraşului grecesc sau roman, Tracia, o tară (în sens etno-lingvistic şi cultural) aflata coasta în coasta cu grecii şi romanii (urbanizaţi după cucerirea Troiei) a refuzat cu îndârjire urbea şi alfabetul practic până în epoca modernă (de fapt e vorba de epoca de după Evul Mediu). Şi în România, şi în Bulgaria, şi în Albania sau Macedonia, Muntenegru, Serbia, Croaţia, chiar şi în spaţiile de dincolo de aceste limite, Slovenia sau stepa rusa – Ucraina şi Rusia, oraşul şi scrisul au fost un domeniu al prăbuşirii desăvârşirii spirituale, al neputinţelor omeneşti de a se realiza prin sine însuşi, prin forţa personalităţii omeneşti, trecerea din lumea morţii şi a plângerii, în cea a zeilor, a strămoşilor şi a fericiţilor.

Reacţia europeană la construitul urban, arhitectonic, religios în epoca predinastica şi cea care a urmat practic până dincoace de Evul Mediu, a reprezentat de fapt (experienţa urbana a epocii dinastice este acoperita astăzi de mlaştini, păduri şi nisip) adevărata cale a spiritului omenesc şi, posibil, curajoasa şi virtuoasa lui menire: salvarea pământului pentru fiinţările de acum şi cele viitoare, pentru şansele pe care le au toţi născuţii de a cuceri prin asceza şi mila „Împărăţia Cerului” (cum susţin creştinii). De ce spiritul universal a ales anume Pământul pentru acest destin este o întrebare pe cât de chinuitoare pentru Homo Sapiens, pe atât de necesara din punctul de vedere al Fiinţării acum.

Dar poate Homo Sapiens primordial a ştiut răspunsul la această întrebare? Poate cunoaşterea mai bună a limbajului simbolic primordial, apărut de la sine sau revelat în foarte tânără comunitate omeneasca, limbaj care permitea nu numai depozitarea şi transmiterea informaţiei, ci şi calcularea şanselor celor mai bune de fiinţare, inclusiv a şanselor de reîntoarcere în Rai, ba chiar şi provocarea acestor şanse prin construitul simbolic care scotea realităţile din

probabilităţi, a echilibrat fiinţarea omenească cu întrebarea fundamentală a fiinţării.

De fapt forţa cu care a cucerit creştinismul lumea europeană se bazează tocmai pe aceste fundamente spirituale, simple şi desăvârşite. Creştinismul primar, este, în fond, un puternic atac al spiritului arhaic european împotriva invaziei oraşului şi a templului gigantic. Biserica creştină de zideşte în toate comunităţile agrare europene nu pentru a le urbaniza, ci pentru a le unifica spiritual. Straniu, dar rostul acesta unificator, deşi a fost construit pe o piramidă în capul căreia sta un singur om, biserica catolică nu l-a putut realiza în Europa de Apus, urbanizata mai intens. În spaţiul agrar sud-est şi est european lucrul acesta l-a reuşit Biserica Ortodoxă, sinoidala, fără un om în fruntea piramidei religioase.

Rolul deosebit pe care îl joacă Femeia în creştinism (Maica Domnului), trinitatea Teica (care poate fi urmărită încă din paleoliticul magdalenian), desăvârşirea spirituala prin ruga şi asceza (post, îngrădire puternică a pasiunilor şi ignorantei, refuzul aurului şi a construitului gigantesc etc), non-violenta şi mila, bucuria desăvârşirii spirituale prin asceza simpla, viaţa simpla, dar puternic spiritualizata din familie, refuzul construcţiilor semeţe (de tipul templului lui Solomon sau a piramidelor faraonilor), sunt şi o prevestire pentru întregul neam omenesc de pe pământ, care este tot mai atras de aceasta minune strălucitoare a ignorantei – megapolisul, minune tragica pentru fiinţare despre care nimeni poate nu a vorbit atât de puternic în Europa ca N.V. Gogol (care a şi trăit toţi anii maturităţii în Germania, Franţa şi Italia) încă în veacul trecut, în plina epoca a clasicismului filosofic german şi francez.

Dar şi această temă de discuţie ca o posibilă reacţie la construitul arhitectonic neîngrădit face parte din subiectul „Nevki prospect”, care a fost cercetat de noi în altă parte (vezi „*Weg und* WWW.*A Portret of the World*

with Heidegger”, Basarabia, 1999). Aici ne mulţumim cu aducerea femeii în prim planul cercetării, aducere realizata atât pe calea creştinismului ortodox, cât şi (paradoxal la prima vedere) pe cea a realităţilor tantrice din hinduism sau budism. Demonul plăcerilor carnale, al pasiunilor pentru bogăţie şi dominaţie nu poate cuceri sufletul simplelor femei din România care se roagă în taina pentru salvarea tuturor sufletelor omeneşti pe podeaua rece, umedă a simplelor, nefastuoaselor mănăstiri ortodoxe din Nordul Bucovinei, rugi care aduna, iată, şi în anul 2000, peste un milion de oameni la sărbătorirea sfintei Paraschiva la Iaşi, în România de Est. Religia patriarhala, monoteista, a iudeilor a putut să cucerească spaţiul grecesc şi tracic, iar apoi Roma şi întreaga lume europeană, anume europeană, doar prin acceptarea femeii ca sfânt, doar prin acceptarea treimii primordiale europene, apărute încă la Mitoc, ca ipostaza de fiinţare a lui Dumnezeu, dar şi prin refuzul construcţiilor giganteşti religioase în primele 15 veacuri de creştinism. Lucrurile s-au întâmplat şi în Bizanţ, şi în alte părţi, aşa de parca Dumnezeu a ruinat cu mina necredincioşilor templele care au întrecut măsura în construit şi mândrie dominatoare. Dar aceasta reacţie la construit, fiind de natura ne-umană, nu intra în structura acestei cercetări.

REFERINŢE

I. Andrei Vartic, *Kobayashi against Basho*, Basarabia, Chişinău, 1999

*VI. Femeia sud-est europeană pe care n-a văz*ut-*o V.G. Childe*

Iată ce spune un vechi proverb antic indian: „*Acolo unde femeia este cinstita şi apărată, acolo domneşte bunăstarea şi zeii se bucura*” [I]. Cinstirea şi venerarea femeii, cum arata reprezentările iconografice ale omului din Paleolitic şi Neolitic, este un dat de fond al fiinţării omeneşti, o cunoaştere primordiala pe care omul a primit-o chiar la apariţia sa pe pământ. De ce se bucura

zeii când femeia este cinstita, iată o întrebare peste care nu poate trece nici societatea pragmatica a Globalizării, aşa cum nu au trecut nici cele paleolitice, nici cele neolitice, nici cei care au fondat în India aryana curentele tantrice, nici cei care au pus temeliile canonului creştin prin adăugarea la monoteismul iudaic şi a treimii sfinte, şi a sfintei Născătoare de Dumnezeu, şi a unui întreg şirag de sfinţi şi sfinte, adevăraţi zei, cinstiţi de comunităţile locale sau etnice în mod deosebit (cinstirea moaştelor Sfintei Paraschiva, la Iaşi, în România, cum am mai arătat, aduna anual peste 1, 5 milioane de credincioşi ortodocşi şi numărul lor este în continua creştere). Tantrismul, cu toată bogăţia lui de tehnici erotice sau carnale, este important şi prin faptul că a readus în plinul tehnicilor spirituale hinduse şi budiste femeia şi substanţa ei energetica – Sakti, atât de necesara şi pentru realizarea Unităţii din afara timpului carmic.

Miturile agrare, miturile fertilităţii pământului prelucrat cu instrumente nenaturale, sunt foarte recente în comparaţie cu timpul primordial al actualului om. Aceste instrumente sau industrii, provocate de *revoluţia neolitica*, cum o defineşte V.G. Childe, s-au creat în mileniile VI-V BC. Mii de ani înaintea agiculturii omul nu le-a cunoscut. Şi, totuşi, femeia era venerata şi atunci. Cercetarea arheologica demonstrează ca femeia a fost venerata chiar din clipa apariţiei lui Homo Sapiens actual pe pământ. Şi, cum vom vedea, nu doar pentru rolul ei de „*născătoare*”.

Întrebarea cu privire la venerarea femeii încă în aurignacian este, după părerea noastră, la fel de importanta pentru fiinţarea omenească ca şi dedublarea reprezentărilor simbolice. Această întrebare, provocata de descoperirile ştiinţei arheologice, aşază cu temei primordialitatea omului din aurignacian în faţa primitivismului declarat de ştiinţa modernă. Aşa-zisa comuna primitiva era de fapt o comună primordiala, iar

compararea omului primordial din paleolitic cu comunităţile de culegători şi vânători „*necivilizaţi*”, cum arata şi Claude Lévi-Strauss nu demonstrează ca acel om a fost primitiv. Răspândirea în larg a simbolismului geometric, a dedublării reprezentărilor şi cultul zeiţelor demonstrează ca arealul de funcţionare a comunei primordiale era imens, iar constructul simbolic, producerea cea mai răspândită a epocii, era practicat cu folos şi în gravettian, şi în mezolitic, şi în neoliticul timpuriu. Dacă aceste manifestări umane se leagă genetic de spaţiul carpatic şi nord pontic, de unde s-au cules reprezentări simbolice geometrice care par a fi adevărate enciclopedii (vezi, iara, amuletele de la Mitoc şi Cosauti, pasărelele încrustate geometric de la Mezin, rombul paradoxal de la Cuina Turcului sau lanţurile de romburi şi triunghiuri de pe statueta Cucuteniana de la Carbuna), atunci prezenta lor statistica, de implant civilizator, este urmărită pe toată lungimea nord planetara a Marelui Gheţar din gravettian.

Faptul ca aceste „*enciclopedii*” paleolitice şi neolitice erau legate de statui mici de zeiţe pune nu numai problema legariii simbolismului geometric de polaritatea Cer – Pământ, Fata – Spate, sau Stânga – Dreapta (pe o figura umană, verticala prin esenţă să, modelata schematic măcar un pic, aceste polarităţi pot fi arătate foarte clar). Femeia, cu rostul absolut de născătoare şi chiar regeneratoare a Fiinţării omeneşti, demonstra aceasta polaritate mult mai bine decât bărbatul. Lipsa chipului acestor zeităţi feminine arata cât de mare preţ puneau oamenii acelor timpuri pe orice acţiune (pentru a nu provoca o reacţiune la chipul desenat sau sculptat ei nici nu îl reprezentau). Dar mai era ceva, ceva care, probabil, punea femeia în legătură directa şi cu destinul zeităţilor.

Cum au apărut în acea epocă primordiala tehnicile spirituale? Care ritualuri au fost mai întâi? Cele de înmormântare, sau cele de naştere? Care mituri?

Miturile vânătoreşti sau cele cosmogonice? Sau, poate, mai întâi au fost miturile maternităţii? Cel mai important cântec bătrânesc al românilor (este vorba de „Mioriţa”) este în fond un mit matriarhal şi cosmogonic, fiindcă nu promovează violenta şi răzbunarea, proprie comunităţilor patriarhale ale indo-europenilor, şi cheamă la moartea eroului, care e privita ca o nuntă, ca o căsătorie ritualica cu o „fata de crai”, stelele cerului şi umbra mamei. Faptul ca eroul din „Mioriţa”, şi din multe alte cântece bătrâneşti româneşti, nu pomeneşte de tatăl sau, este un eveniment de importanta, maxima pentru înţelegerea spaţiului etno-cultural din sud-estul Europei.

Ca şi acum omul nu putea să nu observe repede de tot cu ajutorul instrumentelor formidabile din „dotarea” sa – (întâmplătoare? evolutiva? entropica? prin revelaţie? dotarea cu spiritualitate îl face să se manifeste paradoxal din punctul de vedere al celorlalte vieţuitoare, pe la 32 – 30 milenii BC cu picturi reprezentative – naturaliste în Sud-Westul Europei şi geometrice şi dedublate în Sud-Est, în bazinul Dunării) cum se formează plodul în oul de pasare sau în burta animalelor pe care le vina pentru supravieţuire.

Dunărea a fost cea mai excepţională magistrala de informaţie în paleolitic – atât prin legătura întregii Europe cu „ţările calde” – ah, unde se duc în fiecare toamna păsările călătoare? – cât şi prin transmiterea informaţiei vitale de-a lungul curgerii ei şi chiar depozitarea ei în anumite praguri greu accesibile pentru neiniţiaţi: de pilda la Porţile de Fier, leagănul culturilor Cuina Turcului, Schela Cladovei, Lepenski Vir, Stârcevo-Cris sau Vinca-Turdas. Şi care era informaţia vitala de prim rang? Probabil aceea care demonstra că exista o singură cale de a păstra comunitatea omeneasca, aceea care aduce omul pe lume prin paradoxul care se întâmplă în burta femeii. Studierea atenta a resurselor spirituale ale omului arata, însă, ca protejarea şi cinstirea femeii ca unica născătoare a noilor oameni, este

nu doar o problemă a oamenilor, ci şi a zeilor. De ce?

Omul nu putea să nu observe încă în timpurile primordiale ca lepădarea necruţătoare de ispitele materiale, de fructele acţiunilor, te face mai puternic, mult mai puternic decât toate celelalte vieţuitoare. Omul nu putea să nu observe ca cel purificat trupeşte devine mai puternic spiritual (adică, în primul rând, mai deştept). Cel care se purifica şi spiritual devenea *„om bătrân şi bun, cu brazda pe cap*”, cum îşi numeau până nu demult românii bătrânii din conducerea vechilor comunităţi agrare româneşti (şi proto-româneşti), cei care vegheau păstrarea şi rostuirea vechiului *Jus Valachum* care domnea peste comunităţile vlahe fără ca să existe domnitor. – nainte de a intra în aceasta frăţie de oameni curaţi şi deştepţi

(omul deştept era o necesitate a comunităţii, dar el purta pe umerii săi şi o imensă responsabilitate, fiindcă deciziile acestor bătrâni deştepţi, „cu brazda pe cap”, hotărau soarta întregii comunităţi)

ei jurau cu o brazdă de pământ pe cap, invocând anumite principii spirituale (adică cereşti), şi dacă le încălcau cereau să-i îngroape acea brazda în pământ (adică în lumile de jos).

Aşa jurământul cu brazda pe cap nu făcea parte numai din instrumentele unui rit agrar, ci ne aminteşte de timpuri încă şi mai vechi decât apariţia agriculturii, de timpurile primordiale când protejarea (de boli, de catastrofe naturale, de invazia unor străini), păstrarea şi înmulţirea comunităţii era cea mai importantă problema cu care erau investiţi aceşti oameni buni şi bătrâni. Or, fără protejarea şi cinstirea femeii lucrul acesta era imposibil. Brazda, interpretata în acest sens, reprezenta o legătură directa cu Zeitatea regeneratoare a Pământului care era ridicata până la înălţimea nimbului omenesc pentru a convoca şi zeităţile Cerului la acest jurământ.

Or, literatura mitologica românească (de pilda) ne

povesteşte mai ales de femei sfinte, legate de vatra Pământului, de multe zeiţe bune care ajuta comunităţile omeneşti în momentele de cumpănă. Forţele răului – balauri, zmei – sunt în cele mai multe cazuri de origine masculina şi ei răpesc mereu fetele oamenilor pentru a se căsători cu ele. Zeiţele (Sfânta Miercuri, Vineri sau Duminica) trăiesc între oameni şi zmei, locuirea lor în sânul naturii, de multe ori ca regine a păsărilor şi animalelor, marchează limitele locuirii omeneşti. Aceste zeităţi foarte vechi nu nasc alţi zei, iar atunci când vor să se iubească pământeste cu bărbaţii de care se leagă prin dragoste, trebuie să se despartă „pe veci” de nemurire. Şi ele merg la pasul acesta. Ele lasa nemurirea pentru a gusta până la capăt din fiinţarea omenească. De ce a dezvoltat poporul român (e vorba de o pilda buna sud-est europeană) această temă în miturile şi legendele sale? De ce de multe ori pasiunea pentru lumea muritorilor este mai puternica decât cea pentru tărâmul veşniciei?

Acest studiu nu urmăreşte să dea răspuns la această provocare a spaţiului etno-cultural românesc şi sud-est european. Şi, totuşi, este sigur ca acest răspuns nu poate fi întrezărit dacă nu punem întrebarea cu privire la tehnicile de devenire spirituala ale omului din acest spaţiu.

Aceste tehnici, cum arata devenirea spirituala a multor sfinţi sud-est europeni, inclusiv a zeităţilor mai vechi, dacice şi getice, nu erau altele decât cunoscutele tehnici vedice: gnoza, asceza sau yoga. Pentru a se lumina şi a vedea corect hotarele fiinţării omeneşti, eroii se retrag în pustietăţi, trăiesc împreună cu păsările şi animalele, se hrănesc simplu din ce da pământul şi cerul şi meditează, uneori aşa de mult ca păsările îşi fac cuibare şi scot pui în bărbile lor.

Lucru acesta vădeşte ca cel slab la prima vedere poate fi şi cel mai puternic – vezi, în acest sens, mulţimea poveştilor în care calul cel mai slăbănog este şi cel mai puternic, lucru care ne aminteşte nu despre tehnicile

cailor de a se desăvârşi spiritual şi fizic, ci despre cele ale oamenilor. Or, felul cum aceşti sfinţi şi sfinte din basmele româneşti rostuiesc destinele oamenilor vorbeşte mai repede despre faptul ca devenirea lor spirituală urmăreşte dezlegarea nodurilor pământeşti şi, mai ales, risipirea iluziilor de fiinţare. Şi cea mai teribila iluzie era şi este cea care pune naşterea omului în altă parte decât burta mamei.

De altfel istoria dupletului om-cal ne poate da multe lămuriri în aceasta problema. La începuturile magdalenianului calul apare spectaculos în desenele rupestre ale Cro-Magnonului, apoi dispare aproape complet, ca să-şi facă apariţia în forţă împreună cu triburile indo-europenilor care au spulberat vechea civilizaţie matriarhala sud-est europeană, pasnica, „*luminoasa*”, spune M. Gimbutas, a Vechii Europe. Or, noi credem că tocmai dispariţia calului din „uzul” uman – adică din straturile arheologice ale Paleoliticului Superior şi Neoliticului Timpuriu – ne vorbeşte despre un alt fel de civilizaţie decât cea dominată de forţă bărbatului – adică de o civilizaţie matriarhala, nerăzboinica – războaiele ar fi decimat rapid puţina comunitate omeneasca – chiar şi Cucutenienii şi tripolienii nu mizau pe forţa de viteza a calului, deşi arheologii au găsit destule oase de cal în siturile Cucuteniene. Lipsa calului şi a tatălui în cel mai răspândit motiv folcloric şi mitologic românesc – *Mioriţa* – ne vorbeşte, cum am arătat mai sus, despre faptul ca în acest cântec bătrânesc ne sunt relatate evenimente dinaintea cuceririi indo-europene a spaţiilor carpato-danubiene. Aceasta cucerire putea fi şi o revolta a izgoniţilor din societatea matriarhala, care formaseră comunităţi puternice la hotare – lucru pe care îl demonstrează tocmai basmele cu zmeii şi balaurii masculini de la hotarele convietiuirii acelor civilizaţii (ei nu au femei şi le fura cu violenta de la oameni).

Tehnicile de desăvârşire spirituala, care, parca, fac

parte din structura genelor responsabile de activitatea noastră spirituala, au fost repede descoperite de om şi utilizate cu mult folos

(dat fiind ca urmând calea acestor tehnici omul devenea mai sănătos fizic şi dobândea calităţi intelectuale mai fine, de un grad mult mai înalt decât cei care nu le practicau – postul dinaintea unei vânători îl face pe vânător mai atent, mai dibaci, mai puternic decât animalul vânat, iar alungarea demonilor, adică a iluziilor, adică a posibilităţilor care aluneca fiinţarea în construitul fără hotarele vitalului îi dădea şanse de devenire mult mai mari decât a celor care nu le practicau).

Anume prezenta genetica a caii binelui obţinut prin gnoza şi asceza face posibila întrebarea cu privire la cunoaşterea acestei cai de către om multe milenii înaintea revoluţiei neolitice. Desenul incizat pe amuleta de os de la Mitoc, NE România, 26.000 BC dovedeşte cu prisosinţă lucrul acesta.

În acelaşi timp, dobândirea unor prinosuri intelectuale prin gnoza şi asceza duce inevitabil la acţiuni benifice sub aspectul fructelor obţinute din aceste prinosuri spirituale şi intelectuale

(prin scris sau reprezentări antropice fidele ascensiunea este mai rapida, dar şi mai iluzorie, şi mai primejdioasa pentru comunitate, cea mai primejdioasa fiind desigur ascensiunea prin scrisul alfabetic care transmite înfumurarea omului şi nu necesitatea armonizării acţiunilor lui cu cele al Cerului şi ale Pământului).

Or, cum arata miturile şi basmele sud-est europene, dar şi poemul despre Ghilgameş, cel mai râvnit fruct al fiinţării în acele timpuri, fruct obţinut în cazurile limita prin tehnici spirituale, este fiinţarea însăşi, naşterea unui copil într-un cuplu [ÎI] (de aceasta problema noi ne ocupam în eseul *„De la Făt-Frumos la Ghilgameş*). Cuplurile se roagă lui Dumnezeu şi Maicii Domnului, ţin

posturi, umbla pe la „căutătorii în stele” şi pe la babele care ştiu a descânta şi, până la urmă, obţin dreptul de a naşte natural, prin evoluţia de 9 luni în burta femeii, un copil. În toate cazurile acest copil „*trimis de zei*” este năzdravan, iar de multe ori el devine chiar nemuritor (vezi mitul românesc al „Lucefarului”, al Soarelui şi Lunii, al Balaurului etc). Rostul lui pe Pământ este acelaşi în majoritatea absolută a cazurilor: să testeze hotarele fiinţării omeneşti, să pună noi limite de fiinţare sau să le întărească pe cele vechi, să refacă echilibrul natural al fiinţării. Calea naşterii unui asemenea erou, trimis de ceruri, în mod natural, din burta mamei, este unul din cele mai eficace mijloace ale Divinităţii de a îndrepta omul de pe căile prăpăstioase ale desfiinţării.

Prinosurile materiale nesăbuite, adică atribuirea „fructului acţiunii” ca motiv de dominare piramidala a comunităţii, nu au fost tolerate din start de comunităţile omeneşti. Eroii civilizatori, trimişi pe cale miraculoasa de zei (Făt-Frumos, eroul civilizator din basmele româneşti, este o pilda clasica) cad în ispitele materiale sau în cele ale facerii de rău doar în măsura în care aceste iluzii ale fiinţării betejesc din greu fiinţarea omenească. Sacrificarea benevola, din inima, de la sine, a fructelor acţiunilor omeneşti

(multe obţinute mai ales prin forţa intelectuala dobândită prin asceza şi gnoza)

măresc forţă spirituala a celui care sacrifica comunităţii fructul acţiunii sale

(este superba pilda din vechiul colind românesc – *Cerbul*; eroul, un voinic deştept, foloseşte toate stihiile lumii, dar şi toate prinosurile minţii şi ale forţei sale fizice bine antrenate, pentru a găsi şi vina Cerbul pe care nu şi-l ia sieşi, ci îl da dezinteresat întregii comunităţi).

Sacrificiul „fructului acţiunii” este, iarăşi, un dat genetic al omului şi autorul acestor rânduri este convins că nu au trebuit multe generaţii de oameni (începând cu cei care pictau naturalist în Europa de Sud-West sau

geometric în Europa de Sud-est pe la 30.000 BC) ca să se înţeleagă ca supravieţuirea micilor comunităţi omeneşti paleolitice din Europa

(şi tocmai roirea acestor comunităţi a populat Pământul cu actualul Homo Sapiens)

sta în prinosurile spirituale anonime ale comunităţilor, şi nu în cele materiale sau personalizate în actul piramidal al conducerii comunităţii. Cei care au realizat aceste cunoştinţe prin proprie experienţa

(în primul şi în primul rând spirituala, lucru confirmat de marea majoritate a miturilor, dar şi de lipsa din straturile arheologice a artefactelor menite să domine material, cum ar fi aurul)

au devenit strămoşii primordiali ai comunităţilor, cei care au reuşit astfel să treacă secantic dincolo de cercurile brute ale acestei lumi şi să ajungă după moarte în Cerurile libere cu totul de intoxicarea materiala

(lucrare care, până la urmă, provoacă în Ceruri o intoxicare spirituala ce poate fi spălată doar cu revenirea paradoxala în cârma materiala, dar despre asta vom vorbi în finalul studiului).

Or, când eroul din „Mioriţa” invoca în clipa morţii doar cerul cu stelele şi icoana sfântă a mamei, sau când cele 4 vrăjitoare, despre care scriu tăbliţele de la Tartaria, îl sacrifica pe cel mai bătrân şi mai bun, cum o cere ritualul (ciobanul din „Mioriţa” tot este cel mai bun, având „*oi mai multe*/ *mândre şi cornute*, / *şi cai învăţaţi*, / *şi câini mai bărbaţi*”), se vădeşte faptul primordial al cinstirii femeii nu numai de oameni, ci şi de zei. Întrebarea, iarăşi, este: de ce?

Cel care se va înarma în cercetarea antropologica, arheologica, lingvistica, etnofolclorica etc. cu o asemenea metoda de cercetare (întrebătoare, ca la Heidegger – vezi „*Întrebarea cu privire la tehnica*”) va descoperi în curând ca aprinderea spontana, parca de la sine, a unei întregi constelaţii de civilizaţii urbane şi dinastice (lucru deosebit de important) în Sumer, Egypt

sau pe Valea Indului, nu este decât rodul (nu cel mai frumos sau benefic) ne-cinstirii femeii şi a reorientării spre dominaţie piramidala a surplusului constructurilor spirituale ale omului, realizate peste 25 de milenii înainte de acest eveniment. Mai mult chiar, apariţia oraşelor şi a civilizaţiilor urbane nu mai pare acum o dezvoltare progresiva (evolutiva) a lui Homo Sapiens, ci dimpotrivă, o decădere a lui. Cât n-ar fi de „betonica" gândirea academica moderna, ea trebuie să recunoască (dacă vrea să cântărească şansele omului în Globalizare) ca epoca Kali-Yuga despre care vorbesc atâta induşii şi budiştii şi-a început veacul ei de regres şi cădere a omului odată cu apariţia civilizaţiilor urbane, predinastice din Sumer, Egypt şi Valea Indului (acum vreo cinci mii de ani!!!). Adică odată cu lichidarea matriarhatului (de care, se pare, omul din Globalizare re chiar mai multă nevoie decât cel din matriarhat).

Tot în acest domeniu corect de investigaţie trebuie să încapă şi „straniile" cunoştinţe ale lui Platon despre Cosmosul care se consuma pe sine ritmic, cuantificat, ireversibil sau despre *posibil* şi *imposibil* în domenii care întrec cu mult cercul investigaţiei ştiinţifice moderne. Mitul ştiinţific modern al omului primitiv, ignorant, trebuie scos din reţeaua manualelor şcolare şi universitare. Omul primordial suntem tot noi, dar cei păziţi de invazia demonilor şi a iluziilor deşarte şi de izvorul primordial, şi de arhetipul fundator al mamei din care, cum vom vedea, se naşte şi om, şi zeu. Totul a devenit deşertăciune din clipa când acest rol fundator al fiinţării a fost neglijat, când „*căsnicia*" nu a mai fost păzită de femeie, când devenirea omului a fost pusă sub algoritmul necruţător al Piramidei şi al celui care sta în vârful ei.

Or, dacă cineva voia să facă un rău deosebit micilor comunităţi omeneşti care colindau Europa pe la 30.000 BC (şi anume urmaşii acestor comunităţi, repetam, au implantat mai apoi cunoştinţele pe întregul pământ – vezi

ca pe atunci în America omul nici nu apăruse încă) el fura sau le stirpea femeile (arheologul Marc Tcaciuc a descoperit în Basarabia, la Rudi, gropi de înmormântare a unei culturi antice incerte, în care au fost aruncate de-a valma femei şi copii dezmembraţi). Fără femeie, fără participarea ei nemijlocita, paradoxala, la crearea noului om, acel magnific Homo Sapiens din paleoliticul aurignacian şi gravettian era sortit să dispară de pe pământ în câteva zeci de ani. Credem că nici nu e necesara o pledoarie speciala pentru a demonstra acest lucru. Întreaga istorie paleolitica şi neolitica a omului demonstrează ca primatul în acele comunităţi mici paleolitice şi neolitice l-au deţinut femeile – şi nu atât ca forte conducătoare ale comunităţii, ci ca forte aparate cu putere de comunitate pentru a susţine focul casnic, unicul drum care nu duce la stârpirea speciei umane de pe pământ. Chiar şi zeii se bucura atunci când oamenii cinstesc femeile…

Aşa-zisa invazie indo-europeană a Greciei şi mitul „*abstract*” al răpirii Elenei şi al războiului crâncen dintre aheii indo-europeni şi troieni cei vechi („Iliada” prinde acest război în al nouălea an) descrie cu probe bune posibilitatea izbucnirii unor conflicte din motive „*feminine*”, adică chiar la hotarul desfiinţării matriarhatului în Europa. Abia Marija Gimbutas a observat cu fineţe lucrul acesta. V.G. Childe, cum susţine şi Angelo Moreta, nu avea date ca să vadă acest magnific „matriarhat”: „*Întorcându-ne la revoluţia neolitica a lui Childe trebuie să constatam ca el nu a ţinut seama nici de rolul pe care l-a avut femeia în întemeierea civilizaţiei sedentare, rol care*, şi *acum, este mai important decât şi-ar putea imagina cele mai înverşunate şi, uneori, nesincere feministe din vremea noastră*” [III].

Pentru a nu colecta dovezi şi în altă parte continuam citatul din cartea lui Angelo Morretta: „… *marele mit al Mamei-Pamint a fost decisiv pentru întemeierea familiei şi, deci, a civilizaţiei, civilizaţie care începe, în oricare*

măsură, încă din paleoliticul superior. – n interiorul anumitor grote paleolitice, după cum arata Paolo Graziosi, s-au descoperit mici altare străjuite de divinităţi feminine. S-*ar părea chiar ca din aceste zeităţi „casnice” preistorice au derivat mai apoi Venerele de la Willendorf sau Sevignano. Aceasta Magna Mater devine repede preoteasa şi este adorata ca arhetip primordial nu doar al abundentei ci şi, datorită rolului ei procreator, al mitului magic al căminului. Nu din întâmplare panteonul zeilor vedici, patriarhali, începe cu Adiţi, cea mai importantă divinitate feminină care,* în *sanscrita arhaica, simbolizează infinitatea genetica a naturii şi a lumii manifestate, deci a tuturor celorlalţi zei masculini, în timp ce Dyaus – zeul Cerului – este sinonim cu Urmannch sau Brahma şaguna = lumea manifestata.*

Analizând mai bine toate aceste elemente ne vine să credem că *cea mai autentică „revoluţie” din lumea antică s-a petrecut atunci când omul cavernelor a creat „Capela Sixtină” a paleoliticului superior...”*

Istoriografia românească poate da acum şi o referinţă anterioara a termenului „casnic” (din Alecu Russo, revezi *Cugetări*, Partea II, XIV), dar şi să lămurească întregii comunităţi istoriografice moderne, ca acea *„capela sixtină”* din paleoliticul superior nu trebuie căutată doar în grotele din Sud-estul Europei, ci şi în constructul simbolic, geometric din Sud-Est care s-a realizat casnic în spaţiul carpato-dunărean, adică matriarhal. Adică în cele mai vechi straturi sapientale ale Italiei, ale Balcanilor, ale Carpaţilor şi spaţiului nord-pontic. Cea mai autentică revoluţie din lumea preistorica s-a petrecut în momentul când omul de la Mitoc a desenat unghiul dedublat, vârtejul (spirala), liniile paralele şi operaţiile algebrice în baza algoritmului 3 + 3 + 3 = 9, 3 x3 = 9, 3 + 3 = 6. Aceasta revoluţie a permis omului să-şi calculeze şansele devenirii şi l-a transformat imediat în cea mai puternică vieţuitoare de pe Pământ. Numele acestei revoluţii, cum am arătat în altă parte,

este „*Revoluţia Geometrica*”. Păzitoarea şi ocrotitoarea fidela a acestei revoluţii, cum o demonstrează cantitatea uriaşă de statuete femeieşti încrustate cu motive geometrice (Marija Gimbutas da numai pentru neoliticul de tip Stârcevo-Cris şi Vinca-Turdas cifra de peste 300.000), a fost femeia, venerata şi de oameni, şi de zei, tocmai pentru acest destin.

Cercetarea noastră urmează un demers ştiinţific clar

(cererea lui Claude Lévi-Strauss ca investigaţia ştiinţifică sa descopere patria dedublării reprezentărilor)

şi trece arareori hotarul domeniului religios, dar cum toate curg în această lume, în acest cosmos, spre înţelegerea faptului că Cerul tot nu poate fiinţa fără prezenta noastră „*suferinda*” aici, pe Pământ, includem în obiectele cercetării ştiinţifice şi domeniul religios. Oglindirea dragostei Lui nedeclarate în acţiunile noastre libere, sau oglindirea acţiunilor noastre libere în dragostea Lui nedeclarata, reprezintă, poate, balanţa cea mai superioară a frământărilor Cosmosului aflat în necontenit, ireversibil, poate chiar cuantificat, consum de sine (cum arata şi vedele, dar şi Platon).

Ştiinţa modernă apuseana pretinde ca urmează drumul antic al grecilor, în special metoda sau vectorul de cercetare al lui Platon. „*Redescoperirea*” lui, mai întâi de către primii părinţi ai creştinismului, apoi de oamenii Renaşterii, apoi de enciclopediştii şi raţionaliştii europeni nu a fost dictata doar de raţiunile convingerii prin „referinţa anterioara”, cum arata Al. Zub [VIS]. Despărţirea cercetării ştiinţifice de religios, de artistic, de morala şi chiar de filosofie a fost dictata de revoluţia industriala realizata de republicile italiene, nu de Platon; de faptul ca dominarea lumii prin producerea industriala cerea imperios ca produsul industrial să nu mai fie ambalat în ambalaje cu marcări etnice sau religioase care nu îngăduie comercializarea lui. Aşa consumul mărfurilor veneţiene sau genoveze a ţinut în frâu expansiunea musulmana care, la rândul ei, a alimentat

Europa cu artele matematice şi poetice pe care aceasta începuse a le ignora. Aşa şi produsul globalizării, care nu mai este o marfă, ci, cum am arătat, o investiţie [IV] fără etichete etnice, religioase sau morale (şi tocmai din această cauză, cum dovedesc şi acţiunile antiglobalizare, şefii celor 7 – 8 state care decid încotro va merge lumea fug în munţi de mulţimile care, vorba unui ziar, au cucerit oraşele) tine în frâu regimurile dictatoriale şi totalitariste din tari care, la rândul lor, alimentează globalizarea (cum a demonstrat istoria recenta a Imperiului comunist) cu desăvârşite opere culturale şi spirituale.

De fapt niciunul din dialogurile lui Platon, care trecuse şi prin Siracuza, nu mai face parte din *„şcolarizarea*” obligatorie a celui care sapa *azi „ştiinţific*” sau *„politic*” la rădăcina Creaţiei. Cercetătorul (nu mai vorbim de omul politic) nu trece niciun fel de iniţieri, niciun fel de testare a *„dreptului*” la cercetare, el nu semnează documente cu nimeni (ca eroul lui Goethe, de pilda), el nu este responsabil în faţa nimănui (nici chiar în faţa lui Dumnezeu) de rezultatul descoperirilor sale. Pasiunea pragmatica de a fi primul în top, de a cuceri cu orice preţ vârful acestui top, pasiune susţinută cu putere de chiar convietiurea *„patriarhala*” a comunităţilor omeneşti, nu mai pune niciun frâu cererii de la natura. Omul scoate din *„ascunderile*” (termen heideggerian) naturii nu atâta cât îi trebui pentru a supravieţui în armonie cu natura şi Cosmosul, ci atâta cât îi trebuie ca să fie primul, cel din vârf. Acest lucru, însă, nu reesea direct din metoda lui Platon, metoda bazată pe cea mai desăvârşită tehnica a antichităţii greceşti, pe tehnica spirituala a lui Socrate

(care, se ştie, a murit ca să demonstreze ca viaţa omului şi principiile lui morale sunt mult mai presus decât voinţa Areopagului – inclusiv a celui ştiinţific – şi ca unica instanţă care poate judeca „responsabilitatea” fiinţării omeneşti sunt zeii de care trebuie să ne temem).

Or, tocmai de aceea ştiinţa modernă, care urmăreşte scoaterea din tainiţele naturii (şi ale lui Dumnezeu) a unor mijloace tot mai sofisticate de dominaţie prin forţa tehnologiilor şi a banilor, intra în conflict tot mai dur cu ştiinţele antice, inclusiv cu felul cum s-au depozitat cunoştinţele primordiale ale omului în gnostica religioasă răsăriteana şi apuseana (creştină). În ultimii ani se vorbeşte tot mai des în mediile intelectuale din Sud-Estul european de faptul ca ortodoxia creştină, care domina viaţa spirituala din zona de Sud-Est a Europei, ar fi de vina pentru faptul ca reformele economice nu merg aici (după căderea comunismului) la fel de bine ca în Polonia, Ungaria, Cehia sau Germania, tari cu o populaţie preponderent catolică şi protestanta.

Or, în primul rând, trebuie să constatam ca naţiunile ortodoxe din Balcani şi spaţiul carpato-dunărean nu trăiesc în veacul de piatra al indienilor din bazinul Amazonei, şi nici în colibele din Noua Papua. Casele, satele, oraşele, comerţul, serviciile, industria, agricultura, în fine, globalizarea şi uzul limbajelor ştiinţifice sau artistice reprezintă un domeniu bine organizat europeneşte de către locuitorii ortodocşi ai acestor spaţii. Nu se poate spune ca arhitectura, artele inginereşti şi agricole, literatura sau artele reprezentative pălesc aici fata de regiunile catolice şi protestante ale Europei. Mai mult – domeniul spiritual poate chiar să tragă mai tare la cântar în acest areal.

Miracolul teatral (Gogol şi Cehov, apoi, ca urmare, revoluţia în tehnicile teatrale realizata de Stanislavskii, Vahtangov, Meyerhold, Tairov etc.), muzical (Ceaikovskii, Musorgskii, Stravinskii, Rachmaninov), literar (Gogol, Dostoievskii, Tolstoi, Bunin, Bulgacov etc.) rusesc (realizat mai ales în sec. XIX, înaintea devastatoarei revoluţii comuniste) confirma aceasta polarizare. Miracolul artistic rusesc din sec. XIX-XX nu poate fi închipuit fără ortodoxia rusa (cum au arătat şi filosofii ruşi), care a ajuns acolo venind din Balcani, din Bizanţ,

nu de la Roma. Încetineala cu care omul ortodox primeşte tehnicile economice ale Apusului, se pare, este mai repede un bun al acestui om (şi chiar un bun universal) – dat fiind ca regulile economice ale Apusului, bazate pe cercetarea ştiinţifică pragmatica şi, deci, iresponsabila, pe dominaţia tehnologica şi financiară a lumii clădesc de fapt desertul spiritual care va ruina Apusul şi economic, şi spiritual. Nu zadarnic noii pastori ai creştinismului reformat şi protestant nu mai poarta veşmânt de preot şi vorbesc tot mai mult de Iisus Hristos, şi tot mai puţin de Maica Domnului. Nu zadarnic tocmai în acest mediu se vorbeşte atâta de clonarea omului. Nu zadarnic femeia în aceasta societate, globalizata deja, nu mai este cinstita şi venerata pentru rolul ei fundamental de născătoare, dătătoare de viaţă, chiar regeneratoare a societăţii, armonizatoare a societăţii în noile condiţii de fiinţare, ci este prostituata până la rostul netrebnic de „*fuck-machine*”, băgată în armata şi în poliţie, pusă sa se bată în ringuri de box sau lupte marţiale, angajata în lupta politica dura, în structuri teroriste şi mafiote, în actele de dominaţie economică şi financiară a întregii lumi. Ce se va naşte din umbra acestui construct „*neomenesc*” unul Dumnezeu ştie…

Am arătat în altă parte ca poezia este domeniul cel mai avansat al cunoaşterii limitelor omeneşti şi dacă poeţii nu mai sunt citiţi astăzi în ţările Apusului (tirajul cărţilor de poezie este derizoriu) – iată un semn ca omul apusean pierde pământul de sub picioare. Dacă poeţii nu o mai cânta nici pe Elena, nici pe Nausicaa, dacă nici Dylan Thomas, nici Ezra Pound, nici Alen Ginsburg nu mai coboară în infern în căutarea iubitelor, dacă distracţia erotica a înnăduşit dragostea dintre Romeo şi Julieta, atunci zadarnic înmulţeşte omul frecventa procesoarelor. S-ar putea să avem într-o zi pe fiecare masa de pe Pământ câte un computer, dar urâtul de a fiinţa să fie aşa de mare ca bărbatul modern, ca şi

Ghilgameş, să nu mai vrea să se culce cu femeia…

Or, atunci când am emis ipoteza despre pictura geometrica a Cucutenienilor ca „poeme geometrice” inspirate din fundatoarea realitate matriarhală a comunităţilor sud-est europene, noi continuam acelaşi gând: poezia reprezintă buletinul de ştiri cel mai avansat al omului. Poeţii transmit cele mai dure ştiri de la limitele de fiinţare ale Omului, transmit experienţa lor şi chiar sacrificiul lor comunitar la aceste limite în care pericolul desfiinţării te pândeşte la fiecare pas. Tocmai de aceea o lume în care principii nu mai ţin alături de ei poeţii este o lume care se clătină atât de periculos (vezi cartea noastră „Kobayashi against Basho”).

Cu cât mai puţini oameni vor cunoaşte limitele de fiinţare ale fiinţei omeneşti (şi aceste limite se apropie vertiginos de inima fiecărui cetăţean, împlând cupa sufletului doar cu distracţii, cu sex, cu plăceri gastronomice, cu cariera fără echilibre morale etc.), cu atât echilibrul fiinţării va fi mai şubred. În acest sens cultura europeană are mari datorii şi rămâneri în urma fata de cultura est-europeană şi balcanica, care mai este încă în multe privinţe matriarhala.

Nu este întâmplător faptul ca tocmai în România a fost scris la începutul secolului XX romanul „*Crai de Curtea-Veche*”. Autorul lui, Mateiu Caragiale, a dat lumii poate cel mai tulburător, mai straşnic, mai necruţător scris – şi experienţa omeneasca – scris transmis de la limitele limitelor de fiinţare ale omului secolului XX, scris care, dacă ar fi cunoscut în nuanţele sale şi temporale şi spaţiale, şi de cădere în prăpastia gastronomică, sexuală, financiară, politica, spirituala, gnostica etc. ar fi de bun augur globalizării care-şi ascunde liderii în munţi de mulţimile care au cucerit oraşele. Mesajul artistic doar a acestui roman [V] – care nu va lua premiul Nobel niciodată, deşi a fost declarat recent cel mai bun roman românesc din sec. XX – ar fi de mare ajutor surfingului omenesc pe acest val neechilibrat de Globalizare, bomba

atomică şi biologica, creare şi stocare iresponsabila a unor cantităţi atât de uriaşe de iluzii ce degenerează în terorism şi interminabile conflicte etnice, religioase; ca ele, aceste arhive tipărite şi, mai ales, electronice devin arma de distrugere în masă. Romanul lui Mateiu I. Caragiale, la acest capitol de desfiinţare a fiinţării omeneşti prin aventuri în care rolul femeii este nul (niciunul din eroii principali ai romanului lui Mateiu Caragiale nu are copii, şi nu vrea să aibă copii) este de mare învăţătură.

Un construct lingvistic uitat – *beteala* – *bet* – *băteala* – *bătaia* – *bat* – ne ajuta acum să ieşim basma curată din meandrele acestui capitol „*matriarhal*”. Acest construct ne sugerează ca termenul românesc *bătrân* nu provine de la termenul latin clasic *veteran*, ci de la acel radical din substratul primordial care definea şi locul unde se înfigea *Băţul* (*stâlpul*) *sacru* al primordialilor, şi pe cel care alegea băţul şi locul, şi pe cel care îl înfigea. Nu zadarnic românii mai zic şi astăzi „*a râni*”, adică a curăţa locul în vederea altei lucrări. *Runcul*, tot la acest capitol, reprezintă „*un loc despădurit*”. Dar apariţia acestui termen latin în îndepărtata Basarabia, la Danceni (unde s-a descoperit una din primele încrustări pe lut ars a Pomului Sacru) uneşte mai repede prin substratul de fond termenul latinesc al *despăduritului*, cu termenul foarte vechi românesc al *rânitului* şi al înfigerii unui Bat (stâlp) Sacru care indica un loc mai puţin primejdios pentru locuire. – ngradirea buna a locuirii omeneşti cu ajutorul *Băţului Sacru*, numit la multe popoare şi *Ba*, şi *Beţil*, şi *Beth*, (de unde şi termenul *casa* la fenicieni, dar şi alfabetul fenician) a putut degenera şi în termenul *bătrân*, şi în termenul „*a bate*”, şi în termenul *coliba*, dar şi în termenul „*beteala*”, care desemnează un fragment de ţesătură frumos brodată, care se pune pe capul mireselor. Oare nu cumva aceasta *beteala* foarte veche românească ne-o arata şi pe cea care alegea locul sacru de înfiinţare a unei noi locuiri? Oare nu cumva *beteala*

românească, ornamentata cu motive pure geometrice, intraductibile astăzi, dar metafizice în conţinut, ne vorbeşte mai mult despre *revoluţia geometrica* care a creat căsnicia, deci şi Devenirea Fiinţei Omeneşti, decât o mulţime de alte constructuri omeneşti?

Mai mulţi ani în urma arheologul basarabean Ilie Borziac a descoperit în staţiunea paleolitica de la Cosauti, de pe Nistru, o statueta feminină, frumos modelata în creta şi o amuleta de tipul celei de la Mitoc, liniile şi unghiurile incizate pe ea fiind realizate punctiform. Tot acolo au fost găsite splendide unghiuri şi tri-line-uri incizate pe oase, posibile „radiografii” ale corpului omenesc, deosebirea sigura a Verticalului de Orizontal, a Stângii de Dreapta, arta prinderii unei informaţii de o linie-Sir, ştiinţa secantei şi a liniilor paralele, alte mărturii paradoxale ale locuirii omeneşti din gravettianul sud-est european.

Sunt două lucruri care impresionează în această descoperire excepţională. Unul din ele îl arata chiar autorul descoperirilor, atunci când spune ca varietatea mare a artefactelor ne vorbeşte de o bogăţie spirituala deosebita a locuitorilor staţiunii Cosauti. Celălalt este dominat de faptul ca prinderea omului de nemurirea zeilor se face doar prin simbolul vertical, adică drept, adică sfânt, al femeii născătoare de alţi oameni, dar şi de…

noi zei, necesari pentru armonizarea nevoilor de acum ale lumii manifestate cu starea de acum a Spiritului Universal, nemanifestat. Faptul ca Iisus Hristos s-a născut dintr-o simplă femeie muritoare atesta şi vechimea acestei ştiinţe primordiale, dar şi importanta femeii şi pentru destinul oamenilor, şi pentru cel al zeilor. Între Adiţi din Rg-Veda şi Maica Domnului din liturghia creştină distanta nu este aşa mare, cum s-ar fi crezut. Oamenii de Mitoc, Mezin sau Cosauti s-ar fi putut să cunoască lucrul acesta mult mai bine ca cei din modernitate.

Sigur, ca şi pentru autorul „revoluţiei neolitice”, care s-a mai întâmplat să stea şi la poarta evenimentului politic european de stânga, lucrul acesta nu putea fi clar în anul când apărea „*The Danube in the prehistory*”. Pentru a vedea şi autorul „*revoluţiei neolitice*” divina menire pământească şi cereasca a femeii trebuia să ajungă cel puţin până la descoperirea lui Ilie Borziac. Fiindcă acea mica statueta geometrizata de la Cosauti demonstrează ca acolo unde femeia este cinstita şi apărată, acolo, şi numai acolo, domneşte bunăstarea şi zeii se bucura.

REFERINŢE la Capitolul 6

I. Elena Rerich, *Pisyma*, T. 1, 2, str. 689, Izdatelistro „List”, Chişinev, 1995.

II. Poazia drevnego Vostoca, BVI, Hodojestrennaia literatura, Moscva, 1973, str. 167 (vezi „*Ghilgameş – ne ostavit şina*...”).

III. Angelo Morretta, *Mituri antice şi mitul progresului*, Editura tehnica, Bucureşti, 1994, p. 39.

IV. Andrei Vartic, *Kobayashi against Basho*, Basarabia, Chişinău, 1999.

V. Andrei Vartic, *Vals domol în vreme de lacrimi*, Dava International, 2001, www.Dacia.org/vals

VI. Al. Zub*, în căutarea unei paradigme*, Xenopoliana, II, 1994, 1 – 4, p. 4 (vezi „*Fiecare epoca*, *în fond*, *are nevoie de o referinţă anterioara pentru a se defini*...”).

VII. Leagănul „dedublării reprezentărilor” este Paleoliticul Superior din Europa de Sud-Est

Cercetarea noastră nu ţinteşte devenirea sufletului omenesc şi locul lui în totalitatea altor suflete (sau spirite) pământeşti (folosim aceasta sintagma din respect pentru toate şcolile filosofice şi religioase de pe pământ), ci obârşia acestui suflet [I]. Adică epoca (aprox. 40.000 – 30.000 BC) când el a apărut paradoxal pe Pământ şi a însemnat cu pietricele încrustate geometric locul şi rostul acestei apariţii paradoxale. Aceste pietricele, apoi

şi oase încrustate

(atragem mereu atenţia cititorului asupra faptului că cel care încrusta în aurignacian şi gravettian pe os trebuia să ştie că osul va rezista mult în timp şi ca încrustarea pe os nu este un lucru simplu)

(însemnele geometrice despre care discutam atâta în această carte nu anulează miturile şi cercetarea lor, ci dimpotrivă, le pune mai bine în lumina)

au devenit prima „referinţă anterioara” a lui Homo Sapiens, însemnul de la care omul s-a început. Minunea algebrica, geometrica şi chiar cosmogonica de la Mitoc demonstrează ca aceasta referinţă a fost realizata de un Homo Sapiens „construit” deplin pentru devenirea sa. Acele încrustări fascinante demonstrează că aşa-zisa evoluţie spirituală a lui Homo Sapiens rămâne o ipoteză de lucru şi ca menirea omului este alta decât construirea piramidei pe care o visa Hegel. Fiinţarea piramidala a omului are devenire doar dacă este echilibrata de cea sferica. Şi invers. S-ar putea, deci, ca privirea lui J.J. Rousseau spre trecutul primordial să indice drumul corect spre rostul fiinţării, s-ar putea ca şi ipoteza „*casnica*” a românului Alecu Russo să fie un punct de referinţă deosebit de important pentru echilibrarea rostului de fiinţare al omului (cu care a fost dotat chiar la naşterea sa) cu devenirea sa.

Am folosit, astfel, pietricelele antropice, încrustate cu motive geometrice, lăsate de strămoşii noştri primordiali pe marginea locuirii lor primordiale (alţii înaintea lor nu au fost) pentru a găsi şi noi mai uşor drumul spre casa mitica de la obârşie (*obârşie*, locul unde se naşte ceva), spre izvorul din care ne-am născut (pomenit, practic, de toate mitologiile lumii), izvor la care trebuie să revenim tot timpul pentru a ne armoniza Devenirea cu rostul de fiinţare. Or, cunoaşterea leagănului dedublării reprezentărilor, leagăn pe care Claude Lévi-Strauss cerea investigaţiei ştiinţifice să-l afle, permite să cunoaştem izvorul „paleolitic” din care

ne-am născut, adică limitele noastre reale, corecte de fiinţare, limite care ne pot salva acum de la pericolul des-fiintarii… Fiindcă fără adăparea la rostul nostru primordial, fiinţarea devine problematica, absurda (nu paradoxala) şi imposibila.

Aceste origini, aceasta obârşie, acest leagăn primordial la care putem ajunge mai lesne cu ajutorul metodelor moderne de cercetare, inclusiv cu cele ale Globalizării (echilibrate şi cu norocul arheologului, dar şi cu şansele unei finanţări serioase – ultima constatare este reluată de autor chiar de la C. L-Strauss), vor lumina un drum neliniar/ocolitor şi, poate, extrem de violent al lui Homo Sapiens. Partea spectaculoasa a acestui drum este ca fiinţarea logico-simbolica a omului îşi deapănă începutul, poate întâmplător, poate de la sine, poate meditat de Spiritul Universului (cum sugerează în armonie cu vedele poetul român Mihai Eminescu) în sud-estul Europei, în Balcani şi Carpaţi, în bazinul Dunării, primul fluviu sacru al omenirii (cum susţine Napoleon Săvescu în „*Epopeea poporului carpato-danubian*”, lucrare care ni-a inspirat şi pe noi ca să realizăm aceasta cercetare [ÎI]).

Cititorul acestor rânduri poate să pună întrebarea privitoare la suflet şi obârşia lui în circa metodei de cercetare şi va face o greşeală dubla. Ca şi Hegel. Prima: fiindcă între suflet şi metoda de cercetare a sufletului legătura nu este funcţională. A doua: fiindcă problema originii sufletului omenesc nu influenţează pe moment starea de acum a acestui suflet din cauza îngrădirilor pe care le-a zidit chiar omul între suflet şi devenirea sa.

Or, deşi curge în fluviul ireversibil al consumului de sine, Devenirea este imprevizibila de la sine, dar puterea ei de fiinţare depinde, tot de la sine, de referinţă primordiala de fiinţare. Care este măsura acestei dependente paradoxale? Mintea, spiritul logic? Inima, sufletul? Noi credem că aceasta măsură sta în capacitatea sufletului omenesc, născut misterios în acel

trecut primordial, de a sonda cu ajutorul rostului primordial de fiinţare starea de acum a întregului cosmos şi de a o transmite devenirii omului pentru a se acomoda la ea (la starea de devenire acum a acestui cosmos).

Cercetarea ştiinţifică, ce aduna fir cu fir instrumentele de fiinţare ale sufletului în trecutele vremi (mai ales în cele primordiale), poate apropia devenirea omului de sufletul său, aşa ca între Devenire şi Suflet să poată fi susţinută o comunicare constructiva care să întăresca echilibrul fiinţării.

Astfel cunoaşterea originii, a „leagănului dedublării reprezentărilor”, a produselor spirituale ale primilor sapiensi moderni, apăruţi pe Pământ în aurignacian, poate proteja omul şi de fatalitatea evoluţionistă, şi de coşmarul asfixierii în mrejele Globalizării (fără de care, din altă parte, nu mai putem tine în frâu Devenirea noastră).

Desigur, leagănul dedublărilor reprezentărilor este chiar fiinţă omenească. Omul a dedublat reprezentările chiar la ieşirea din obârşia sa şi a însemnat cu ele rostul primordial de fiinţare. Aceasta obârşie, cum arata cercetarea arheologica, a fost însemnată cu pictura geometrica de la Mitoc (România de Est, pe râul Prut, 26.000 BC), Mezin (Ucraina, pe râul Pripiaty, 18.000 BC), Cosauti (Basarabia, pe râul Nistru, 16.000 BC) [III], Cuina Turcului (România de West, pe Dunăre, 11.000 BC). Leagănul dedublării reprezentărilor, pe care Claude Lévi-Strauss îl caută romantic în artefactele antice chinezeşti, sau la indienii de pe coasta apuseana a Americii, sau la comunităţile „primitive” din Noua Zeelandă, sta chiar sub picioarele lui de parisian, în Old Europa, la Gurile Dunării, fluviu european legat şi de Europa de West, şi de Carpaţi şi de Marea Neagră.

Dedublările primelor reprezentări omeneşti din paleolitic nu sunt, astfel, un simplu moft decorativ şi distractiv al unor comunităţi omeneşti marginale,

încâlcite în mrejele urâtului, ci profunda şi primordiala metafizica. Ele reprezintă rostul fundamentatal de fiinţare, fondat pe polaritatea necesara a Cosmosului, aflat în necruţător consum de sine.

Polaritatea reprezintă secţiunea de aur a Cosmosului, modelul cel mai bun, pe moment, al Devenirii lui, care îşi croieşte cu demnitate spaţii noi, incerte, de fiinţare. Iar amuleta de la Mitoc, cea mai desăvârşită din cele mai vechi lucrări omeneşti descoperite până acum, demonstrează ca primul şi cel mai important produs al spiritului omenesc au fost constructurile simbolice geometrice care reprezintă polaritatea paradoxala de fiinţare într-un cosmos finit care este de fapt infinit şi în care calcularea simbolica a şanselor reale de fiinţare, adică non-violente, este calea cea mai nobila de fiinţare.

Cunoaşterea dedublărilor paradoxale ale fiinţării (lucru pe care brahmanii l-au cercetat cu fineţe în *Bhagavad Gītā*) şi reprezentarea lor geometrica a permis lui Homo Sapiens să-şi calculeze şansele de fiinţare, să construiască poduri-secante între malurile diferite, paralele, ale fluviului fiinţării, adică să depăşească catastrofele peste care nu au putut sari nici dinozaurii, nici Neanderthalii, să deosebească iluzia de realitate, să inventeze bitalul, să cântărească cu el şansele vitalului, să deosebească apoi bitalul de vital, ba chiar să cânte aceasta excepţională lucrare, fapt pentru care zeii îl iubesc încă şi mai mult.

Mai mult decât atât (*atât* însemnând simplu tot ce ne permite limita omeneasca sa cuprindem cu mintea şi cu simţurile), relaţia noastră cu Cerul este bipolara (adică dedublata). În timp ce omul doreşte cu pasiune să deschidă uşa după care sta Dumnezeu, să intre în casa Lui şi să se contopească cu beatitudinea, pacea şi veşnicia Lui.

El, Dumnezeu, Spiritul Pur şi Lumina Pura, se întrupează în burta unei simple femei, se naşte pe

pământ dintr-o simplă femeie pentru a spăla picioarele păcătoşilor şi pentru a muri apoi pe o cruce simpla de lemn. Această experienţă a morţii, realizata de Dumnezeu în văzul omului, pe crucea care e veche de când lumea, ar putea să însemne ca cele două poluri ale Fiinţării Cosmice, adică Cerul şi Pământul, Spiritul şi Materia, se întâlnesc doar într-un singur punct, ca şi cele două elemente ale crucii. Ca acest punct este naşterea omului, ca acest punct este moartea lui, cine poate şti?

Decembrie, 2000

Danceni

REFERINŢE la Capitolul 7

Mircea Eliade, Aspecte ale mitului, Univers, Bucureşti, 1978. Dam aici două citate care pun în valoare importanta deosebita a originii la majoritatea absolută a comunităţilor omeneşti. *„La indienii gondi şi la indienii baigas, cu prilejul ritualurilor celebrate intru slăvirea lui Dharti Mata şi a lui Thakur De-o, preotul recita mitul cosmogonic şi aminteşte ascultarorilor rolul considerabil pe care tribul sau l-a jucat la facerea lumii*” (p. 23). *„… întoarcerea la origine, care ne îngăduie să trăim din nou timpul în care lucrurile s-au manifestat pentru prima oară, constituie o experienţă de o importantă capitala pentru societatea arhaică*”. Noi credem că *„întoarcerea la origine*” şi valorificarea deplina de către noile generaţii a referinţei primordiale reprezintă cea mai puternică consolidare a fenomenului uman tocmai în globalizare. Desigur, locul preotului arhaic l-a luat profesorul, dar dacă o comunitate vrea să nu se piardă în oceanul globalizării, „citirea” miturilor de obârşie şi dovedirea *„rolului considerabili*” pe care o comunitate l-a avut *„la facerea lumii*” este obligatorie în zilele noastre şi trebuie reglementata prin lege chiar spre binele omului în globalizare. Miza pe care o pun evreii sau japonezii pe revitalizarea curenta a miturilor primordiale demonstrează cu prisosinţă acest lucru. De ce evreii trebuie să se lupte cu atâta disperare la Ierusalim pentru

zidul mitic şi antic al plângerii, iar românii, de pildă, nu trebuie să cinstească sanctuarele paleolitice şi neolitice în care s-au ivit primele simboluri sacre, geometrice ale omului, simboluri care se regasesc şi astăzi în artefactele etno-culturale ale poporului român? De ce profesorii români nu trebuie să lămurească elevilor importanta deosebita a încrustărilor logice de la Mitoc pentru toată devenirea omului? De ce formidabila şi primordiala „civilizaţie casnica” a carpato-dunărenilor, de natura ne-urbana, nu trebuie să fie pusă pe prima pagină a manualelor de istorie ale românilor chiar din clasele primare?

Napoleon Săvescu, *Noi nu suntem urmaşii Romei*, Impact, Bucureşti, 1999

Ilie Borziac, Marcel Otte, Pierre Noiret, *Piese de arta paleolitica şi de podoaba de la staţiunea paleolitica cu mai multe niveluri de locuire Cosauti din zona Nistrului mijlociu*, Revista Areheologica, Chişinău, 1998, nr. 2. Pictura de la Cosauti este mai mult curat geometrica, iar podoabele care apar în încrustări sunt fenomenale: spirale (Fig. 6.2 şi 6.3), haşuri de unghiuri şi de linii paralele (Fig. 6.5), linii paralele (Fig. 5.1 – 11), zigzaguri (Fig. 3.2), net-uri (fig. 3.4), tabla de calcul din unghiuri şi linii paralele reprezentate punctiform (Fig. 2.2) etc.